

JUGOSLOVENSKI PREGLED

INFORMATIVNO-DOKUMENTARNE SVESKE

SADRŽAJ

Rezolucije Dvanaestog kongresa Saveza komunista Jugoslavije	181
Kongresi i konferencije Saveza komunista republika i autonomnih pokrajina — hronika	219
Tematika sednica centralnih i pokrajinskih komiteta Saveza komunista	221

GODINA XXVI 1982.

6

JUGOSLOVENSKI PREGLED

Izlazi u mesečnim sveskama od januara 1957. godine (posebno izdanje za inostranstvo na engleskom jeziku — *YUGOSLAV SURVEY* — izlazi tromesečno).

Donosi sistematizovane faktografske informacije o političkom, privrednom, socijalnom i kulturnom životu Jugoslavije, koje se temelje na zvaničnim izvorima. U njihovom pripremanju — kao autori, recenzenti i konsultanti — učestvuju najpoznatiji stručnjaci i poznavaoči odgovarajućih oblasti.

Osnivač: *Savezna konferencija Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije*

Izdavač: *Novinsko-izdavačka radna organizacija Jugoslovenska stvarnost — OOUR Jugoslovenski pregled*

Generalni direktor *NIRO Jugoslovenska stvarnost: Dragoljub Vujica*

Izdavački savet: *Božidar Đurović, Miroslav Gligorijević, Savin Jogan, Dušan Jurić, Ibrahim Latifić (predsednik), Mirko Marinović, Dobrivoj Radić, Petar Rakočević, Vojo Rakić, Svetozar Rikanović, Damjan Šečković, Stipe Tonković, Mičo Vidaković, Boris Višinski, Drago Vučinić, Dragoljub Vujica, Ljuba Zeremski*

Glavni i odgovorni urednik: *Božidar Đurović*

Redakcija: *Tomo Kojović*, zamenik glavnog i odgovornog urednika: *Ile Kovačević, Ana Trifunović*, redaktori rubrika: *Emilija Rajčević*, grafički redaktor

Lektor: *Ljubica Marjanović*; korektor: *Zorka Jančić*; grafički prilozni: *Nikola Dejanović*

Štampa: *Beogradski izdavačko-grafički zavod*

Redakcija i administracija: Beograd, Moše Pijade 8/I; Pošt. fah 677
tel. 333—610 i 338—671

Sveske *Jugoslovenskog pregleda* ulazu se u godišnje patent-korice

Godišnja pretplata 1 600 din.

Uplata na žiro-račun: 60806-603-15832

REZOLUCIJE DVANAESTOG KONGRESA SAVEZA KOMUNISTA JUGOSLAVIJE

Dvanaesti kongres Saveza komunista Jugoslavije održan je od 26. do 29. juna 1982. u Beogradu, u Kongresnoj dvorani »Sava centar«.

U radu Kongresa učestvovao je 1 721 delegat, a Kongresu su prisustvovali 323 domaća gosta i 118 delegacija komunističkih, socijalističkih, radničkih i drugih naprednih partija i pokreta sa svih kontinenata. Kongresu su upućene brojne pozdravne poruke partija i pokreta iz mnogih zemalja. Kongres je primio 1 765 pozdravnih telegrama iz zemlje od organizacija Saveza komunista, organizacija udruženog rada, ustanova i pojedinaca. Kongres su pratili predstavnici domaće štampe, radija i televizije, kao i predstavnici inostranih sredstava informisanja.

Delegati su na Dvanaestom kongresu odali dužnu počtu Josipu Brozu Titu, Edvardu Kardelju i drugim revolucionarima koji su umrli između Jedanaestog i Dvanaestog kongresa SKJ.

Dvanaesti kongres je imao sledeći dnevni red: 1. Izbor radnih tela Kongresa, 2. Verifikacija punomoćja delegata, 3. Izveštaji o radu organa SKJ između Jedanaestog i Dvanaestog kongresa SKJ: a) Centralnog komiteta SKJ, b) Komisije za statutarne pitanja SKJ, c) Nadzorne komisije SKJ, 4. Referat Dušana Dragosavca, predsednika Predsedništva CKSKJ »Borba SKJ za svestrani napredak socijalističke samoupravne i nesvrstane Jugoslavije«, 5. Diskusija o referatu i o izveštajima organa SKJ, 6. Izbor kongresnih komisija, odnosno njihovih predsedništava i predsednika, diskusija u komisijama o narednim zadacima Saveza komunista Jugoslavije i o nacrtima dokumenata Dvanaestog

kongresa SKJ, 7. Usvajanje rezolucija Dvanaestog kongresa SKJ i dopuna i izmena Statuta Saveza komunista Jugoslavije.

Kongres je radio u tri plenarne sednice i u šest komisija: za razvoj socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa, ekonomskog i društvenog razvoja i ekonomske stabilizacije; za razvoj političkog sistema socijalističke samoupravne demokratije; za organizacionu izgradnju Saveza komunista, idejno-političku osposobljenost, statutarne pitanja i kadrovsku politiku; za aktuelna pitanja u obrazovanju, nauci i kulturi; za pitanja međunarodnih odnosa, prilika u radničkom, komunističkom i progresivnom pokretu, saradnje Saveza komunista Jugoslavije i spoljne politike Jugoslavije; za pitanja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

Pored ovih, za vreme rada Kongresa radile su i Komisija za pripremu predloga rezolucija i Komisija za pripremu predloga dopuna i izmena Statuta SKJ.

Dvanaesti kongres verifikovao je novi Centralni komitet Saveza Komunista Jugoslavije od 163 člana, Komisiju za statutarne pitanja SKJ od 24 člana i Nadzornu komisiju SKJ od 15 članova, izabranih na kongresima saveza komunista republika, konferencijama saveza komunista pokrajina i Konferenciji Organizacije SKJ u JNA.

Završnu reč na Kongresu dao je Mitja Ribičič, novoizabrani predsednik Predsedništva CKSKJ.

Rezolucije Dvanaestog kongresa objavljujemo u celini.

ULOGA I ZADACI SKJ U BORBI ZA RAZVOJ SOCIJALISTIČKOG SAMOUPRAVLJANJA I ZA MATERIJALNI I DRUŠTVENI NAPREDAK ZEMLJE

Dvanaesti kongres Saveza komunista Jugoslavije, temeljito razmotrivši u komisijama i plenarnim zasedanjima Kongresa aktuelna pitanja u razvoju socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa, u materijalnom i socijalnom razvoju, u razvoju političkog sistema socijalističkog samoupravljanja, u razvoju i jačanju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, u socijalističkom samoupravnom preobražaju vaspitanja i obrazovanja, nauke, kulture i fizičke kulture, te u idejno-političkom, organizacionom, akcionom i kadrovskom osposobljavanju i delovanju Saveza komunista, donosi sledeću

Rezoluciju

Dvanaesti kongres Saveza komunista Jugoslavije ističe čvrstu odlučnost komunista da istraju u doslednom ostvarivanju i daljoj stvaralačkoj razradi idejno-političkih osnova, sadržaja i pravaca samoupravnog razvoja našeg socijalističkog društva koji su, na osnovu Programa Saveza komunista Jugoslavije, opredeljeni na Desetom i Jedanaestom kongresu Saveza komunista Jugoslavije. Društveno-ekonomski i politički odnosi utvrđeni Ustavom SFRJ i Zakonom o udruženom radu, koji označavaju novi period u razvoju udruženog rada na osnovama društvene svojine i socijalističkog samoupravljanja, ostaju osnovni pravac i smisao idejne i političke akcije jugoslovenskih komunista. Realizacija tih opredeljenja zahteva odlučnije i brže jačanje uloge radničke klase kao vladajuće ekonomske i političke snage društva, koja je sposobna i spremna da preuzme potpunu odgovornost za uspešan razvoj materijalnih proizvodnih snaga i celokupnu društvenu, privrednu i političku stabilizaciju.

Zbog takve orijentacije Dvanaesti kongres SKJ predstavlja kongres kontinuiteta jugoslovenske socijalističke revolucije, koja se zasniva na čvrstoj opredeljenosti radničke klase, radnih ljudi i građana za socijalističko samoupravljanje, za Jugoslaviju kao federativnu zajednicu ravnopravnih naroda i narodnosti i njihovo bratstvo i jedinstvo, za politiku nesvrstanosti, za slobodu i nezavisnost svih zemalja i naroda, za demokratske ekonomske i političke odnose u svetu, za saradnju u međunarodnom radničkom i komunističkom pokretu na principima ravnopravnosti, nemešanja i odgovornosti svakog pokreta pred svojom radničkom klasom i narodom. Istovremeno Dvanaesti kongres SKJ obavezuje komuniste da vode odlučniju borbu protiv subjektivnih i drugih slabosti koje su u naš društveni i politički život unosile idejna kolebanja, dovodile do zaoštavanja ekonomskih problema i do razvojnih i drugih protivrečnosti i odvrćale pažnju radničke klase i svih radnih ljudi s pravih i za socijalistički razvoj i perspektivu našeg društva odlučujućih problema.

Uspesi u ostvarivanju i razvijanju socijalističkog samoupravljanja su dokaz da se Savez komunista afirmisao kao vodeća idejno-politička i stvaralačka snaga koja je sposobna da usmerava celokupan društveni razvoj. Izvršavanjem zadataka i smernica svog Jedanaestog kongresa Savez komunista Jugoslavije je znatno doprineo razvoju socijalističkih društveno-ekonomskih odnosa i političkog sistema socijalističkog samoupravljanja. U toj idejno-političkoj aktivnosti Savez komunista se razvijao i osposobljavao i, jačanjem uloge svojih osnovnih organizacija, učvršćivao se u bazi društva, prilagođavajući svoju organizacionu strukturu i oblike delovanja društvenim, ekonomskim i političkim odnosima u udruženom radu i u delegatskom sistemu.

Rezultati i iskustva u oživotvorenju Ustava SFRJ i Zakona o udruženom radu povećali su spremnost i učvrstili uverenje radnih ljudi da nastave putem za koji se Savez komunista Jugoslavije sa Josipom Brozom Titom opredelio. Potvrdilo se da bez ovladavanja celinom dohotka, odnosno ukupnom društvenom reprodukcijom, od strane radnika u osnovnim organizacijama udruženog rada, nije moguće ostvariti odlučujući uticaj radničke klase na tokove društvenog razvoja. Stoga treba povećati odgovornost komunista u sprečavanju nezadovoljavajućih tendencija na ovom planu, a njihova borba za ostvarivanje strateških problema društveno-ekonomskog razvoja treba da bude upornija i doslednija.

Znatno su povećane mogućnosti neposrednog učešća radnih ljudi i građana u odlučivanju o društvenim poslovima, posebno u pogledu utvrđivanja i usklađivanja samoupravnih interesa na svim nivoima organizovanosti društva i obezbeđivanja ravnopravnosti svih delova radničke klase i interesa svih naroda i narodnosti, republika i autonomnih pokrajina. Unapređeno je funkcionisanje delegatskog sistema kao političkog oblika organizovanja radničke klase i svih radnih ljudi u vršenju vlasti. Snažan podsticaj razvoju delegatskog sistema i daljoj demokratizaciji odnosa u društvu dala je Titova inicijativa o kolektivnom radu, odlučivanju i odgovornosti. Organizovana je aktivnost na izgradnji celovitog sistema informisanja. Konceptija opštenarodne odbrane i društvene samozaštite uspešno se realizuje kao integralan deo sistema socijalističkog samoupravljanja. Kao rezultat svih ovih procesa ojačao je društveno-ekonomski i politički položaj radnih ljudi i njihova socijalistička samoupravna svest.

Ostvarivanje ravnopravnosti, bratstva i jedinstva naroda i narodnosti Jugoslavije i jačanje njihovog zajedništva najneposrednije je povezano s razvojem socijalističkih samoupravnih odnosa. Sve se više afirmiše saznanje da slobodan razvoj svakog naroda i narodnosti, republike i autonomne pokrajine i samoupravno udruživanje rada i sredstava omogućuju i obezbeđuju njihovu punu ravnopravnost, pri čemu jača odgovornost svakog naroda i narodnosti pojedinačno za sopstveni razvoj i zajednička odgovornost svih za razvoj jugoslovenske socijalističke samoupravne zajednice. Odlučna borba protiv svih vidova nacionalizma, uključujući separatističke i unitarističke tendencije i kontrarevolucio-

narnu iredentu, doprineće sprovođenju takve politike SKJ u međunarodnim odnosima i afirmisanju njenih vrednosti.

Spoljna politika SFR Jugoslavije, izražena na Jedanaestom kongresu SKJ, kontinuirano se potvrđuje u borbi za politiku nesvrstanosti, za mir, društveni progres i socijalizam u svetu i u širokom angažovanju u međunarodnim aktivnostima i bilateralnim odnosima s drugim zemljama, što je osnova sopstvene nezavisnosti, samostalnog razvoja i učvršćivanja našeg međunarodnog položaja.

Iako su privredne teškoće i razne slabosti u unutrašnjem razvoju i veoma nepovoljno dejstvo svetskih ekonomskih kretanja doveli do određenog usporavanja tempa razvika materijalnih proizvodnih snaga našeg društva, ipak je u međukongresnom razdoblju ostvaren rast društvenog proizvoda po prosečnoj stopi od 4,4%, a industrijske proizvodnje po stopi od 6,3% godišnje. Svake godine zapošljavano je preko 200 hiljada radnika. Još više je razvijena tehničko-tehnološka baza privrede. Postignuti su značajni rezultati u obrazovanju, nauci i kulturi; unapređena je zdravstvena i socijalna zaštita.

Jugoslavija je dostigla nivo srednje razvijene zemlje, s određenim strukturnim disproporcijama i neusklađenostima u reprodukciji karakterističnim za zemlje u razvoju, što je posledica, između ostalog, slabosti i nedoslednosti u utvrđivanju i sprovođenju zajedničke razvojne politike. Učvršćeno je saznanje da su potrebne radikalne promene u koncepciji privrednog razvoja zemlje u tom smislu da privređivanje društvenim sredstvima treba da se zasniva na ekonomskim kriterijumima i na dejstvu i uvažavanju ekonomskih zakonitosti, uz bolju organizovanost udruženog rada, da je potrebno utvrđivanje i ujedinjavanje strategije tehnološkog razvoja radi uspešnijeg uključivanja u međunarodnu podelu rada. Osnovni uslov za to jeste odlučno i dosledno ostvarivanje ustavne koncepcije osnovne organizacije udruženog rada i udruživanje rada i sredstava na načelima dohotka i razvijanja dohodovnih odnosa.

Između Jedanaestog i Dvanaestog kongresa SKJ postignuti su značajni rezultati u društveno-ekonomskom razvoju. Ipak, oni nisu u skladu sa društvenim potencijalima, objektivnim mogućnostima i potrebama. Stepem razvijenosti proizvodnih snaga zahteva takvo privređivanje čiji odlučujući činioци moraju biti: motivisanost neposrednih proizvođača i svih radnih ljudi za stvaranje većeg dohotka, visoka produktivnost rada, racionalno korišćenje sredstava, adekvatna i usklađena struktura privrede, primena savremene nauke i tehnologije. Razvojna i tekuća ekonomska politika sporo je prilagođavana promenama u međunarodnoj podeli rada. Sa zakašnjenjem se reagovalo na poremećaje u svetskoj ekonomiji i na njihove posledice na međunarodnom planu, posebno na području energetike. Neusklađenost između proizvodnje i potrošnje rešavana je inflatornim finansiranjem i zaduživanjem u inostranstvu. Zbog toga je došlo do krupnih neusklađenosti u tokovima društvene reprodukcije.

Dublji uzroci nepovoljnih privrednih kretanja su pre svega u tome što se sporo ostvaruje načelo po kojem radnici u OOUR-ima i u drugim oblicima udruživanja rada i sredstava, odnosno na svim nivoima organizacije društva, treba da ovladaju celokupnim dohotkom. Drugim rečima, od proizvođača je otuđen znatan deo akumulacije. Njihova pozicija u udruženom radu i u društvu još im ne omogućava da u potpunosti odlučuju o razvoju svoje organizacije udruženog rada i o društvenim poslovima u celini, pa otuda i ne mogu da snose punu odgovornost za taj razvoj. Iako je Ustavom SFRJ predviđeno da u osnovnim organizacijama udruženog rada odlučuju radnici, još uvek je prisutno, manje ili više, administriranje, odnosno intervencija državnih organa. To je u znatnoj meri posledica sporog prilagođavanja političkog sistema stepenu razvijenosti društveno-ekonomskih odnosa i sporog ostvarivanja ustavne funkcije pojedinih institucija tog sistema preko kojih bi radnici mogli celovitije i brže da ostvaruju svoj Ustavom predviđen društveno-ekonomski položaj i da preuzimaju punu odgovornost za uređivanje međusobnih odnosa u društvenoj reprodukciji i u upravljanju društvenim poslovima u celini.

Otuđivanje odlučivanja od samoupravno organizovanih radnika, odnosno odlučivanje mimo organa samoupravljanja, prenaplaštena uloga izvršnih organa, nedovoljno afirmisana uloga zborova radnika u udruženom radu i zborova potrošača, kao i samoupravnih interesnih zajednica, suviše sporo ostvarivanje uloge društveno-političkih organizacija, pored ostalih slabosti, umanjivalo je efikasnost i stvaralačku snagu našeg sistema socijalističkog samoupravljanja.

Delegatski sistem nije došao dovoljno do izražaja u borbi za ostvarivanje koncepcije osnovne organizacije udruženog rada i uloge društveno-političkih zajednica, a posledica toga je jačanje etatizma i tendencije zatvaranja.

Na sadašnjem, relativno višem nivou društveno-ekonomskog razvoja ispoljile su se i disproporcije koje su posledica ubrzanog privrednog razvoja. Međutim, zbog sporog ostvarivanja ustavnog prava radnih ljudi da odlučuju o proširenoj reprodukciji, snažnije je izražena protivrečnost između društvene proizvodnje i državnog i grupno-svojinskog privsavanja njenih rezultata, između tendencija sužavanja samoupravnog odlučivanja i potrebe njegovog razvijanja u celokupan društveni sistem i praksu. Usled pojave otuđivanja društvene moći od udruženog rada javile su se protivrečnosti između značajnih proizvodnih, stručnih, političkih, idejnih i drugih potencijala društveno-ekonomskog razvoja i mogućnosti njihove valorizacije.

Za uspešno prevladavanje postojećih protivrečnosti, disproporcija i raznih teškoća garancija su Ustavom i Zakonom o udruženom radu jasno utvrđene osnove društveno-ekonomskog i političkog sistema, spremnost radničke klase i svih subjektivnih socijalističkih snaga našeg društva da se te osnove dosledno realizuju, kao i angažovanost komunista u svim sredinama na utvrđivanju i doslednom sprovođenju politike ekonomske stabilizacije.

Dvanaesti kongres SKJ obavezuje sve komuniste, organizacije i rukovodstva Saveza komunista Jugoslavije da svojim idejno-političkim angažovanjem uporno i dosledno obezbeđuju:

- stabilan i kontinuiran razvoj socijalističkog samoupravljanja jačanjem Ustavom i Zakonom o udruženom radu predviđene uloge neposrednih proizvođača u OOUR-ima i udruženog rada u celini, kao osnovnog subjekta odlučivanja o društvenoj reprodukciji i nosiocima samoupravne integracije društva i društvenog razvoja u celini. Koristeći velike mogućnosti koje pruža delegatski sistem, kao i sistem samoupravnog sporazumevanja i društvenog dogovaranja, organizovanu i kontinuiranu društvenu akciju treba usmeriti, pre svega, na dosledno ostvarivanje ustavne koncepcije osnovne organizacije udruženog rada i, na toj osnovi, celine društveno-ekonomskih i političkih odnosa u društvu;

- dalji društveno-ekonomski razvoj, dosledno ostvarivanje politike ekonomske stabilizacije i jačanje položaja radnika u OOUR-ima i njihovo povezivanje na načelima dohotka i razvijanja dohodovnih odnosa, kao bitnog elementa njihovog prava, obaveze i odgovornosti za vlastiti položaj i razvoj društva u celini;

- odlučniju orijentaciju na uključivanje u međunarodnu podelu rada i dalju aktivnost u borbi za novi međunarodni ekonomski poredak. To zahteva bolju organizovanost i brže samoupravno udruživanje rada i sredstava na dohodovnim odnosima, usklađeniji privredni razvoj koji obezbeđuje veću osposobljenost privrede za takvu orijentaciju i za dalji dinamičan razvoj, pojačanu idejnu i političku akciju na afirmisanju rada kao osnove materijalnog i društvenog položaja čoveka i bolje korišćenje raspoloživih potencijala, posebno nauke, i drugih mogućnosti radi boljeg organizovanja poslovanja, za višu produktivnost rada i kvalitetniju i racionalniju proizvodnju;

- radikalnije promene u sistemu nagrađivanja prema rezultatima rada radi adekvatnijeg vrednovanja i većeg stimulisanja proizvodnog i stvaralačkog rada, od čega zavisi uspešno ostvarivanje ciljeva i zadataka društveno-ekonomskog razvoja, preusmeravanje tokova u zapošljavanju, ostvarivanje reforme u obrazovanju, usklađenost školovanja s potrebama udruženog rada i prevazilaženje neusklađenosti između razvoja društvenih delatnosti i mogućnosti ostvarivanja dohotka u materijalnoj proizvodnji;

- ostvarivanje uloge subjektivnog faktora u političkom sistemu socijalističkog samoupravljanja, a pre svega idejno-političke uloge i odgovornosti Saveza komunista Jugoslavije. Prilagođavanje funkcionisanja i načina rada društveno-političkih organizacija je ključni problem daljeg razvoja delegatskog sistema. Ostaci starog načina delovanja Saveza komunista Jugoslavije slabe njegovu integrativnu funkciju, otežavaju demokratsko usaglašavanje različitih samoupravnih interesa i usporavaju proces prevazilaženja istorijske razdvojenosti rada i politike.

Dvanaesti kongres SKJ naglašava da se naše društvo nalazi pred veoma značajnom fazom razvoja socijalističkih samoupravnih društveno-političkih i ekonomskih odnosa i materijalnog razvoja u celini. Polazeći od toga da se uspešan društveni razvoj i rešavanje postojećih problema u teškim međunarodnim uslovima, mogu postići samo upornom i organizovanom borbom radničke klase i svih radnih ljudi sa Savezom komunista na čelu i da to postoje objektivne materijalne pretpostavke i subjektivne socijalističke snage, Dvanaesti kongres SKJ za naredni period utvrđuje sledeće zadatke:

ZADACI SAVEZA KOMUNISTA JUGOSLAVIJE U RAZVOJU SOCIJALISTIČKIH SAMOUPRAVNIH DRUŠTVENO-EKONOMSKIH ODNOSA I U MATERIJALNOM I SOCIJALNOM RAZVOJU DRUŠTVA

1. Dvanaesti kongres Saveza komunista Jugoslavije smatra da je glavni društveni zadatak na sadašnjoj etapi razvoja odlučno ostvarivanje daljih promena u društveno-ekonomskim odnosima, na osnovu Programa SKJ, Ustava SFRJ i Zakona o udruženom radu. Kongres zahteva da se komunisti, organizacije i rukovodstva Saveza komunista Jugoslavije u razvijanju socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa i u materijalnom i socijalnom razvoju društva, odlučno i dosledno bore za ostvarivanje sledećih bitnih pravaca:

- za to da radnička klasa, kao vodeća snaga našeg društva i osnovni nosilac razvoja socijalističkih društvenih i ekonomskih odnosa, postaje odlučujući faktor u upravljanju i ovladavanju uslovima i rezultatima svoga rada, proizvodnjom i društvenom reprodukcijom u celini;

- za oživotvorenje ustavnog principa po kojem radnici u samoupravno udruženom radu, ostvarujući pravo na samoupravljanje, neposredno odlučuju o celokupnom dohotku i sredstvima proširene reprodukcije, uključujući ovladavanje bankarskom, kreditnom i monetarnom sferom, putem udruživanja rada i sredstava na dohodovnim odnosima, slobodne razmene rada i delegatskog sistema; za dosledno razvijanje društveno-svojinskih odnosa, čime će se potiskivati negativne tendencije i pojave u svojinskim odnosima i obezbeđivati dalji razvoj socijalističkog samoupravljanja;

- za odlučno i dosledno ostvarivanje dugoročnog programa politike ekonomske stabilizacije; polazeći od neposredne odgovornosti samoupravno organizovane radničke klase za društveni razvoj, u čemu ključni značaj ima povećanje proizvodnje i dohotka na osnovu povećanja produktivnosti rada i jačanja drugih kvalitativnih faktora privredivanja, kao i većeg vrednovanja proizvodnog rada i stvaralaštva; to se može postići samo realizacijom konkretnih programa stabilizacije i društvenim instrumentima koji će omogućiti proizvođačima da neposredno usklađuju odnose u reprodukciji, onemogućujući praksu koja, kroz zadržavanje starog sistema, dovodi do neracionalnosti u privredivanju i drugih društvenih poremećaja;

- za brže i svestranije uključivanje naše privrede u međunarodnu podelu rada povećanjem izvoza na bazi razvoja proizvodnje visokog kvaliteta i velikih serija, što je put za brže povećavanje produktivnosti rada i jačanje pozitivnih uticaja svetskog tržišta na razvoj naše privrede;

- za ostvarivanje rasta životnog standarda radnih ljudi i građana u zavisnosti od rasta društvene produktivnosti

rada i realnog dohotka i ostvarivanja programa ekonomske stabilizacije; za obezbeđivanje produktivnosti zapošljavanja, posebno mladih školovanih i stručnih radnika; za redovno snabdevanje stanovništva osnovnim prehrambenim i drugim proizvodima;

— za jačanje materijalne osnove i drugih uslova neophodnih za dalji svestran razvoj svih naroda i narodnosti, socijalističkih republika i socijalističkih autonomnih pokrajina, za brži razvoj privredno manje razvijenih republika i najbrži razvoj SAP Kosova u odnosu na prosek zemlje, uz veću ulogu udruženog rada u ostvarivanju takve politike.

Neophodna je organizovana i stalna idejno-politička akcija Saveza komunista i svih subjektivnih socijalističkih snaga u oživotvorenju zaključaka Trećeg kongresa samoupravljača Jugoslavije.

Savez komunista mora odlučno da usmeri svoje delovanje na organizovanje i osposobljavanje radničke klase da ona samoupravnim organizovanjem i udruživanjem i putem delegatskog sistema neposredno preuzima istorijsku odgovornost za razvoj društva.

2. Dvanaesti kongres SKJ ističe da je neposredan zadatak komunista, organizacija i rukovodstava Saveza komunista Jugoslavije borba za dosledno oživotvorenje ustavnog položaja radnika, to jest njihovih prava i odgovornosti da u osnovnim organizacijama udruženog rada i u širim oblicima udruživanja rada i sredstava, kao i u svim tokovima društvene reprodukcije, odlučuju o celokupnom dohotku, o sredstvima za unapređivanje i proširivanje materijalne osnove svog i ukupnog društvenog rada i o društveno-ekonomskom razvoju u celini.

Istovremeno, trajnom organizovanom i širom akcijom radnih ljudi u delegatskom sistemu i pojačanim idejno-političkim delovanjem komunista treba onemogućiti izvršnim organima društveno-političkih zajednica, banaka, samoupravnih interesnih zajednica i poslovnih struktura organizacija udruženog rada, da u međusobnoj sprezi, kao i s drugim faktorima, često uz podršku političkih organa u društveno-političkim organizacijama, mimo radnika u udruženom radu, putem političke i ekonomske moći, odlučuju o dohotku i, posebno, o sredstvima proširene reprodukcije.

Komunisti u organizacijama udruženog rada, delegatskim skupštinama i drugim organima i institucijama političkog sistema moraju biti na čelu borbe za bolji rad i efikasnije privređivanje. Takva aktivnost, uz delovanje instrumenata privrednog sistema i uz sprovođenje mera ekonomske politike, treba da omogući jačanje reproduktivne i akumulativne sposobnosti organizacija udruženog rada, naročito onih u materijalnoj proizvodnji. U tom cilju treba izvršiti određenu preraspodelu društvenog proizvoda, u smislu smanjivanja izdataka za zadovoljavanje zajedničkih i opštedruštvenih potreba i za investiranje, smanjivanja svih oblika neproizvodne potrošnje i smanjivanja administrativnog aparata na svim nivoima.

Savez komunista treba da se zalaže za to da radnici u organizacijama udruženog rada, polazeći od svojih i društvenih interesa, odlučuju o sredstvima za zadovoljavanje zajedničkih i opštedruštvenih potreba i da obezbede svoju punu ekonomsku i političku kontrolu nad upotrebom tih sredstava u društveno-političkim i drugim samoupravnim zajednicama.

3. Obaveza je komunista i svih organizovanih socijalističkih snaga da se bore za stalan rast produktivnosti rada, veću rentabilnost privređivanja, za efikasno upravljanje i gospodarenje društvenim sredstvima, za povećanje proizvodnje i dohotka i, na toj osnovi, za jačanje materijalne osnove udruženog rada i za poboljšanje životnog standarda. Neophodan uslov za to jeste jačanje zainteresovanosti radnika za povećanje proizvodnje i dohotka i njihove društvene i materijalne odgovornosti za rezultate rada i poslovanja. U svakom OOUR-u mora se stalno unapređivati organizacija rada i razvijati inovacijska delatnost i drugi vidovi proizvodno-tehničkog stvaralaštva radnika, uz primenu dostignuća savremene nauke i tehnologije; moraju se racionalno koristiti kapaciteti i radno vreme;

mora se sprovesti štednja sredstava reprodukcije, prilagodavati proizvodnja zahtevima domaćeg i inostranog tržišta, voditi stalna borba za konkurentnije uključivanje u međunarodnu razmenu i za smanjivanje odliva našeg nacionalnog dohotka u toj razmeni; moraju se aktivirati unutrašnje rezerve i drugi faktori značajni za povećanje dohotka.

Za porast produktivnosti rada, za veću sigurnost u sticanju dohotka u svakoj organizaciji udruženog rada i za potpunije ovladavanje radnika tokovima društvene reprodukcije posebno je značajno proširivanje procesa udruživanja rada i sredstava na načelima dohotka. Odgovarajućim instrumentima privrednog sistema i merama ekonomske politike ti se procesi moraju više podsticati i otklanjati etatičko-birokratske, tehnokratske i druge prepreke kojima se otežava ili sprečava udruživanje rada i sredstava na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu.

4. U svim tim aktivnostima komunisti se moraju boriti za stvaranje materijalnih i drugih pretpostavki za jačanje uloge osnovne organizacije udruženog rada kao osnovne ćelije u sistemu socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa, kao socijalističkog robnog proizvođača i bitnog faktora procesa udruživanja rada i sredstava i kao nosioca samoupravne integracije privrede i društva u celini. Komunisti se moraju najodlučnije boriti protiv pojava zatvaranja osnovnih organizacija udruženog rada u uske okvire, protiv otuđivanja administrativnih i stručnih službi, protiv devalviranja ustavnog položaja OOUR-a, protiv jačanja tendencija grupno-svojniskog ponašanja i otežavanja integrisanja privrede i društva na samoupravnim osnovama.

Komunisti se moraju boriti za to da se što više afirmišu radna organizacija kao osnovni oblik udruživanja osnovnih organizacija udruženog rada u kojem OOUR-i ostvaruju samoupravne društveno-ekonomske odnose, usklađuju i ostvaruju dohodovne i druge zajedničke interese, međusobnu podelu rada, zajedničko planiranje, istupanje na tržištu, efikasno organizovanje zajedničkih delatnosti i specijalizaciju. Tendencije i pojave organizovanja radne organizacije na principu preduzeća suprotne su suštini samoupravnog organizovanja udruženog rada.

Takođe, treba što više razvijati složene organizacije udruženog rada kao značajan oblik samoupravnog organizovanja i udruživanja na osnovama dohotka, koji zahteva i omogućuje dalju podelu rada i racionalno organizovanje zajedničkih funkcija razvoja, planiranja, tržišta, finansiranja itd., kao značajne pretpostavke savremene organizacije, osposobljavanja da OOUR i RO u praksi realizuju zajedničke interese podižući proizvodnost, efikasnost i racionalnost njihove organizovanosti udruženog rada.

Komunisti treba da se bore za razvijanje širih oblika samoupravnog povezivanja osnovnih i radnih organizacija udruženog rada na bazi dohodovnih i drugih ekonomskih interesa radnika, za udruživanje rada i sredstava i za zajedničko planiranje razvoja, pri čemu se moraju prevazići pojave autarkičnosti i teritorijalne i druge barijere.

S tim u vezi neophodno je afirmisati i samoupravno razvijati opšta udruženja i privredne komore, koje treba značajno da doprinesu samoupravnom povezivanju i integrisanju u privredi i u društvu.

Komunisti treba da se bore za ostvarivanje Ustavom i zakonima utvrđene uloge samoupravnih interesnih zajednica u privredi i drugim društvenim delatnostima i drugih širih asocijacija organizacija udruženog rada.

5. Dvanaesti kongres SKJ se zalaže za to:

— da radnici u osnovnim organizacijama udruženog rada budu osnovni subjekti odlučivanja o uslovima sticanja, raspoređivanja i raspedele dohotka;

— da se odnosi među osnovnim organizacijama udruženog rada zasnivaju na ekonomskoj ravnopravnosti u sticanju, raspolaganju i raspodeli dohotka, na zainteresovanosti radnika za povećanje dohotka i rast produktivnosti rada i na sticanju dohotka učešćem u zajedničkom prihodu i zajedničkom dohotku, uz uvažavanje ekonomskih kriteri-

juma. Neophodno je da se stalno unapređuju i razrađuju osnovi i merila za utvrđivanje doprinosa OOUR-a u ostvarivanju zajedničkog prihoda i zajedničkog dohotka;

— da se u formiranju cena proizvoda i usluga uvažavaju ekonomski kriterijumi i delovanje ekonomskih zakonitosti socijalističke robne proizvodnje;

— da se razvija samoupravno sporazumevanje radnika u osnovnim organizacijama udruženog rada i, na toj osnovi, usaglašavanje planova razvoja i uspostavljanje uzajamnih dugoročnih dohodovnih odnosa;

— da se odlučno napušta administrativno regulisanje odnosa u cenama i osigura ostvarivanje prava radnika u osnovnim organizacijama udruženog rada da utvrđuju cene svojih proizvoda i usluga i regulišu odnose u cenama na samoupravnoj osnovi, polazeći od svojih i društvenih interesa, od međuzavisnosti u društvenoj reprodukciji, od uslova na domaćem i inostranom tržištu i od zaključenih samoupravnih sporazuma i društvenih dogovora, pri čemu se mora, u skladu sa osnovama sistema i politike cena, onemogućavati monopolsko formiranje cena;

— da se obezbedi realno iskazivanje dohotka i spreči finansiranje potrošnje iz materijalnih troškova.

Neophodno je angažovanje komunista u otklanjanju ekonomski neopravdanih dispariteta u cenama proizvoda i usluga i stvaranju ravnopravnijih odnosa u materijalnom položaju i u sticanju i raspodeli društvenog proizvoda između pojedinih delova radničke klase. To treba ostvarivati udruživanjem rada i sredstava, zajedničkim planiranjem, samoupravnim sporazumevanjem i društvenim dogovaranjem, mehanizmima i instrumentima privrednog sistema i merama ekonomske politike.

Moraju se sprečavati pojave formiranja cena na bazi monopola i na troškovnom principu. Nedopustivo je da se ekonomski neopravdanim povećanjem cena obezbeduju sredstva za investiranje i pokrivaju niska produktivnost, gubici i druge slabosti u poslovanju.

Republičkim i pokrajinskim propisima, društvenim dogovorima i samoupravnim sporazumima, u skladu sa Zakonom o udruženom radu, treba što pre utvrditi kriterijume za izdvajanje dela dohotka koji je rezultat rada u izuzetno povoljnim prirodnim, tržišnim i drugim uslovima i obezbediti njegovo korišćenje za jačanje materijalne osnove rada na samoupravnoj osnovi.

6. Dvanaesti kongres SKJ ukazuje na neophodnost uvažavanja objektivnih ekonomskih zakonitosti socijalističke robne proizvodnje u celokupnoj reprodukciji. Neophodno je da pozitivna dejstva ekonomskih zakonitosti dođu do punog izražaja u proizvodnoj, investicionoj, izvoznouvoznj i ukupnoj ekonomskoj orijentaciji organizacija udruženog rada i drugih privrednih subjekata, što je bitan uslov za jačanje ekonomske odgovornosti svih društvenih subjekata u poslovanju i privređivanju društvenim sredstvima i za suzbijanje voluntarističkog i subjektivističkog ponašanja u poslovanju i politici razvoja. Samo na toj osnovi planiranje, samoupravno sporazumevanje i društveno dogovaranje mogu imati realne materijalne okvire. Komunisti su dužni odlučno se zalagati za to da se sva sistemska rešenja i mere ekonomske politike, kao i odluke samoupravnih i društveno-političkih zajednica, zasnivaju na uvažavanju objektivnih zakonitosti socijalističke robne proizvodnje.

Pri tome je neophodno akcijom svih društvenih činilaca, posebno udruženog rada, suzbijati nepovoljna dejstva ekonomskih zakonitosti robne proizvodnje i tržišta kao što su stihijni razvoj, neloyalna utakmica, monopolsko ponašanje privrednih subjekata.

7. Savez komunista Jugoslavije i druge organizovane socijalističke snage dužni su da se bore za dosledno razvijanje socijalističkih samoupravnih odnosa u proširenoj reprodukciji i odlučivanje udruženih radnika o tome. To je jedan od njihovih ključnih zadataka. Komunisti u osnovnoj organizaciji udruženog rada i u svim oblicima njenog povezivanja i udruživanja obavezni su da budu u središtu bitke za podsticanje i razvijanje odgovornosti radnika za racio-

nalno upravljanje sredstvima u društvenoj svojini, kao područjima minulim radom, koji dobija sve veći značaj za razvitak proizvodnih snaga i za unapređivanje socijalističkih samoupravnih produkcionih odnosa. Radnici u udruženom radu treba da ostvare efikasnu kontrolu nad upotrebom i korišćenjem društvenih sredstava proširene reprodukcije. Ekonomskom amortizacijom vrednosti osnovnih sredstava mora se osigurati njihovo obnavljanje u skladu s tehnološkim progresom. U odgovornom odnosu radnika prema svakom dinaru sopstvene, udružene ili pozajmljene akumulacije mora se izražavati briga za svoju i zajedničku budućnost, za otvaranje novih radnih mesta i za napredak društva u celini.

Dvanaesti kongres SKJ ističe da samoupravna koncentracija i cirkulacija sredstava treba da postane dominantan odnos među proizvodnom, poslovno i interesno povezanim i dohodovno zavisnim OOUR-ima u društvenoj reprodukciji. To zahteva da se proširena reprodukcija prvenstveno zasniva na samoupravnom udruživanju rada i sredstava osnovnih organizacija udruženog rada, na bazi zajedničkih planova razvoja u okviru radnih i složenih organizacija i drugih oblika samoupravnog povezivanja i udruživanja.

Savez komunista će se zalagati da se, na bazi odlučivanja radnika u osnovnim organizacijama udruženog rada, ostvari takva investiciona politika koja će obezbediti povećanje efikasnosti ulaganja. Radnici treba da budu blagovremeno i potpuno informisani o svim elementima bitnim za donošenje investicionih odluka. Sredstva za investiranje treba da se formiraju iz realne akumulacije i iz drugih izvora u skladu sa Zakonom o proširenoj reprodukciji i minulom radu. Obavezno udruživanje sredstava na osnovu odluka društveno-političkih zajednica mora se svesti na neophodan minimum, uz širu proveru društvene opravdanosti i uz primenu postupka sporazumevanja i dogovaranja.

Kod uvođenja samodoprinosu i drugih vidova dobrovoljnog prikupljanja sredstava treba polaziti od materijalnih mogućnosti, planiranja razvoja i politike ekonomske stabilizacije, a sredstva samodoprinosu moraju se koristiti onako kako su odlučili radni ljudi i građani.

Moraju se energično suzbijati pojave izgradnje kapaciteta za koje nisu, u skladu sa samoupravnim i društvenim planovima i dohodovnim interesima OOUR, obezbedeni energija, osnovne sirovine i reprodukcion materijali i kojima se ne doprinosi većem usklađivanju strukture privrede, ostvarivanju zajednički utvrđenih ciljeva razvoja i većem i ravnopravnijem uključivanju u međunarodnu podelu rada.

8. Dvanaesti kongres SKJ ističe da je jedan od ključnih zadataka Saveza komunista da radni ljudi u udruženom radu ovladaju upravljanjem i raspolaganjem sredstvima u bankama i drugim finansijskim organizacijama. To se može ostvariti zalaganjem komunista, zajedno sa radnim ljudima u udruženom radu i njihovim delegatima, za povećanje efikasnosti privređivanja sredstava reprodukcije u OOUR-ima, za stalno jačanje procesa udruživanja rada i sredstava i samoupravne koncentracije i usmeravanja sredstava proširene reprodukcije. U kreditnom mehanizmu prikupljanja i plasiranja novčanih sredstava treba više uvažavati dejstvo ekonomskih zakonitosti socijalističke robne proizvodnje i zaoštriti primenu ekonomskih kriterijuma u privređivanju društvenim sredstvima u bankama.

U radnim i složenim organizacijama udruženog rada i u svim drugim oblicima dohodovne i proizvodno-poslovne saradnje treba, kao preovlađujuću praksu, sve više podsticati zajedničko privređivanje novčanim sredstvima tekuće reprodukcije i udruživanje sredstava za zajednički dogovorena ulaganja. Uz smanjivanje veštačkog kreditnog potencijala i ograničavanje naraslih depozitno-kreditnih odnosa i uz racionalniju upotrebu sredstava, to je put prevazilaženja kreditne zavisnosti organizacija udruženog rada od banaka i drugih finansijskih organizacija.

Odlučivanje radnika u udruženom radu o poslovnoj politici banaka i o koncentraciji i upotrebi sredstava u bankama treba ostvarivati i putem planova banaka, koji

se moraju zasnivati na usaglašenim planovima i interesima organizacija udruženog rada i na planovima drugih društvenih subjekata. Sredstva u bankama treba sve više angažovati za udruživanje rada i sredstava i za smanjivanje zavisnosti organizacija udruženog rada od kreditnih odnosa. Komunisti moraju insistirati na uklanjanju prepreka širem organizovanju internih banaka i na bržem stvaranju zakonskih i drugih uslova za njihovo efikasno funkcionisanje.

Odlučno treba otklanjati uzroke otuđivanja sredstava u bankama i društveno-političkim zajednicama u vidu takozvanog državnog ili anonimnog kapitala i raznih fondova. Ta sredstva treba staviti pod neposrednu kontrolu radnika u organizacijama udruženog rada.

Odnose i politiku u monetarnoj i kreditnoj sferi treba razvijati na samoupravnoj osnovi, polazeći od interesa i potreba radnika u udruženom radu i drugih društvenih subjekata. Politika kamatnih stopa treba da ima veći ekonomski značaj. Emisija i celokupna monetarna politika moraju biti u funkciji jačanja uloge udruženog rada i finansiranja normalnog toka tekuće reprodukcije. Treba odlučno prekinuti društveno neprihvatljivu praksu upotrebe emisije za razne oblike finalne potrošnje i obezbediti racionalizaciju celokupnog mehanizma platnog prometa. Odnosima i politikom u ovoj oblasti treba obezbediti efikasno ostvarivanje politike ekonomske stabilizacije.

Savez komunista će se zalagati za brže izgrađivanje društvenog sistema informisanja, što je bitna pretpostavka za stvaranje takvih uslova u kojima će radni čovek biti u mogućnosti da neposredno i kroz delegatski sistem odlučuje o celini društvene reprodukcije.

9. Najenergičnije treba onemogućiti državno-svojinjsko prisvajanje koje je suprotno socijalističkom samoupravljanju, i posebno otežava razvoj samoupravnog sistema proširene reprodukcije.

Treba najodlučnije suzbijati grupno i privatno prisvajanje društvenih sredstava, razne privilegije zasnovane na monopolu upravljanja dohotkom i društvenim sredstvima, mito i korupciju i druge slične antisocijalističke i antisamoupravne pojave. Komunisti u samoupravnim državnim i političkim organima moraju se najenergičnije angažovati za preduzimanje svih zakonskih i drugih mera radi zaštite društvene svojine.

10. Dvanaesti kongres SKJ obavezuje sve članove, organizacije i rukovodstva Saveza komunista da se odlučno bore za stvaralačku primenu i razradu principa raspodele prema radu i rezultatima tekućeg i minulog rada koji treba da se izražavaju u porastu društvene produktivnosti rada i u povećanom dohotku. U organizacijama udruženog rada i radnim zajednicama treba razraditi i dosledno primenjivati zajedničke osnove i merila za vrednovanje ličnog doprinosa radnika na svakom poslu i zadatku polazeći od načela: da se za isti radni doprinos stvaranju dohotka, ostvaruje isti lični dohodak, u uslovima delovanja zakonitosti socijalističke robne proizvodnje. Potrebno je da se stvaralački razrade osnove i merila za ostvarivanje dela ličnog dohotka radnika u osnovnim i drugim organizacijama udruženog rada na bazi upravljanja i gospodarenja sredstvima proširene reprodukcije, u skladu sa Zakonom o proširenoj reprodukciji i minulom radu.

Organizovanjem široke akcije, koju komunisti moraju prihvatiti kao svoju klasnu obavezu, treba u svim organizacijama udruženog rada oživotvoriti izuzetno značajan zaključak Trećeg kongresa samoupravljača Jugoslavije o većem društvenom, materijalnom i moralnom vrednovanju rada u neposrednoj proizvodnji i rada pod težim uslovima, posebno kvalifikovanih radnika, u odnosu na administrativno-tehničke i druge slične poslove. To je jedno od ključnih pitanja borbe za uspešniji društveno-ekonomski razvoj. Komunisti u organizacijama sindikata treba da odigraju presudnu ulogu u ostvarivanju ove obaveze.

Mora se više društveno podsticati i bolje materijalno vrednovati stvaralački, novatorski i racionalizatorski rad svih radnika, kao i rad organizatora proizvodnje, u zavisnosti od doprinosa povećanju proizvodnje, produktivnosti rada

i dohotka. Treba što više da dođe do izražaja inicijativa i talenat radnika, naučnika i istraživača kao važnih činilaca uspešnog rada i poslovanja svake organizacije udruženog rada i celokupnog društvenog napretka.

Komunisti, zajedno sa radnim ljudima i drugim subjektivnim snagama, u sindikatu i drugim društvenim strukturama, moraju biti nosioci borbe za brže iskorenjivanje uravnilovke i prakse sticanja dohotka i ličnih dohodaka bez odgovarajućeg radnog doprinosa.

11. Komunisti, organizacije i rukovodstva SK su obavezni da se, zajedno sa radnim ljudima u udruženom radu, angažuju za ostvarivanje principa slobodne razmene rada u zadovoljavanju zajedničkih potreba, pre svega na bazi samoupravnog udruživanja sredstava za ostvarivanje zajedničkih programa razvoja, rada i poslovanja društvenih delatnosti kao celine i određivanja prioriteta u zadovoljavanju zajedničkih potreba. Dohodak organizacija udruženog rada društvenih delatnosti treba da zavisi od ostvarivanja programa, utvrđenog obima, vrste i kvaliteta rada, odnosno usluga i od njihovog doprinosa porastu društvene produktivnosti rada i povećanju dohotka korisnika njihovih usluga.

Savez komunista se zalaže za to da se sve veći deo zajedničkih potreba u oblasti životnog standarda, uključujući i takve potrebe u okviru mesnih zajednica, zadovoljava neposrednom slobodnom razmenom rada. Primenom principa bruto ličnog dohotka sredstva za zadovoljavanje tih potreba obezbeđivaće se iz ličnog dohotka radnika, a iz dohotka osnovnih organizacija udruženog rada — za potrebe rada i poslovanja društvenih delatnosti koje su u funkciji razvoja proizvodnje.

Treba šire afirmisati zakonska rešenja po kojima se radnici jednom godišnje i istovremeno izjašnjavaju o predlozima obaveza za zadovoljavanje zajedničkih potreba u ovim delatnostima. Komunisti se moraju suprotstaviti praksi da stručne službe SIŽ-ova, u sprezi sa izvršnim organima društveno-političkih zajednica, nameću rešenja za podmirivanje zajedničkih potreba. Način rada, pripremanje odluka i koncentracija sredstava u fondovima SIŽ-ova moraju se podvrći reviziji i uskladiti sa ustavnim položajem samoupravnih interesnih zajednica.

Mora se prekinuti praksa donošenja odluka u samoupravnim interesnim zajednicama o zavođenju doprinosa i odluka o izdvajanju sredstava za zadovoljavanje zajedničkih potreba u skupštinama društveno-političkih zajednica bez izjašnjavanja radnika u osnovnim organizacijama udruženog rada. Neophodno je suštinski unaprediti društveno planiranje u ovoj oblasti.

Neophodno je što pre temeljito analizirati zakone kojima se reguliše materija SIŽ-ova, preispitati opravdanost sadašnjeg broja ovih zajednica i njihovu unutrašnju organizovanost, smanjiti glomazni stručno-administrativni aparat i njihov položaj uskladiti sa Ustavom i zakonima.

12. Komunisti će se zalagati za to da se sistem finansiranja društveno-političkih zajednica uskladi s materijalnim mogućnostima privrede i s politikom ekonomske stabilizacije. Neophodno je preispitati rashode budžeta na svim nivoima i samoupravno organizovati one oblike budžetske potrošnje koji se mogu ostvarivati slobodnom razmenom rada i interesnim organizovanjem. Mora se obezbediti sporiji rast budžetskih rashoda od rasta društvenog proizvoda i sprečiti stvaranje anonimnih sredstava u društveno-političkim zajednicama.

Komunisti se moraju angažovati na smanjivanju broja zaposlenih u radnim organizacijama organa društveno-političkih i samoupravnih interesnih zajednica, društveno-političkih organizacija, organizacija udruženog rada, komora, raznih posredničkih organizacija i sl., jer su administrativno-stručne službe, posebno u ovim zajednicama, povećane do te mere da su postale neracionalne i ekonomski necelishodne.

Dvanaesti kongres SKJ ukazuje na potrebu temeljitog preispitivanja sistema poreza i drugih dažbina i njegove razrade u smislu jačanja samoupravne pozicije radnika,

usklađivanja robno-novčanih odnosa i ostvarivanja ciljeva ekonomskog razvoja i politike ekonomske stabilizacije. Treba težiti da se bitno smanji fiskalni karakter poreskog sistema. Porez na promet treba da bude što više u funkciji ekonomske i socijalne politike.

Sistem i politika oporezivanja, kao i njihova primena treba da budu usmereni na otklanjanje socijalnih razlika i koje nisu zasnovane na dohotku od rada. Sistem poreza drugih dažbina treba da uvažava dejstvo ekonomskih zakonitosti i socijalno-ekonomske efekte, naročito kada je reč o porezu na promet.

13. Komunisti će se zalagati za to da se aktivnošću svih društvenih subjekata, angažovanjem udruženog rada i mera ekonomske politike doprinosi odlučnijem usklađivanju robno-novčanih odnosa i ostvarivanju jedinstva jugoslovenskog tržišta, kao bitnog elementa našeg samoupravnog zajedništva i uslova za ostvarivanje jedinstvenog sistema društveno-ekonomskih odnosa.

Moraju se odlučno uklanjati prepreke i ograničenja slobodnom kretanju robe i sredstava, naučnih i stručnih dostignuća, inovacija i svih vidova informisanja, kao i zapošljavanju radnika na celoj teritoriji zemlje. Treba odlučno onemogućiti pojave uslovljavanja isporuka i prodaje proizvoda na domaćem tržištu plaćanjem u devizama.

Komunisti u udruženom radu i u svim institucijama ekonomskog i političkog sistema moraju se odlučno boriti za to da ne dolazi do prekida normalnih ekonomskih tokova i veza među organizacijama udruženog rada, veštačkog izazivanja oskudice pojedinih proizvoda i sticanja dohotka na špekulantski način, teritorijalnog zatvaranja prodaje pojedinih proizvoda itd.

Dvanaesti kongres SKJ obavezuje komuniste, organizacije i rukovodstva Saveza komunista da se zalažu za efikasno otklanjanje tendencija zatvaranja tržišta u granice društveno-političkih zajednica i regija, partikularizma, monopolskog ponašanja i drugih pojava koje štetno utiču na društveni i ekonomski razvoj, prouzrokuju negativne ekonomske i političke posledice i podrivaju jedinstvo naše zemlje. Ekonomsko, kulturno i svako drugo zatvaranje onemogućava samoupravnu poddelu rada, protivreći interesima radničke klase, vodi njenom podvajanju i međusobnom suprotstavljanju pojedinih njenih delova, podstiče nacionalizam i netrpeljivost, jača državno-svojinske odnose i sprečava prirodnu integraciju društva na osnovama socijalističkog samoupravnog udruživanja rada i sredstava.

Zadatak komunista je da odlučno podržavaju proces udruživanja i kretanja sredstava akumulacije organizacija udruženog rada i kreditnog potencijala poslovnih banaka na celoj teritoriji Jugoslavije.

14. Dvanaesti kongres SKJ smatra da je dalje unapređivanje ekonomskih odnosa s inostranstvom, u skladu s interesima udruženog rada, jedan od suštinskih zadataka Saveza komunista. Zbog toga je veoma značajno da osnovni subjekti odlučivanja u ovoj oblasti reprodukcije budu radnici u osnovnim i drugim organizacijama udruženog rada i da oni raspolažu devizama, u skladu sa sopstvenim i društvenim interesima, na bazi međusobne dohodovne, poslovne i interesne povezanosti i usaglašenih planova organizacija udruženog rada o izvozu, uvozu i drugim pitanjima ekonomskih odnosa s inostranstvom. Neophodno je obezbediti da devize vrše funkciju sredstava plaćanja isključivo u ekonomskim odnosima s inostranstvom. Ekonomska politika treba te procese odlučno da podržava i stimuliše.

Neophodno je da se obezbedi da devizama raspolažu sve OOUR koje su učestvovala u stvaranju proizvoda koji se izvoze na osnovu zajedničkog prihoda i zajedničkog dohotka i drugih oblika poslovne saradnje i udruživanja.

Potrebno je samoupravnim udruživanjem rada i sredstava, samoupravnim sporazumima u okviru samoupravnih interesnih zajednica za ekonomske odnose sa inostranstvom i funkcionisanjem deviznog tržišta obezbediti neophodna devizna sredstva organizacijama udruženog rada koje ne izvoze a značajne su za proizvodnju i snabdevanje tržišta.

U okviru dugoročnog programa ekonomske stabilizacije treba razraditi mere za postepeno postizanje konvertibilnosti dinara. Treba ostvarivati jedinstven realni kurs dinara, razvijati devizno tržište na samoupravnim osnovama i voditi politiku selektivne zaštite domaće proizvodnje i stimulisanja izvoza, posebno proizvoda i usluga koji su konkurentni na tržištima s konvertibilnom valutom.

Polazeći od doslednog oživotvorenja ustavnog položaja radnika i suštine sistemskih rešenja, treba kritički preispitati funkcionisanje spoljnotrgovinskog i deviznog sistema, dograditi pojedina rešenja i utvrditi uslove koji će ekonomski motivisati radnike u udruženom radu da ostvaruju što veći dohodak, pre svega povećanjem izvoza.

Nosioci zaduživanja u inostranstvu moraju biti OOUR-i koji iz svog i zajedničkog deviznog priliva, na bazi udruživanja rada i sredstava, mogu da otplaćuju kreditne obaveze, vodeći računa o platno-bilansnim mogućnostima zemlje u celini. Administrativne mere na ovom području treba zamenjivati ekonomskim merama radi podsticaja osnovnih organizacija udruženog rada za povećavanje izvoza i ostvarivanje deviza i njihovo udruživanje sa drugim osnovnim organizacijama udruženog rada.

Istovremeno mora jačati uloga i odgovornost republika i autonomnih pokrajina i organa federacije za devizni i platni bilans Jugoslavije. Pri tome treba odlučno otkloniti uzroke pretvaranja platno-bilansnih pozicija u platne bilanse republika i platne bilanse autonomnih pokrajina.

Komunisti u organima interesnih zajednica za ekonomske odnose s inostranstvom treba da doprinosu da one deluju kao samoupravne zajednice udruženog rada i kao značajan činilac efikasnijeg uključivanja naše privrede u međunarodnu poddelu rada. Treba bitno smanjiti veliki uticaj organa društveno-političkih zajednica na odlučivanje u ovoj oblasti.

Savez komunista će se zalagati za to da izvoz postane strateška orijentacija udruženog rada, ekonomske politike i ukupne aktivnosti društveno-političkih zajednica i drugih društvenih činilaca. Povećanjem izvoza, posebno u zemlje s konvertibilnom valutom, i nerobnih deviznih prihoda, kao i selektivnim uvozom i njegovim usklađivanjem s izvoznim mogućnostima, treba eliminisati deficit platnog bilansa, znatno smanjiti zaduženost u inostranstvu i povećati devizne rezerve zemlje.

Savez komunista će se zalagati za regionalnu usmerenost ekonomskih odnosa s inostranstvom u skladu s ciljevima našeg društveno-ekonomskog razvoja i s politikom ekonomske stabilizacije, višim stepenom komplementarnosti privrednih struktura i s nezavisnom i nesvrstanom politikom.

Zalažući se za ravnopravnu i svestranu ekonomsku saradnju sa svim zemljama, Dvanaesti kongres SKJ ističe poseban značaj proširivanja i unapređivanja saradnje s nesvrstanim zemljama i sa zemljama u razvoju. Ta saradnja treba sve više da se zasniva na zajedničkim ulaganjima, dugoročnoj proizvodnoj kooperaciji i specijalizaciji, razmeni tehnologije i znanja i na zajedničkom istupanju na drugim tržištima.

Neophodno je što pre utvrditi i razraditi strategiju dugoročnog razvoja ekonomskih odnosa s inostranstvom, kao sastavnog dela celovitog dugoročnog programa ekonomske stabilizacije. Ta strategija treba da sadrži razradene metode, međusobno usklađene mere ekonomske politike i mehanizme koji će omogućiti našoj privredi da se uspešno suprotstavi nepovoljnim uticajima svetskih ekonomskih kretanja.

Treba se zalagati za to da radnici u proizvodno-poslovnim i interesno međusobno povezanim OOUR-ima utvrđuju konkretne programe za ekonomski što efikasnije i obimnije uključivanje u međunarodnu poddelu rada. Spoljnotrgovinska mreža treba da se tako racionalizuje, orijentiše i osposobi da doprinosi povećanju obima i poboljšanju strukture izvoza.

15. Dvanaesti kongres SKJ smatra neophodnim da se odlučnom akcijom Saveza komunista i svih društvenih faktora, u planiranju razvoja obezbedi stvaralačka primena sistema samoupravnog društvenog planiranja.

Komunisti treba odlučno da se zalažu za to da radnici u osnovnim organizacijama udruženog rada postanu osnovni subjekti samoupravnog planiranja. Planovi moraju biti takvi da podstiču povezivanje i udruživanje osnovnih organizacija udruženog rada i da motivišu radnike za povećanje dohotka.

Društveno-političke i samoupravne zajednice i organizacije svoje planove moraju zasnovati na planovima osnovnih i drugih organizacija udruženog rada i udruženog rada u celini, na sagledavanju ekonomskih tokova u zemlji i međunarodnih ekonomskih kretanja, na saznanjima nauke, na zajedničkim interesima i ciljevima svih subjekata planiranja, na njihovoj ravnopravnosti i na samoupravno zasnovanim pravima konkretizovanim u zajedničkoj razvojnoj i ekonomskoj politici.

Posebno je značajno razvijanje dohodovnih odnosa među organizacijama udruženog rada proizvođača sirovina, predaivača i prometnih organizacija radi povećanja dohotka, stabilnosti proizvodnje, tržišta i izvoza i radi unapređivanja međusobnih ekonomskih odnosa, ostvarivanja bolje dohodovne i tehničko-tehnološke saradnje i povezanosti organizacija udruženog rada u okviru privredne infrastrukture.

Komunisti treba da se zalažu za stvaranje zajednica za plansku i poslovnu saradnju i drugih širih oblika proizvodno-prometnog organizovanja i za dalje unapređivanje i razvijanje, na tim osnovama, samoupravnih organizacija udruženog rada na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu, uz prevazilaženje administrativno-teritorijalnih granica i drugih barijera. U okviru tih zajednica treba samoupravno rešavati probleme u vezi sa podelom rada, dohodovnim povezivanjem, tehničko-tehnološkim i naučnoistraživačkim razvojem, zajedničkim planiranjem i obezbeđivanjem stručnih kadrova, izvozom i uvozom, kao i druga pitanja razvoja i društvene reprodukcije od šireg i zajedničkog interesa.

Savez komunista i sve socijalističke snage moraju se više zalagati za dosledno ostvarivanje principa kontinuiranog i istovremenog planiranja na svim nivoima. Planove svih društvenih subjekata treba stalno usklađivati i dopunjavati na bazi novih saznanja, realnih materijalnih mogućnosti i politike ekonomske stabilizacije. Komunisti se moraju zalagati za to da se planovi svih društvenih subjekata zasnivaju na realnim materijalnim mogućnostima i da se zaoštri odgovornost tih subjekata u ostvarivanju planski utvrđenih ciljeva i zadataka.

Neophodno je što pre izraditi metodologiju samoupravnog društvenog planiranja i materijalnog i društvenog bilansiranja, na osnovu marksističke teorije reprodukcije i naše samoupravne društvene prakse. Mora se, s tim u vezi, izgraditi i stalno unapređivati odgovarajući sistem informisanja, kao bitan činilac ostvarivanja samoupravnog planiranja društveno-ekonomskog razvoja.

Polazeći od osnova sistema samoupravnog društvenog planiranja, moraju se sagledati problemi funkcionisanja ovog sistema i pronaći odgovarajući mehanizmi za njegovo dalje razvijanje i unapređivanje, u skladu sa potrebama razvoja samoupravljanja i materijalnih proizvodnih snaga.

16. Članovi, organizacije i rukovodstva Saveza komunista i druge socijalističke snage treba da se zalažu za veću odgovornost u donošenju i ostvarivanju samoupravnih sporazuma i društvenih dogovora. U svim fazama dogovaranja u društveno-političkim zajednicama, neophodno je obezbediti interes udruženog rada.

Dvanaesti kongres SKJ ističe potrebu pune odgovornosti i doslednog izvršavanja obaveza preuzetih samoupravnim sporazumima i društvenim dogovorima. Neizvršavanje samoupravnih društvenih dogovora treba da povlači političke, materijalne i druge posledice.

Neophodno je unapređivati dogovaranje republika i autonomnih pokrajina u federaciji i brže i efikasnije usaglašavati i rešavati pojedine zajedničke interese i potrebe. Komunisti se moraju otvoreno suprotstavljati prerastanju posebnih i pojedinačnih interesa u političke pritiske.

17. Dvanaesti kongres SKJ ističe da borba za kontinuiran i stabilan ekonomski razvoj na osnovama kvalitativnog privređivanja, za otklanjanje autarkije i drugih uzroka ekonomske nestabilnosti i za suzbijanje inflacije spada među najznačajnije zadatke Saveza komunista i svih drugih organizovanih socijalističkih snaga.

Neophodno je doneti i dosledno ostvarivati celovit dugoročni program ekonomske stabilizacije, koji treba da doprinese daljem razvitku proizvodnih snaga socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa. Sa tim programom treba, na principu kontinuiranog planiranja, usklađivati sve planove razvoja, instrumente sistema i mere ekonomske politike. Kvalitetnim promenama u metodu i sredstvima utvrđivanja i sprovođenja ekonomske politike treba podsticati ostvarivanje programa ekonomske stabilizacije. S tim u vezi potrebno je povećavati proizvodnju na kvalitativnim osnovama, redovno snabdevati tržište proizvodima za reprodukciju i osnovnim vrstama robe široke potrošnje. U tome je izuzetno važno povećavati proizvodnju za izvoz. Restriktivne mere organa društveno-političkih zajednica, koje se primenjuju izuzetno, moraju imati privremeni karakter.

Savez komunista Jugoslavije i sve subjektivne socijalističke snage zalagaće se:

- za takav ekonomski i socijalni razvoj koji će biti zasnovan na širem i efikasnijem uključivanju jugoslovenske privrede u međunarodnu podelu rada, na realnim materijalnim mogućnostima, na porastu produktivnosti rada i efikasnosti privređivanja, na većem korišćenju domaćih prirodnih, proizvodnih i drugih potencijala i unutrašnjih rezervi;

- snažniju i dugoročniju orijentaciju na povećanje izvoza robe i usluga, posebno na području sa konvertibilnim plaćanjem; za eliminisanje deficita platnog bilansa i postepeno smanjivanje zaduženosti zemlje u inostranstvu;

- za dalje promene u strukturi privrede u smislu povećanja proizvodnje za izvoz i za brži razvoj proizvodnje energije, osnovnih sirovina i hrane, kao i turističke privrede;

- za otklanjanje uzroka inflacije i bitno smanjivanje stope inflacije i za snižavanje rasta cena; za beskompromisno svodenje svih oblika potrošnje u okvire ostvarenog dohotka i za usklađivanje odnosa u raspodeli društvenog proizvoda.

Bitan uslov uspešnosti proizvodnje i efikasnosti privređivanja je brži i svestraniji razvoj stvaralaštva i efikasno korišćenje njegovih rezultata, primena savremenih dostignuća nauke, uvođenje savremene organizacije proizvodnje, specijalizacije i samoupravne podelu rada, veći uticaj produktivnosti rada privredno razvijenih zemalja i veća konkurentna sposobnost na međunarodnom tržištu, čemu treba da budu okrenute i mere ekonomske politike i instrumenti ekonomskog sistema.

18. Dvanaesti kongres SKJ ukazuje na neophodnost korenitog menjanja odnosa prema gubicima i prema privređivanju na granici rentabiliteta. U organizacijama udruženog rada koje imaju gubitke komunisti su obavezni da sagledaju stvarne uzroke gubitaka, da insistiraju na odgovornosti za nastajanje gubitaka i da neposredno doprinesu donošenju sanacionih programa i preduzimanju konkretnih mera i akcija za oživotvorenje tih programa, u cilju obezbeđenja uspešnog poslovanja. To se posebno odnosi na organizacije udruženog rada koje više godina uzastopno i iz subjektivnih razloga posluju sa gubicima. Radi eliminisanja gubitaka mora se obezbediti i prestrukturisanje proizvodnje, uz očuvanje socijalne sigurnosti radnih ljudi. Poslovođni i samoupravni organi moraju snositi punu odgovornost za loše privređivanje, uključujući i njihovo smenjivanje.

U organizacijama udruženog rada u kojima ne postoje uslovi za sanaciju treba obustaviti poslovanje, pri čemu treba na bazi širih programa, obezbediti zaposlenje, prekvalifikaciju i socijalnu sigurnost radnika.

19. Dvanaesti kongres SKJ ukazuje na obavezu komunista da se zalažu za odlučnije ostvarivanje politike strukturnih promena u privredi. Pri selekciji prioriteta utvrđenih u tekućem srednjoročnom planu osnovni kriterijum treba

da bude efikasno uključivanje u međunarodnu podelu rada i adekvatna valorizacija sopstvenih materijalnih i ljudskih potencijala.

U skladu s tim kriterijumima i na osnovu usaglašenih planova razvoja organizacija udruženog rada, promenama privredne strukture treba obezbediti povećanje proizvodnje energije, osnovnih sirovina i reprodukcioni materijala i hrane. Povećanje proizvodnje energije iz domaćih izvora predstavlja dugoročan i strateški interes naše privrede u celini. Neophodno je obezbediti racionalno korišćenje energije i sirovina. Veća proizvodnja hrane treba da bude jedan od presudnih činilaca stabilizacije unutrašnjeg tržišta i značajan faktor povećanja izvoza.

Komunisti u osnovnim i drugim organizacijama udruženog rada, samoupravnim interesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama i u organima društveno-političkih zajednica moraju se zalagati za to da se politika strukturnih promena ostvaruje prvenstveno samoupravnim udruživanjem rada i sredstava, na bazi međusobno usklađenih planova i programa razvoja osnovnih organizacija udruženog rada i društvenih planova društveno-političkih zajednica na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu, što treba podržavati merama ekonomske politike.

20. Razvoj agroindustrijskog kompleksa jedan je od strateških ciljeva društveno-ekonomskog razvoja zemlje. Neophodan je bitan zaokret u proizvodnji hrane, u smislu njenog povećanja, da bi se podmirile rastuće potrebe i osigurale neophodne rezerve u zemlji, smanjio i eliminisao uvoz hrane koju sami možemo proizvoditi i stvorili trajniji i stabilniji uslovi za izvoz poljoprivrednih proizvoda i za povećanje dohotka na toj osnovi.

Savez komunista će se zalagati za to da se razvoj agroindustrijskog kompleksa obezbedi na bazi maksimalnog korišćenja svih proizvodnih resursa, više produktivnosti rada, dohodovne motivacije proizvođača i udruživanja rada, sredstava i zemljišta. To treba da dovede do bitnog povećanja proizvodnje hrane kao jednog od osnovnih ciljeva ekonomske stabilizacije i bitnog faktora zadovoljavanja sve veće domaće tražnje i rešavanja problema platnog bilansa. Na toj osnovi treba dalje razvijati savremenu poljoprivredu i tretirati je kao i ostale privredne delatnosti. Ekonomske zakonitosti moraju delovati i u ovoj oblasti. Merama ekonomske politike od federacije do opštine, praktičnim akcijama u OOUR-ima, organizacijama zemljoradnika, agroindustrijskim kombinatima, prometnim organizacijama, bankama, SIZ-ovima i angažovanjem drugih društvenih faktora mora se konkretizovati i dosledno razraditi opredeljenje društva o proizvodnji hrane kao prioritetnoj delatnosti.

Za promenu stanja u poljoprivredi i za izgrađivanje savremene koncepcije razvoja i agrarne politike neophodna je organizovana i široka društvena akcija. U merama ekonomske politike i u uslovima privredivanja moraju biti sadržani elementi koji će osigurati ostvarivanje dogovorenih ciljeva razvoja u ovoj oblasti. Radi povećanja poljoprivredne proizvodnje potrebno je donošenje konkretnih mera za racionalno korišćenje zemljišta i za onemogućavanje daljeg smanjenja obradivog poljoprivrednog zemljišta, za proširivanje obradivih površina u društvenom sektoru i za veća investiciona ulaganja. Da bi se ostvarili ovi zadaci, neophodno je stvarati uslove za obezbeđivanje stabilnih i dugoročnih izvora finansiranja na principima udruživanja rada i sredstava, čemu treba prilagoditi i kreditnu politiku banaka. Neophodno je da udruženi rad ima odlučujuću ulogu u utvrđivanju kriterijuma za određivanje cena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, neposrednim dogovaranjem i samoupravnim sporazumevanjem na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu i na bazi sticanja zajedničkog prihoda i zajedničkog dohotka.

Komunisti će se zalagati za podsticanje udruživanja rada i sredstava i dohodovno povezivanje u okviru agroindustrijskog kompleksa, kao i među poljoprivredom i prehrambenom industrijom, industrijom koja proizvodi za potrebe poljoprivrede i prometnim i drugim delatnostima. To podrazumeva stalno dograđivanje samoupravne organizova-

nosti poljoprivredno-industrijskih kombinata i drugih organizacija udruženog rada u poljoprivredi. Neophodno je angažovanje svih subjektivnih snaga da bi se iskoristili uslovi za znatno povećanje prinosa osnovnih ratarskih kultura i stočarske proizvodnje u društvenom sektoru, uz obezbeđivanje jeftine domaće stočne hrane.

Za brži razvoj poljoprivrede od suštinskog je značaja stalan rast produktivnosti rada, povećanje prinosa i ukupne proizvodnje u društvenom sektoru i podizanje obrazovno-stručnog i tehničkog nivoa poljoprivrednika. To je osnovni uslov i za uključivanje zemljoradnika u visokoproduktivnu društveno organizovanu proizvodnju i za trajnije stabilizovanje tržišta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Treba stvarati uslove za stupanje individualnih poljoprivrednih proizvođača u različite vidove udruživanja, kooperacije, ugovaranja i u druge oblike proizvodne saradnje koji odgovaraju njihovim interesima i potrebama društva u celini. Organizatori proizvodnje — organizacije udruženog rada, zadruge i organizacije kooperanata obavezni su da konkretnim akcijama stalno podstiču te procese. U svakom selu treba da postoji bar jedan oblik udruživanja zemljoradnika i njihovog povezivanja s društvenim sektorom. Neophodno je formirati odgovarajuće stručne službe u selu, organizovati drugu društvenu pomoć zemljoradnicima i zadrugama radi povećanja proizvodnje na individualnim gazdinstvima i što masovnijeg uključivanja u modernu društveno organizovanu proizvodnju, naročito u stočarstvu. Treba temeljito razraditi program povezivanja individualnog sektora sa društvenim sektorom, polazeći od specifičnosti datog područja. To treba da doprinese učvršćivanju ekonomske i socijalne stabilnosti zemljoradnika i da se zaustavi stihijna deagrarizacija. Treba sprečiti korišćenje zemljišta na preduzetnički način i sve druge privatne špekulacije upotrebom tuđe radne snage i društvenih oruđa za rad, kao i sticanje dohotka bez radnog doprinosa.

Treba bliže odrediti pravce i razraditi konkretne zadatke u razvoju poljoprivrede u brdsko-planinskim područjima, vodeći računa o njihovom društveno-ekonomskom i stratejskom značaju. Neophodno je da se na tim područjima, na bazi različitih vidova ekonomske saradnje zemljoradnika i društvenog sektora, uz aktivno učešće organa društveno-političkih zajednica, postigne veća poljoprivredna proizvodnja, prema uslovima svakog konkretnog područja.

Izvoz poljoprivrednih proizvoda treba dugoročno planirati i takvu orijentaciju podržavati merama ekonomske politike. To zahteva organizovanu zajedničku akciju komunista u proizvođačkim i spoljnotrgovinskim organizacijama. Slobodnije formiranje cena na tržištu doprinelo bi uspostavljanju ekonomskih odnosa i omogućilo bi veći uticaj inostrane produktivnosti rada na povećanje domaće proizvodnje i na kretanje unutrašnjih cena. To podrazumeva i stvaranje uslova za slobodniji uvoz i izvoz ovih proizvoda.

Organizacije za snabdevanje gradova i velikih potrošačkih centara moraju se povezivati i, na dugoročnim osnovama, dogovarati s proizvođačima hrane o proizvodnji za sopstvene potrebe i za formiranje tržišnih rezervi. Neophodno je, u skladu sa ustavnim rešenjima, razraditi i primenjivati sistem kompenzacija. Modernizovanjem trgovačke mreže treba isključiti nepotrebne posrednike u prometu hranom i drugim poljoprivrednim proizvodima. Obezbeđivanje planirane poljoprivredne proizvodnje i stabilnosti tržišta pretpostavlja i jedinstven pristup sistemu rezervi, u čemu posebnu ulogu i odgovornost imaju komunisti u društveno-političkim zajednicama.

Neophodno je veće zauzimanje komunista za razvoj samoupravnog dogovaranja i samoupravnog planiranja radnika u osnovnim organizacijama udruženog rada i organizovanih potrošača u mesnim zajednicama, specijalizovanih društvenih i stručnih organizacija i samoupravnih interesnih zajednica za snabdevanje.

Brži razvoj naučnoistraživačkog i inovacijskog rada i, posebno, primena rezultata toga rada u neposrednoj proizvodnji jedan je od osnovnih uslova za ostvarivanje ambicioznih ciljeva razvoja agroindustrijskog kompleksa u celini.

Radi toga naučnoistraživačke institucije treba znatno brže i efikasnije da se na dohodovnim osnovama povezuju s proizvođačkim organizacijama.

Poreskom politikom u oblasti poljoprivrede, posebno u oporezivanju dohotka individualnih proizvođača, treba podsticati zemljoradnike na racionalno korišćenje zemljišta, na porast produktivnosti rada i na povećanje proizvodnje i dohotka, uz istovremeno onemogućavanje sticanja dohotka mimo rada.

21. Savez komunista Jugoslavije će se i dalje odlučno zalagati za ostvarivanje politike bržeg razvoja privredno manje razvijenih republika i najbržeg razvoja SAP Kosova, kao jednog od trajnih i zajedničkih interesa i ciljeva društveno-ekonomskog razvoja svih republika i autonomnih pokrajina i Jugoslavije kao celine. Osnovni put ostvarivanja politike bržeg razvoja privredno manje razvijenih republika i najbržeg razvoja SAP Kosova treba da bude oslanjanje na sopstvene snage. Sistem podsticanja bržeg razvoja ovih područja treba tako usavršavati da se on u što većoj meri zasniva na širem samoupravnom udruživanju rada i sredstava na dohodovnim osnovama i na zajedničkim interesima organizacija udruženog rada iz svih republika i autonomnih pokrajina. Pored angažovanja sredstava Fonda federacije i drugih podsticajnih mera, to treba da se ostvaruje udruživanjem rada i sredstava, povećanjem efikasnosti udruženih sredstava, određenom preorijentacijom u privrednoj strukturi i višim stepenom produktivnog zapošljavanja. Neophodno je ostvarivati najbrži privredni razvoj SAP Kosova i na toj osnovi smanjivati razlike u razvijenosti u odnosu na prosek zemlje.

Komunisti u odgovarajućim samoupravnim i društvenim organizacijama privredno manje razvijenih republika i SAP Kosova odgovorni su za to da se sredstva Fonda federacije i dopunska sredstva za finansiranje društvenih službi namenski upotrebljavaju i racionalno koriste za ciljeve za koje su data. Upotreba tih sredstava mora biti uskladena s društvenim planovima i pod efikasnom društvenom kontrolom.

Do polovine tekućeg planskog perioda trebalo bi doneti objektivizirane kriterijume za utvrđivanje stepena razvijenosti republika i autonomnih pokrajina.

22. Savez komunista Jugoslavije i druge organizovane socijalističke snage moraju voditi odlučnu društvenu akciju za stvaranje uslova za brže produktivno zapošljavanje, naročito mladih kvalifikovanih kadrova u neposrednoj proizvodnji, što će doprineti razvitku proizvodnih snaga i povećanju društvenog proizvoda zemlje. Posebnu pažnju treba posvetiti bržem zapošljavanju žena i doslednom sprovođenju politike prijema pripravnika. Radi toga treba potpunije koristiti raspoložive kapacitete; poboljšavati organizaciju rada; rad, gde je god to ekonomski opravdano, organizovati u više smena i razvijati malu privredu uz veće angažovanje sredstava u ličnoj svojini. Honorarni rad, rad penzionera i drugi dopunski rad treba svešti na minimum. Prekovremeni rad primenjivati kada je to ekonomski i društveno opravdano. Treba odlučno onemogućiti i bespravni rad.

Neophodno je u organizacijama udruženog rada i u svim drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama razraditi i dosledno ostvarivati konkretne programe zapošljavanja, koji će obezbediti i potpunije angažovanje postojećih tehničkih i radnih potencijala i stvoriti mogućnosti za stabilniji rast zaposlenosti na produktivnoj osnovi.

Planiranje kadrova treba da postane sastavni deo planiranja društveno-ekonomskog razvoja. Daljom reformom sistema vaspitanja i obrazovanja, samoupravnim povezivanjem i udruživanjem organizacija udruženog rada, vasnitno-obrazovnih organizacija, samoupravnih interesnih zajednica usmerenog obrazovanja i zapošljavanja, samoupravnim planiranjem i dogovaranjem, podizanjem obrazovnog i stručnog nivoa zaposlenih treba otklanjati razlike između strukture obrazovanja kadrova i potreba udruženog rada i društva u celini.

Prekvalifikovanjem treba stvarati uslove za produktivno zapošljavanje radnika suficitarnih zanimanja. Treba podsticati organizovanu i veću teritorijalnu pokretljivost radnika, posebno visokostručnih i kreativnih kadrova, u skladu sa potrebama privrednog i društvenog razvoja.

Produktivno zapošljavanje radnika treba da doprinosi jačanju efikasnosti privredivanja i unapređivanju organizovanosti proizvodnje. Potrebno je izraditi dugoročnije programe zapošljavanja i obezbediti njihovo ostvarivanje. Radi toga je potrebno podsticati dislociranje pojedinih industrijskih kapaciteta u privredno nerazvijenija područja u kojima je problem nezaposlenosti izraženiji, i to na bazi usaglašenih planova razvoja i dohodovnog povezivanja organizacija udruženog rada. Takođe je potrebno zalagati se za otvaranje zanatskih i drugih radnji na selu, stvaranje uslova za zapošljavanje u poljoprivredi i na osnovu poljoprivredne proizvodnje aktivirati sve proizvodne kapacitete.

Komunisti, organizacije i rukovodstva Saveza komunista, posebno u osnovnim i drugim organizacijama udruženog rada i u opštinama, moraju se zauzeti za brže stvaranje i unapređivanje uslova za zapošljavanje u zemlji naših građana koji se nalaze na privremenom radu u inostranstvu. To treba obezbediti programima i planovima razvoja osnovnih organizacija udruženog rada, društveno-političkih zajednica i drugih subjekata planiranja i razvoja. To treba postići kako otvaranjem novih radnih mesta, tako i angažovanjem sredstava radnika u ličnoj svojini i privrednim delatnostima u kojima je to moguće.

Komunisti u samoupravnim i društvenim organima moraju najodlučnije sprečavati sve izraženije negativne pojave u oblasti zapošljavanja — nepoštovanje zakona, sporazuma i dogovora, protekciju, mito, familijarnost i izigravanje konkursa.

Savez komunista, sindikati i organi samoupravljanja u organizacijama udruženog rada odlučno će se boriti za poboljšanje organizacije rada, čime će se suzbijati nerad i neodgovorno ponašanje pojedinih radnika. Trebalo bi razmotriti potrebu izmene propisa o radnim odnosima radi jačanja odgovornosti zaposlenih prema radnim obavezama.

Takođe treba razmotriti i mogućnosti za skraćivanje radnog vremena određenim kategorijama radnika.

23. Savez komunista Jugoslavije će se zalagati za intenzivniji, planski i usklađen razvoj male privrede kao značajnog faktora ukupnog ekonomskog razvoja, za zadovoljavanje povećanih potreba radnih ljudi i građana, za povećano produktivno zapošljavanje i za ostvarivanje drugih ciljeva društveno-ekonomskog razvoja.

Komunisti u mesnim zajednicama i u organima društveno-političkih zajednica, naročito u opštinama, treba da se zalažu za utvrđivanje konkretnih programa i mera ekonomske, a posebno poreske politike, radi obezbeđivanja uslova za brži razvoj zanatstva i drugih uslužnih delatnosti.

24. Komunisti se moraju angažovati kako bi se u politici razvoja posvetila veća pažnja zaštiti čovekove sredine, prostornom planiranju i urbanizaciji. Potrebno je da društveni, ekonomski i tehnološki razvitak maksimalno i svestrano poštuje ekološke mere za zaštitu čovekove prirodne sredine. U planovima razvoja svih subjekata treba predvideti odgovarajuća sredstva za ove namene, u skladu sa materijalnim mogućnostima. Poboljšanje uslova života postaje opšti faktor privrednog i društvenog napretka. Stoga treba stalno usavršavati odgovarajuću zakonsku regulativu i zaštititi odgovornost za dosledno sprovođenje propisa u ovoj oblasti.

25. Komunisti su obavezni da se zauzmu za otklanjanje uzroka stagnacije samoupravnih odnosa i neracionalnog privredivanja u stambenoj oblasti. Utvrđivanje i ostvarivanje stambene politike zahteva dalje razvijanje samoupravnih odnosa u ovoj oblasti.

Savez komunista će se odlučno zalagati za brže uvođenje ekonomskih kriterijuma u stambeno-komunalnoj oblasti i za dovođenje u ravnopravan položaj radnih ljudi u sticanju i korišćenju stanova i zadovoljavanju komunalnih potreba. To zahteva usmeravanje većeg obima sredstava lične potrošnje u stambeno-komunalnu oblast.

Komunisti će se zalagati za donošenje realnih programa zadovoljavanja stambenih potreba u svakom OOUR-u i radnoj zajednici, na bazi angažovanja dela čistog dohotka, uz sve veće angažovanje ličnih sredstava zainteresovanih radnika zavisno od njihovih materijalnih mogućnosti. Radi toga treba omogućavati raznovrsne oblike udruživanja ličnih i društvenih sredstava i njihovo usmeravanje u najracionalnije vidove stambene izgradnje. Izdvajanje iz dohotka sredstava za ostvarivanje dogovorenih programa solidarne stambene izgradnje treba uskladiti s mogućnostima privrede.

Stvaranjem materijalnih i drugih uslova treba tako razvijati samoupravljanje da korisnici stanova, zajedno sa investitorima i samoupravnim interesnim zajednicama stanovanja, znatno poboljšavaju upravljanje društvenim stambenim fondom i njegovo održavanje. Samoupravne interesne zajednice stanovanja treba da postanu mesto neposrednog dogovaranja o svim pitanjima stambene politike — o izgradnji stanova, upravljanju stambenim fondom, njegovom održavanju i reprodukciji, kao i mesto samoupravnog i dohodovnog povezivanja svih učesnika u stambenoj politici i stambenoj izgradnji, kako bi se obezbedio odlučujući uticaj udruženog rada, radnih ljudi i građana.

Potrebno je stvarati uslove za brži razvoj stambenog zadugarstva kao integralnog dela samoupravnog interesnog organizovanja i društveno usmerene stambene izgradnje, uz puno angažovanje ličnog rada i sredstava i uz neposredno odlučivanje zadugara.

Stambena izgradnja se mora prilagoditi racionalnim urbanističkim rešenjima po kojima se grade kompletna stambena naselja sa neophodnim pratećim objektima, kao i ekonomičniji i funkcionalniji stanovi, uz namensko korišćenje sredstava za izgradnju stanova i rasterećenje cene stana od svih drugih troškova.

U društvenim planovima opština i samoupravnih interesnih zajednica u stambeno-komunalnoj oblasti neophodno je utvrditi realne izvore i način obezbeđivanja sredstava za dobijanje, uređenje i komunalno opremanje građevinskog zemljišta. Ti troškovi ne treba da terete isključivo novosagrađene objekte, već ih treba rasporediti na sve korisnike gradskog zemljišta.

Radi stvaranja uslova za održavanje stambenog fonda i za dovođenje u ravnopravan položaj radnika koji pod različitim uslovima rešavaju svoje stambene probleme, stanarinu treba dovesti na takav nivo da obezbeđuje bar prostu reprodukciju građevinske vrednosti stambenog fonda. Radi obezbeđivanja socijalne i materijalne sigurnosti korisnika stanova i podstanara sa niskim prihodima po članu domaćinstva treba selektivno subvencionisati deo troškova stanarine.

Neophodno je realno opozivati prihode od izdavanja stambenog prostora, preprodaje stana, rente od stana, prometa građevinskog zemljišta i preduzimati još oštrije mere protiv raznih špekulacija, privilegija i drugih negativnih pojava u stambenoj oblasti.

26. Dvanaesti kongres SKJ ističe da socijalna politika treba da bude usmerena ka stalnom jačanju ekonomske i socijalne sigurnosti radnih ljudi i građana u skladu sa materijalnim mogućnostima i politikom ekonomske stabilizacije. Komunisti treba da se bore za to da rad i rezultati rada budu osnova socijalnog, ekonomskog i društvenog položaja svakog radnog čoveka i građanina. Izuzetno je značajno da se ostvaruje odlučujuća pozicija radnih ljudi u udruženom radu i građana u utvrđivanju i zadovoljavanju ličnih i zajedničkih potreba u obrazovanju, kulturi, zdravstvu, socijalnoj zaštiti, društvenoj brizi o deci i starim licima, u obezbeđivanju odmora i rekreacije i na drugim područjima društvenog života i rada.

Komunisti se moraju najodlučnije boriti za iskorenjivanje neopravdanih socijalnih razlika. Treba odlučno iskorenjivati pojave sticanja dohotka mimo rada i rezultata rada, razne privilegije, preprodaju imovine i nekretnina, kao i onemogućavanje sticanja dohotka i imovine na špekulativni način.

Savez komunista se zalaže za klasnu, socijalističku solidarnost radi obezbeđenja dogovorenog materijalnog

standarda određenih kategorija radnih ljudi i građana, s tim da mere solidarnosti ne umanjuju motivaciju za bolji rad i povećanje dohotka. Sredstva solidarnosti za zadovoljavanje zajedničkih potreba treba obezbeđivati za dogovoreni program, rok i standard.

Savez komunista će se stalno zalagati za dalje unapređivanje efikasnosti zdravstvene zaštite stanovništva u skladu sa materijalnim mogućnostima udruženog rada i politikom ekonomske stabilizacije. U vezi s tim neophodno je: jačati procese povezivanja ovih i drugih delatnosti u funkciji interesa i potreba korisnika zdravstvenih usluga, utvrđivati i ostvarivati politiku razvoja zdravstva, u skladu sa realnim mogućnostima i ekonomskom stabilizacijom; stalno poboljšavati kvalitet zdravstvenih i medicinskih usluga i učiniti ih još više dostupnim radnim ljudima i građanima; poboljšavati i ujednačavati uslove i mogućnosti za korišćenje zdravstvene zaštite u gradu i selu i otklanjati nesamoupravne pojave u zdravstvu. Savez komunista se mora boriti protiv neracionalnih zahteva i ponašanja korisnika u ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu i stalno insistirati na tome da obim prava bude u neposrednoj zavisnosti od ostvarenog dohotka.

Dvanaesti kongres SKJ ističe da je najšira društvena briga o deci jedna od bitnih pretpostavki društveno-ekonomskog i socijalnog razvoja. Društvenu brigu o deci treba razvijati i kao celinu vaspitno-obrazovnih, zdravstvenih i socijalnih mera koje deci obezbeđuju uslove za razvoj, veću socijalnu sigurnost i socijalističko samoupravno vaspitanje i obrazovanje. Organizacije udruženog rada i drugi društveni činioци u svim sredinama, u skladu s materijalnim mogućnostima, treba da stvaraju uslove za što svestraniji i ujednačeniji razvoj dece i za njihovu socijalnu sigurnost. Neophodno je stvaranje materijalnih i drugih uslova za jačanje društvene brige o deci, posebno o deci iz porodica sa nižim primanjima, deci bez roditeljskog staranja i deci sa teškoćama u fizičkom i psihičkom razviku.

Savez komunista će se zalagati za dalji razvoj penzijskog i invalidskog sistema. Treba afirmisati takav sistem penzijskog osiguranja kojim će se, uz ostvarivanje prava iz minulog rada, obezbeđivati socijalna sigurnost kao rezultat stvarnog radnog i upravljačkog doprinosa pojedinaca stvaranju društvenog dohotka i efikasnosti privređivanja celokupnim društvenim minulim radom. Savez komunista će se zalagati za potpuniju socijalnu sigurnost invalida na osnovu načela solidarnosti, uzajamnosti i humanosti socijalističkog samoupravnog društva. Treba stvarati uslove za zapošljavanje radnika sa umanjenom radnom sposobnošću i invalida rada.

Radi obezbeđivanja ekonomske i socijalne sigurnosti starih lica i humanizacije životnih uslova u starosti, neophodno je uz njihovo neposredno angažovanje, utvrđivati politiku društva u odnosu na stariju generaciju u svim društveno-političkim zajednicama, a naročito u opštinama, u skladu sa ekonomskim, socijalnim, demografskim i drugim činionicima.

Savez komunista Jugoslavije će se zalagati za širu primenu i raznovrsnije oblike dobrovoljnog rada u socijalnoj oblasti i nastojanje da taj rad dobije veće društveno priznanje.

ZADACI SAVEZA KOMUNISTA JUGOSLAVIJE U RAZVOJU POLITIČKOG SISTEMA SOCIJALISTIČKOG SAMOUPRAVLJANJA

I

1. Dvanaesti kongres naglašava odgovornost Saveza komunista Jugoslavije za ostvarivanje i razvoj političkog sistema socijalističkog samoupravljanja kao istorijski novog sistema neposredne demokratije, koji se zasniva na socijalističkim samoupravnim proizvodnim odnosima i integracijom rada i politike, ukida otuđenost radnika od sredstava, uslova i rezultata rada i od upravljanja političkim i društvenim poslovima u celini. Na toj osnovi se izražava i obezbeđuje

vođača uloga radničke klase u društvu i štiti društveno vlasništvo sredstava za proizvodnju kao materijalna osnova vlasti i samoupravljanja radnih ljudi. To podrazumeva stalno jačanje samoupravnog položaja i odgovornosti radnih ljudi i građana u vršenju vlasti i odlučivanju o svim društvenim poslovima, doslednom ostvarivanju njihovih prava, sloboda, dužnosti i odgovornosti, razvijanje bratstva i jedinstva, ravnopravnosti naroda i narodnosti, republika i autonomnih pokrajina i jugoslovenske socijalističke samoupravne zajednice.

Komunisti će se boriti da se razvojem političkog sistema socijalističkog samoupravljanja obezbedi:

— jačanje neposredne ekonomske povezanosti radnika u udruženom radu sa njihovim podružljenim minulim radom i, na toj osnovi, ostvarivanje prava da raspolazu i upravljaju sredstvima društvene reprodukcije i ostvaruju odlučujući uticaj na utvrđivanje ekonomske politike i izgradnju privrednog sistema;

— izgrađivanje demokratskog sistema samoupravnih odnosa i povezanosti udruženog rada, što će omogućavati i podsticati integraciju interesa udruženog rada, na principima dohotka, u kojoj će dolaziti do izražaja njihova celovitost i koja će biti osnova demokratske integracije celog društva;

— ostvarivanje društveno-ekonomskih i političkih funkcija države na način kojim se podstiče razvoj samoupravljanja, u kojem će biti obezbeđena odlučujuća uloga radnika u udruženom radu u donošenju odluka na svim nivoima.

2. Savez komunista će se još odlučnije zalagati da samoupravno organizovani radni ljudi i građani što neposrednije iskazuju, demokratski uskladuju i zadovoljavaju svoje samoupravne interese, za dalji razvoj samoupravnog odlučivanja radnika i svih radnih ljudi, delegatskog sistema i jačanje njegove integrativne funkcije, za dosledno ostvarivanje Ustavom utvrđene uloge subjektivnog faktora u delegatskim odnosima. Time bi rad svih delegatskih skupština i drugih organa i tela postao istinski izraz aktivnosti radnih ljudi i mesto za sporazumevanje njihovih delegacija i delegata. Razvoj delegatskog sistema zahteva pojačanu aktivnost na uspostavljanju čvršćih veza između delegacija i delegata i njihove delegatske osnove i odlučniju borbu protiv pojava formalizacije delegatskih odnosa, zadržavanje prakse predstavničkog sistema i zatvaranja delegatskih tela prema širem društvenom uticaju. Dužnost je komunista da se energično suprotstavljaju praksi donošenja odluka mimo delegatskih organa i tela u neformalnim grupama i da se odlučno bore protiv pokušaja da se delegatsko odlučivanje zaobilazi i usporava i na taj način čini neefikasnim.

Članovi, organizacije i organi Saveza komunista obavezni su da se bore za efikasniji rad, samostalnost i odgovornost organa i institucija političkog sistema, da kritički sagledavaju ostvarivanje njihove uloge, polazeći pre svega od toga koliko svojim radom doprinose slobodnom samoupravnom udruživanju rada i sredstava i doslednom ostvarivanju neotuđivih prava radnih ljudi da odlučuju o uslovima, rezultatima i sredstvima svog rada.

Prioritetan zadatak komunista je da sa pozicija borbe za dosledno ostvarivanje interesa radničke klase doprinose da se društveno-političke i druge društvene organizacije — sadržajem, organizacijom i metodom svog delovanja — što potpunije uključuju u delegatske odnose i preuzimaju odgovornost za demokratsku sintezu različitih samoupravnih interesa. Savez komunista mora se brže osposobljavati da organizovano, stvaralački i stalno deluje u delegatskom sistemu i društveno-političkim organizacijama kao njihova unutrašnja, koheziona i pokretačka snaga. Članovi, organizacije i organi Saveza komunista odgovorni su za razvijanje socijalističke svesti o tome da sloboda i pravo radnih ljudi i građana da zastupaju pojedinačne samoupravne interese istovremeno zahteva uvažavanje interesa drugih kao i spremnost za njihovo demokratsko uskladjivanje i sintezu samoupravnih interesa, uz odgovornost za razvoj zajedništva i društva kao celine. To zahteva stalnu i energičnu akciju komunista na prevladavanju pojava koje usporavaju

ili onemogućavaju demokratsko dogovaranje i sporazumevanje, ugrožavaju stvarne interese radnika, ravnopravnos radnih ljudi i građana, naroda i narodnosti.

3. Dosledno ostvarivanje Titove inicijative o kolektivnom radu i odgovornosti, koja ima dalekosežan značaj za razvoj političkog sistema socijalističkog samoupravljanja, trajan je zadatak Saveza komunista. Razvoj delegatskih odnosa i proširivanje mogućnosti da radni ljudi i građani neposredno obavljaju funkciju vlasti i samoupravljanja zahtevaju od komunista da svojim angažovanjem doprinose da se u svim institucijama političkog sistema neguje i razvija kolektivni rad i odgovornost. Potrebno je stalno unapređivati demokratske odnose i metod rada u organima i telima i jačati ličnu i kolektivnu odgovornost članova i brže prevazilaziti hijerarhijske odnose u njima. Ostvarivanje tog zadatka treba da obezbeđuje dalju demokratizaciju odnosa i doslednije poštovanje principa kadrovske politike, neposrednije ovladavanje kadrovskom politikom od strane radničke klase i radnih ljudi, jačanje sposobnosti delegatskog sistema da uspešnije prevladava tendencije birokratizma, tehnokratizma, pojave karijerizma, liderstva i privatizacije društvenih funkcija.

Dosledna primena kolektivnog rada i odgovornosti podrazumeva međusobno povezivanje i raznovrsniju demokratsku koordinaciju i saradnju organa i institucija političkog sistema, prevazilaženje forumske zatvorenosti u odlučivanju, što je važan preduslov za ostvarivanje uloge Saveza komunista i drugih subjektivnih snaga unutar delegatskog sistema.

4. Savez komunista će se zalagati da u osnovnim organizacijama udruženog rada, mesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama radni ljudi, oblicima ličnog izjašnjavanja i preko delegacija i delegata, odlučuju o svim osnovnim pitanjima, a naročito da usmeravaju tokove društvene reprodukcije.

Neophodni su organizovani naponi komunista, zajedno sa svim radnim ljudima, u daljem razvoju socijalističkih samoupravnih odnosa u osnovnoj organizaciji udruženog rada, njenom potvrđivanju kao osnovne ćelije delegatskih odnosa, kao izvora odlučivanja i nosioca sveukupne samoupravne integracije. Tim putem će se prevazilaziti protivrečnosti između rada i upravljanja u osnovnoj organizaciji udruženog rada i društvu, kao i sve pojave birokratskih i tehnokratskih uzurpacija prava radnika, ostaci starih metoda upravljanja, svesti i navika.

Angažovanjem svih komunista u mesnoj zajednici treba obezbediti da se ona dalje razvija kao osnovna samoupravna zajednica i nezamenljiv oblik samoupravnog organizovanja i aktivnosti radnih ljudi i građana u mestu stanovanja, u kojoj oni ostvaruju zajedničke interese, stvaraju uslove za život i rad i doprinose ukupnom društvenom razvoju.

Povezivanje i udruživanje rada i sredstava radnih ljudi i građana u mesnoj zajednici sa radnicima u organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama osnova je jačanja materijalne baze mesne zajednice. Savez komunista će podsticati praksu da radnici u osnovnim organizacijama udruženog rada neposredno odlučuju i o sredstvima koja se izdvajaju za zadovoljavanje zajedničkih potreba i interesa u mesnoj zajednici.

Time će se mesna zajednica afirmisati kao sastavni deo udruženog rada i društveno-ekonomskih odnosa socijalističkog samoupravljanja. Ti odnosi se moraju izražavati u planovima mesne zajednice kao izrazu potreba i interesa građana, čija priroda i društveni značaj opredeljuju i izvore njihovog finansiranja. Na taj način će planovi razvoja mesnih zajednica postati sastavni deo međusobnih prava i obaveza, koji su uključeni u društvenu reprodukciju i, čine njen deo, a u neposrednoj su zavisnosti od porasta proizvodnje i dohotka, kao i od produktivnosti rada. Oni zbog toga moraju zavisiti od rezultata koje postižu organizacije udruženog rada u privređivanju društvenim sredstvima.

Obaveza je komunista da zajedno sa svim radnim ljudima i građanima doprinose unapređivanju metoda rada skupština mesnih zajednica i drugih oblika samoupravnog organizo-

vana u kojima se neposredni interesi i inicijative radnih ljudi i građana potpunije ispoljavaju i sučeljavaju i, putem dogovora i sporazuma, usklađuju i ostvaruju zajedničkim radom.

Organizovanim akcijama u Socijalističkom savezu neophodno je stalno obogaćivati sadržaj sveukupne aktivnosti radnih ljudi i građana u mesnoj zajednici, pored ostalog, i većom afirmacijom opštih i interesnih zborova radnih ljudi i građana, kućnih saveta, zborova stanara, saveta potrošača, saveta i fondova socijalističke solidarnosti, osnovnih zajednica, odnosno jedinica samoupravnih interesnih zajednica. Takođe je neophodno osposobljavati radne ljude i građane za efikasnije učešće u odlučivanju u skupštinama društveno-političkih i samoupravnih interesnih zajednica i u svim oblicima samoupravnog organizovanja. To zahteva razvijanje delegatskih odnosa i brže prilagođavanje načina delovanja društveno-političkih organizacija razvoju delegatskih odnosa u mesnoj zajednici.

5. Ostvarivanje funkcije delegacija osnovnih samoupravnih organizacija i zajednica jedno je od ključnih pitanja razvoja delegatskog sistema i delegatskih odnosa i šireg uključivanja radnih ljudi i građana u proces odlučivanja. Komunisti — članovi delegacija su obavezni da stalno doprinosu efikasnijem radu delegacija kao kolektivnih tela koja izrastaju iz delegatske baze i njihovom uspešnom povezivanju s drugim delegacijama u usaglašavanju različitih interesa. Pri odlučivanju delegacije u delegatskim skupštinama treba da izražavaju volju i interese radnih ljudi i građana i njihovih samoupravnih organizacija i zajednica. Pretpostavka za to je blagovremeno i celovito informisanje radnih ljudi i građana, njihovih delegacija i delegata o svim važnim pitanjima koja se usaglašavaju u procesu delegatskog odlučivanja, programiranje rada delegacija, kao i stalna aktivnost na njihovom osposobljavanju za izvršavanje njihovih funkcija.

Dužnost je komunista da iniciraju i neguju kontinuiranu saradnju delegata i delegacija sa društveno-političkim organizacijama i samoupravnim organima u samoupravnim organizacijama i zajednicama. Samoupravnim opštim aktima treba utvrditi o kojim pitanjima delegacije mogu zauzimati stavove samo posle ličnog izjašnjenja radnih ljudi u samoupravnim organizacijama i zajednicama. Savez komunista će se zalagati da se konferencije delegacija i drugi oblici, uz aktivno učešće Socijalističkog saveza i Saveza sindikata, uspešnije afirmišu kao oblik povezivanja i zajedničkog delovanja delegacija, posebno onih koje u skupštine društveno-političkih i samoupravnih interesnih zajednica delegiraju zajedničke delegate i utvrđuju im smernice za rad. Savez komunista se zalaže za širu primenu instituta promerljivog delegata u delegatskim skupštinama, radi afirmacije delegacije kao kolektivnog subjekta i okosnice delegatskog sistema.

6. Savez komunista će se boriti da delegatske skupštine društveno-političkih zajednica efikasnije i na najširoj demokratskoj akciji radnih ljudi i građana ostvaruju svoju ustavnu ulogu organa društvenog samoupravljanja i najvišeg organa vlasti u okviru prava i dužnosti odgovarajuće društveno-političke zajednice. Afirmacijom delegatskog sistema i neposrednog odlučivanja udruženih radnika brže će se prevazilaziti pojave birokratizacije odnosa u delegatskom skupštinskom sistemu.

Težište rada Saveza komunista i drugih društveno-političkih organizacija mora da bude na proširivanju uslova za slobodno izražavanje i demokratsko usklađivanje interesa radnika u osnovnim samoupravnim organizacijama i zajednicama. Komunisti treba aktivno da deluju u obrazovanju smernica i stavova za rad delegacija i delegata i da stvaralački doprinose, podstiču i prate procese izražavanja i usklađivanja interesa preko konferencija delegacija, sekcija Socijalističkog saveza i drugih oblika zajedničke aktivnosti — sve do skupštinskih veća. Na taj način se obezbeđuje da rad skupština u svim fazama bude otvoreniji za demokratske uticaje nosilaca organizovane društvene svesti. To podrazumeva takvo programiranje rada skupština, društveno-političkih organizacija i ostalih subjekata političkog sistema, razvoj

takvih oblika zajedničkog rada i demokratske koordinacije koji će omogućavati stalnu uključenost društveno-političkih organizacija i drugih faktora u rad delegacija i delegatskih skupština. U tome posebnu ulogu i značaj imaju društveni saveti u društveno-političkim zajednicama i organima uprave, u kojima se moraju obezbeđivati najšire društvene konsultacije i saradnja svih stvaralačkih subjektivnih snaga u razrešavanju aktuelnih društvenih problema o kojima odlučuju delegatske skupštine.

Aktivnošću subjektivnih snaga u samoupravnoj delegatskoj bazi mora se odlučnije doprinositi jačanju ustavne uloge i položaja svih veća delegatskih skupština, a posebno veća udruženog rada kao mesta gde se usklađuju različiti interesi osnovnih samoupravnih organizacija i zajednica i time opredeljuju širi društveni interesi, usmerava samoupravno povezivanje udruženog rada i udruživanje društvenih sredstava na ključne oblasti društvene reprodukcije.

Treba se izboriti da se veća udruženog rada afirmišu i kao mesto za kontrolu ostvarivanja utvrđenih obaveza i mera ekonomske politike, a posebno kad se odlučuje o izdvajanju dela dohotka za zajedničke i opšte društvene potrebe, kao i o obimu i nameni tih sredstava. Savez komunista će se energično suprotstavljati pojavama da se odluke o izdvajanju dela dohotka za zadovoljavanje zajedničkih i opštih društvenih potreba i njihovoj nameni donose uz formalnu saglasnost veća udruženog rada. Treba doslednije ostvarivati i ustavnu odredbu o ravnopravnom odlučivanju skupština samoupravnih interesnih zajednica kad skupštine društveno-političkih zajednica odlučuju o pitanjima iz oblasti za koje su samoupravne interesne zajednice osnovane.

Aktivnošću Saveza komunista i drugih društveno-političkih organizacija i afirmacijom veća udruženog rada suštinski će se doprineti da se rad društveno-političkih veća usmerava na aktuelna pitanja sprovođenja, zaštite i stvaralačkog unapređivanja socijalističkih samoupravnih odnosa, na ostvarivanje ustavnog položaja i uloge radnika u celokupnoj društvenoj reprodukciji, ustavnosti i zakonitosti, sloboda i prava čoveka i građanina i, u tom okviru, na iznalaženje rešenja koja će biti osnov za usklađivanje stavova ostalih skupštinskih veća. Organi Saveza komunista, preko svojih delegata u jedinstvenoj delegaciji u Socijalističkom savezu, moraju snositi odgovornost za odluke koje se donose u ovim većima, odnosno skupštinama.

Savez komunista će se zalagati da se u kreiranju zajedničkih interesa u Skupštini SFRJ što doslednije i stvaralački afirmišu odgovornost republika i autonomnih pokrajina za vlastiti razvoj i za razvoj socijalističke federativne zajednice naroda i narodnosti Jugoslavije, za ostvarivanje funkcija federacije kao zajedničkih funkcija svih njenih sastavnih delova, da se u Skupštini SFRJ odgovorno i blagovremeno usaglašavaju i utvrđuju zajednički interesi, ostvaruje Ustavom SFRJ utvrđena uloga i odgovornost federacije i obezbeđuje i dalje razvija jugoslovensko socijalističko zajedništvo ravnopravnih naroda i narodnosti. To treba da obezbedi ostvarivanje zajedničkih socijalističkih, samoupravnih, klasnih i nacionalnih interesa, ravnopravnost svih naroda i narodnosti, republika i autonomnih pokrajina, i njihovu odgovornost za vršenje funkcija federacije.

Svojim idejno-političkim delovanjem, Savez komunista će doprinositi da svi organi federacije dosledno vrše svoje Ustavom utvrđene funkcije i, polazeći od toga, da se šire i doslednije afirmišu Veće republika i pokrajina i druga delegatska tela u Skupštini SFRJ kao mesta za usklađivanje interesa i dogovaranje republika i autonomnih pokrajina, a protiv pojave da se u tome zaobilaze delegatski mehanizmi i da se usklađivanje stavova prenosi na izvršne organe. Komunisti — delegati u Veću republika i pokrajina su dužni da se i dalje odgovorno odnose kako prema smernicama i ovlašćenjima svojih skupština tako i prema stavovima i argumentima delegata drugih republika i autonomnih pokrajina i da te stavove prenose svojim skupštinama.

Čvršće uspostavljanje organizacionih veza delegata Saveznog veća sa delegatskom bazom, njihovim osnovnim samoupravnim organizacijama i zajednicama i društveno-

-političkim organizacijama neodložan je zadatak od kojeg zavisi uspešno ostvarivanje ustavne uloge ovog veća. Na osnovu stečenih iskustava neophodno je brže prevazilaziti slabosti koje, zbog neadekvatnih delegatskih odnosa, ne obezbeđuju afirmaciju delegatskog sistema u ovom veću.

Dvanaesti kongres obavezuje Centralni komitet SKJ da pokrene akciju u Socijalističkom savezu radnog naroda na izučavanju iskustava iz dosadašnje prakse izbornog sistema i da se utvrde pravci njegovog usavršavanja kao važne komponente ukupne demokratizacije odnosa u društvu.

7. Savez komunista ističe značaj nastavljanja procesa podruštvljavanja funkcija države i njihovog prilagodavanja potrebama razvoja socijalističkih samoupravnih odnosa. Komunisti će se zalagati za dalje podruštvljavanje političke vlasti, stvaranjem uslova za široko učešće radnih ljudi i građana u pripremanju odluka, poveravanjem javnih ovlašćenja samoupravnim organizacijama i zajednicama na osnovu Ustavom utvrđenih uslova i, svojim akcijama, podsticati inicijative samoupravnih organizacija i zajednica za donošenje društvenih stavova, rezolucija i smernica.

Državni organi su integralni deo političkog sistema socijalističkog samoupravljanja koji, u okviru Ustavom utvrđenih prava i dužnosti, štite i podstiču razvoj socijalističkog samoupravljanja. Dosledno ostvarivanje ustavnih funkcija državnih organa i efikasno i odgovorno obavljanje funkcije vlasti koja im je poverena doprineće uspešnijem prevazilaženju i onemogućavanju zadržavanja monopola političke moći državnog aparata i odgovarajuće tendencije jačanja uloge izvršnih organa i organa uprave u odlučivanju kao jednog od izvora birokratizacije političkog sistema.

Komunisti koji rade u državnim organima dužni su da se bore za doslednu primenu ustavnih normi o javnosti rada. Kršenje tih načela otežava razvoj samoupravljanja, negativno se odražava na kvalitet rada državnih organa i vodi njihovoj birokratizaciji. U zakonodavnoj politici komunisti treba da se bore protiv preteranog normiranja društvenih odnosa i čestog menjanja propisa.

Obaveza je komunista da se više angažuju na tome da izvršni organi i organi uprave prilagode svoje delovanje potrebama delegatskog sistema, da blagovremeno i stručno prate stanje u određenim oblastima, da predlažu donošenje propisa i mera, i da obezbeđuju njihovo izvršavanje i sprovođenje utvrđene politike. Njihov rad mora biti pod stalnom kontrolom cele delegatske baze i skupština društveno-političkih zajednica, pred kojima snose odgovornost za svoj rad.

Savez komunista će se zalagati da Socijalistički savez što doslednije ostvaruje svoju ulogu i zadatke u praćenju rada organa vlasti i organa samoupravnih organizacija i zajednica i nosilaca društvenih funkcija, kao vidu društvene kontrole i kritike njihovog rada.

Zadatak članova, organizacija i organa Saveza komunista je da se energično bore za dosledno poštovanje ustavnosti i zakonitosti i društvenu zaštitu samoupravljanja, samoupravnih i zakonskih normi i socijalističkog morala i da svojim radom doprinesu da se Ustavom SFRJ, zakonima i drugim normativnim dokumentima utvrđena prava i dužnosti svakog radnog čoveka i građanina i njihovih samoupravnih organizacija i zajednica štite i učvršćuju u svim oblastima društvenog rada i života.

Komunisti su dužni da podstiču procese podruštvljavanja pravosudnih funkcija, pre svega stvaranjem mogućnosti za dalji razvoj svih oblika samoupravnog sudstva, kvalitetniji i efikasniji rad sudova, tužilaštva, organa inspekcije, društvenog pravobranioca samoupravljanja, samoupravne radničke kontrole i drugih samoupravnih i društvenih organa, za jačanje odgovornosti u njihovom radu i za razvoj svesti o društvenoj samozaštiti. Sve to treba da doprinese boljoj zaštiti društvene svojine i sprečavanju društveno negativnih pojava.

8. Kongres naglašava da je potrebna pojačana aktivnost u ostvarivanju ustavnog koncepta društveno-političkih zajednica, kako bi se one, od opštine do federacije, brže i uspešnije razvijale kao autentične samoupravne zajednice radnih ljudi i građana, naroda i narodnosti.

Savez komunista će se zalagati da se opština afirmišu kao samoupravna i osnovna društveno-politička zajednica u kojoj se uskladuju i ostvaruju interesi, vrši vlast i samoupravljanje radnika, radnih ljudi i građana u njihovim osnovnim i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, u društveno-političkim i drugim društvenim organizacijama i udruženjima građana. Težište aktivnosti treba usmeriti na jačanje odgovornosti opštine za podsticanje i unapređivanje slobodnog udruživanja rada i sredstava, što je osnova za njenu afirmaciju kao otvorene zajednice delovanja radnih ljudi i građana i njihovih samoupravnih organizacija i zajednica. Neophodno je da se organizovane socijalističke snage bolje osposobe za povezivanje samoupravnih činilaca u delegatskom sistemu i usaglašavanje različitih samoupravnih interesa u opštini i šire, u društvu.

Treba više afirmisati one društveno-političke osnove, karakteristike i odnose političkog sistema socijalističkog samoupravljanja koji će omogućiti brže prevazilaženje stanja u kome prava, obaveze i odgovornosti opštine ostvaruju pretežno njeni izvršni i upravni organi. Organizovane socijalističke snage treba da svojim delovanjem ostvaruju i unapređuju saradnju nosilaca delegatskog odlučivanja, razvijaju delegatsko povezivanje i odnose, kao i da stvaraju uslove za efikasnije demokratsko usklađivanje samoupravnih interesa u opštini i među opštinama.

Neophodna je organizovana i koordinirana aktivnost samoupravnih subjekata kojom će se obezbeđivati veći uticaj radnih ljudi i građana i njihovih samoupravnih organizacija i zajednica u opštinama na odlučivanje u autonomnim pokrajinama, republikama i federaciji, kao i izgrađivanje čvršće međusobne saradnje republičkih, pokrajinskih i opštinskih organa, naročito u pripremanju pojedinih društvenih odluka i izvršavanju usvojene politike. Time se stvaraju uslovi da se Savez komunista uspešnije bori protiv pojava zatvaranja opština, republika i autonomnih pokrajina i tendencija da se narušavaju osnovni principi u njihovom konstituisanju i funkcionisanju.

Zadatak komunista je da se s većom istrajnošću bore za ostvarivanje ustavne koncepcije republika i autonomnih pokrajina, za jačanje njihove odgovornosti za sopstveni razvoj i razvoj jugoslovenske socijalističke samoupravne zajednice kao celine. Odlučnije ovladavanje radnika u udruženom radu celinom društvene reprodukcije — osnovni je preduslov za potpunije ostvarivanje prava naroda i narodnosti, republika i autonomnih pokrajina da slobodno raspolazu uskupnim rezultatima rada i odlučuju o uslovima svog društvenog, ekonomskog, političkog i kulturnog razvoja.

Savez komunista će se i dalje zalagati da se dogovaranje i sporazumevanje republika i pokrajina o zajedničkim interesima u federaciji zasniva na opredeljenjima da celokupnim viškom rada zaista upravlja radnička klasa, koja, samoupravno integrisana na osnovama delegatskog sistema, svoju vlast i upravljanje društvenim poslovima ostvaruje u svim oblicima samoupravnog organizovanja udruženog rada, kao i u svim društveno-političkim zajednicama — od opštine do federacije.

Kongres naglašava da ustavni koncept federacije polazi od istorijski ostvarene i uvek iznova potvrđivane činjenice i da je to elementarna potreba i zajednički interes, kao i odgovornost svakog naroda i narodnosti i svake republike i autonomne pokrajine da na osnovu vlasti radničke klase, koja se zasniva na samoupravno udruženom radu, obezbedi svoj suverenitet, bezbednost, ekonomski i društveni razvoj u socijalističkom samoupravljanju. Polazeći od toga, komunisti će povećati svoju odgovornost za izvršavanje funkcija federacije i odlučnijom političkom akcijom obezbediti udruživanje rada i sredstava na načelima dohotka na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu. Bitan preduslov za to je ostvarivanje ekonomskih zakonitosti, jačanje samoupravne materijalne zainteresovanosti radnika u osnovnim i svim drugim samoupravnim asocijacijama udruživanja rada i sredstava, kao i efikasnija borba protiv tehnokratskih i birokratskih tendencija, lokalističkog zatvaranja u organizacije udruženog rada, opštinske, regionalne, republičke i pokrajinske granice.

U izgrađivanju zajedničkog interesa u federaciji mora se stalno razvijati i unapređivati metod dogovaranja i sporazumevanja, polazeći od potreba radnih ljudi i građana i njihovih samoupravnih organizacija i zajednica, kao i od materijalnih mogućnosti. Pri tom je neophodno poštovati slobodu svakog učesnika u dogovaranju, maksimalno voditi računa o interesima i argumentima drugih, o objektivnim specifičnostima i međusobnoj povezanosti, uvažavati princip solidarnosti i uzajamnosti i biti odlučniji u suprotstavljanju pojavama uslovljavanja i iznuđivanja rešenja i drugim nesamoupravnim ponašanjima. U procesima dogovaranja i sporazumevanja u federaciji, kao i na svim nivoima, potrebno je šire i odgovornije uključivanje društveno-političkih organizacija, nauke i naučnih dostignuća.

Obaveza je komunista da se odlučnije zalažu da organi federacije doslednije i efikasnije ostvaruju svoje funkcije koje su Ustavom utvrđene kao zajedničke. Treba se energično suprotstavljati tendencijama da se Ustavom precizno određeni krug pitanja za koja je neophodna saglasnost skupština republika i autonomnih pokrajina nepotrebno proširuje i na pitanja o kojima se odlučuje preko saveznih organa, uz ravnopravno učešće i odgovornost republika i autonomnih pokrajina.

Savez komunista ističe potrebu daljeg razvijanja i jačanja neposredne saradnje republika i autonomnih pokrajina, opština, organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica i svestranijeg delovanja društveno-političkih i drugih društvenih organizacija i udruženja građana u ostvarivanju zajedničkih interesa u federaciji. Komunisti će se založiti za analizu dosadašnje prakse svih načina ostvarivanja zajedničkih interesa u federaciji i preduzeti odgovarajuće aktivnosti da se ti oblici unaprede.

9. Savez komunista je istorijski odgovoran za stalno unapređivanje međunacionalnih odnosa na osnovi punog poštovanja nacionalnih specifičnosti, ravnopravnosti, bratstva i jedinstva svih naroda i narodnosti, istinske afirmacije nacionalnih interesa i jedinstva radničke klase, za jačanje socijalističkog samoupravnog zajedništva sa pozicija i interesa radničke klase. Težište aktivnosti Saveza komunista Jugoslavije i svih organizovanih socijalističkih samoupravnih snaga treba usmeriti na dalju razradu, konkretizaciju i dosledno ostvarivanje politike nacionalne ravnopravnosti u svim oblastima rada i stvaralaštva, na stvaranje uslova da radnička klasa i radni ljudi u što većoj meri postanu neposredni nosioci ostvarivanja klasnog samoupravnog koncepta međunacionalnih odnosa na svim nivoima organizovanosti društva. Jačati svest o stalnoj potrebi i obogaćivanju ravnopravnosti i socijalističkog zajedništva kao preduslova razvoja sistema socijalističkog samoupravljanja i odgovornosti svih činilaca socijalističkog sistema za njihovo ostvarivanje.

Kongres naglašava da ostvarivanje politike bržeg razvoja privredno nedovoljno razvijenih republika i najbržeg razvoja SAP Kosova predstavlja ekonomski, društveni i politički interes svih naroda i narodnosti Jugoslavije, osnovu njihove ravnopravnosti i bitan faktor učvršćivanja jedinstva radničke klase i jugoslovenskog socijalističkog samoupravnog zajedništva. Zato su samoupravno udruživanje rada i sredstava i programska i proizvodna povezanost i saradnja organizacija udruženog rada u razvijenim i nedovoljno razvijenim republikama i SAP Kosovu osnovni smer angažovanja svih društvenih subjekata, posebno akcije Saveza komunista.

Posebno je značajno da se u svim sredinama dosledno ostvaruju prava naroda i narodnosti koja su im Ustavom zagarantovana. Savez komunista će i dalje ulagati napore da se uspešno sprovedi politika ravnornijeg razvoja unutar republika i autonomnih pokrajina, kao važnom preduslovu ostvarivanja ravnopravnosti svih naroda i narodnosti.

Samo upornom borbom za razvoj političkog sistema socijalističkog samoupravljanja, za dalju deatizaciju i podruštvljavanje društvenih funkcija, komunisti će se uspešno suprotstavljati svakom shvatanju jedinstva i zajedništva sa stanovišta jačanja uloge države, kao i pojavama identifikovanja države i nacije i pokušajima da se rešenja aktuelnih

problema koji se proglašavaju čistim nacionalnim interesima — traže izvan konteksta razvoja socijalističkih samoupravnih odnosa.

Dosledan svojoj revolucionarnoj ulozi i odgovornosti, Savez komunista se mora odlučno boriti protiv pojava oživljavanja separatističkog, unitarističkog i drugih oblika nacionalizma i njihove antiradničke, kontrarevolucionarne suštine, i to pre svega svojim pozitivnim programom razvoja socijalističkih samoupravnih odnosa, što je bilo i ostaje osnova stabilnosti jugoslovenske socijalističke samoupravne zajednice.

Obaveza je komunista da svojim angažovanjem podstiču širu aktivnost radnih ljudi i građana u osnovnim samoupravnim organizacijama, društveno-političkim zajednicama i organizacijama i celokupnom samoupravnom delegatskom mehanizmu na stalnom unapređivanju i obogaćivanju sadržaja nacionalne ravnopravnosti, bratstva i jedinstva, na kontinuiranom praćenju rezultata i otklanjanju slabosti u ostvarivanju te politike. Treba brže prevazilaziti praksu nekih osnovnih i opštinskih organizacija kao i organa Saveza komunista da formalistički ili stihijno prilaze ovim pitanjima.

Kongres obavezuje komuniste i poziva sve radne ljude i građane da se energično, pre svega u sopstvenoj sredini, obračunavaju sa nosiocima nacionalističkog delovanja, da se suprotstavljaju pokušajima izazivanja i raspirivanja nacionalne netrpeljivosti, pojavama koje ugrožavaju ravnopravnost pojedinih naroda i narodnosti i sigurnost i opstanak radnih ljudi i građana, pripadnika svih naroda i narodnosti u bilo kom kraju zemlje, povlađivanju nacionalizmu u svojoj sredini kao tobožnjem savezniku u borbi protiv tuđih nacionalizama i drugih pojava koje ugrožavaju ravnopravnost, bratstvo i jedinstvo i socijalističko samoupravno zajedništvo naših naroda i narodnosti.

Savez komunista posebno ukazuje na značaj i neophodnost organizovanog i kontinuiranog idejnog i političkog osposobljavanja komunista i svih radnih ljudi, naročito mladih, što će obezbediti pravilno razumevanje naše politike međunacionalnih odnosa i aktivan odnos i osećanje odgovornosti svih za njeno dosledno ostvarivanje.

Dvanaesti kongres SKJ ističe dugoročni značaj političke platforme za akciju Saveza komunista Jugoslavije u razvoju socijalističkog samoupravljanja, bratstva i jedinstva i zajedništva na Kosovu, i obavezuje članove i organizacije Saveza komunista i njihove organe i poziva sve radne ljude i građane da se založe za njeno dosledno ostvarivanje u praksi. Odlučnom političkom akcijom i merama Saveza komunista Kosova, Saveza komunista Srbije i Saveza komunista Jugoslavije u celini, i odgovornim, odlučnim i blagovremenim delovanjem svih državnih organa na Kosovu, treba što pre onemogućiti pojave kršenja ustavnih prava građana i radnih ljudi srpske i crnogorske nacionalnosti koje su dovodile i dovode do njihovog masovnog iseljavanja s Kosova.

II

1. Savez komunista mora i dalje da se zalaže za dosledno ostvarivanje svojih trajnih programskih opredeljenja i ustavnih načela o mestu, ulozi i odgovornosti društveno-političkih i društvenih organizacija i udruženja građana u razvoju političkog sistema socijalističkog samoupravljanja, polazeći od toga da bez njihovog svestranog angažovanja i aktivnog stvaralačkog delovanja sistem ne može normalno da funkcioniše i da se dalje unapređuje. Savez komunista to može ostvariti samo delovanjem u tim organizacijama kao aktivna i vodeća idejno-politička snaga.

Savez komunista treba brže da se oslobađa prakse da preuzima ulogu drugih društveno-političkih organizacija i da njegovi političko-izvršni organi zadržavaju hijerarhijske odnose, sa elementima nadređenosti i monopola, prema tim organizacijama. On treba više da se angažuje na prevazilaženju postojećeg sektaškog odnosa prema društveno-političkim organizacijama u vođenju političkih akcija, što pogoduje tendencijama birokratizma i vodi izolaciji SK i

drugih društveno-političkih organizacija od radnih ljudi i građana. To se može ostvariti razvijanjem široke i stalne aktivnosti, pre svega u osnovnim oblicima organizovanja i delovanja Socijalističkog saveza i drugih društveno-političkih i društvenih organizacija.

Znatno veću aktivnost, zajedno sa radnim ljudima i građanima, komunisti moraju da ispolje u pokretanju inicijativa u traženju rešenja za otvorene probleme, kao i u borbi za doslednu realizaciju usvojenih odluka i stavova. Mobilizacija i politička aktivnost radnih ljudi i građana moraju da budu usmereni na konkretna pitanja od životnog interesa za njih. Treba da se podstiču slobodne, ravnopravne i demokratske rasprave i iznošenje mišljenja pre usvajanja odluka i stavova, što će doprineti većem jedinstvu i odgovornosti u njihovom ostvarivanju.

Komunisti treba odlučnije da deluju na prevazilaženju prakse da se aktivnost društveno-političkih i društvenih organizacija svodi samo ili pretežno na njihove političko-izvršne organe i razna koordinaciona tela, ili na rad tzv. aktiva predstavnika društveno-političkih organizacija koji negde zamenjuju organizacije i organe i sl. Time će se efikasnije sprečavati pojave birokratizma, subjektivizma i praktikizma u radu, koje u suštini potiskuju radnog čoveka i zanemaruju razmatranje aktuelnih društveno-političkih i drugih pitanja. Političko-izvršni organi i tela društveno-političkih i društvenih organizacija ne mogu izvršavati svoje funkcije bez čvršće povezanosti sa svojim članstvom i delegatskom i izbornom bazom na svim nivoima.

Otklanjanje nedostataka u metodu i načinu rada društveno-političkih i društvenih organizacija jedan je od važnijih zadataka u narednom periodu. Savez komunista i komunisti u svim društveno-političkim i društvenim organizacijama moraju se založiti za stalno prilagođavanje sadržine i metoda rada ovih organizacija društvenim promenama i zahtevima za jačanje socijalističkih samoupravnih produkcionih odnosa i doslednije funkcionisanje delegatskog sistema, kao i za čvršće povezivanje društveno-političkih organizacija sa svim ostalim subjektivnim društvenim snagama u preduzimanju mera i konkretnih akcija.

Komunisti treba da se zalažu za podruštvljavanje politike i dosledniju primenu kolektivnog rada, odlučivanja i odgovornosti i da zaoštre borbu protiv reprodukovanja nepotrebnog političkog profesionalizma i gomilanja političkih funkcija u svim društveno-političkim i društvenim organizacijama, polazeći od shvatanja da je politička profesionalna funkcija društvena obaveza za određeni period.

2. Savez komunista će se i u narednom periodu zalagati da se u Socijalističkom savezu, frontu svih organizovanih subjektivnih snaga i demokratskom savezu samoupravno opredeljenih radnih ljudi i građana, ostvari akciono i političko jedinstvo i puna mobilizacija svih činilaca i širokih masa radnih ljudi i građana za brži razvoj političkog sistema socijalističkog samoupravljanja i delegatskog načina odlučivanja. Posebno treba jačati sekcijski način rada Socijalističkog saveza radnog naroda i osposobljavati sve njegove organe i oblike delovanja, kako bi on postao najšira demokratska osnova delegatskog sistema u kome će se voditi dijalozi i neposredno izražavati i usklađivati interesi i potrebe radnih ljudi i građana i na toj osnovi izgrađivati jedinstveni politički stavovi.

Političke akcije društveno-političkih organizacija treba koordinirati u Socijalističkom savezu, što će doprineti njihovoj većoj mobilnosti i otklanjanju paralelizma u radu. Pri tom se mora imati u vidu da Socijalistički savez nikome ne može biti nadređen, jer je svaka organizacija samostalna u radu i ima svoje posebne specifične zadatke i ulogu u političkim životu.

Komunisti će se boriti za brže i doslednije ostvarivanje uloge SSRN u kadrovskoj politici. U organe i tela društveno-političkih i društvenih organizacija treba da se biraju istaknuti i osvedočeni borci za samoupravljanje, koji su sposobni i spremni da pokreću društvene akcije.

Delegacije, delegati i predstavnici organa i tela SK, od opštine do federacije, moraju se odgovornije odnositi prema

svojim obavezama u svim oblicima delovanja SSRN, počev od šireg pokretanja inicijativa i neposrednog aktivnog učestvovanja u njihovom radu, pa do blagovremenog upoznavanja organa i tela SK o aktuelnim pitanjima iz njihovog rada.

Borba za ravnopravni položaj žene je klasno pitanje od strateškog značaja za SK. To je sastavni deo za oslobađanje rada, za odlučujuću ulogu radničke klase u procesu društvene reprodukcije i za humanizaciju ljudskih odnosa u društvu. Zadaci SK u toj borbi moraju se i dalje ostvarivati na svestran način. Savez komunista se u narednom periodu mora izboriti za veće uključivanje žena u proces društvenog odlučivanja na svim nivoima, u skladu sa njihovim doprinosom u razvoju društva i mora se više angažovati na prevazilaženju nazadnih shvatanja o ženi. Paralelno s tim moraju se planski i organizovano rešavati razna tekuća pitanja društvenog položaja i uloge žene u ukupnom razvoju društveno-ekonomskog i političkog sistema. Ta pitanja moraju postati stalna briga svih društveno-političkih organizacija, posebno Saveza komunista.

3. Članovi Saveza komunista svojim delovanjem u Savezu sindikata, doprinosiće da on potpunije ostvaruje svoje funkcije u udruženom radu i političkom sistemu i da se afirmiše kao odgovoran činilac razvoja socijalističkog samoupravnog društva.

Komunisti u organizacijama i organima Saveza sindikata moraju se izboriti za još veću osposobljenost sindikata organizovano uključuje radnike u šire i neposrednije odlučivanje u institucijama političkog sistema i da stvara političke i druge uslove za ostvarivanje Ustavom utvrđenog položaja radničke klase, odnosno da radnik neposredno i odlučujuće učestvuje u ovladavanju procesom upravljanja u udruženom radu, pre svega, procesom proširene reprodukcije.

Neophodan je dalji rad i aktivnost komunista na akcionom osposobljavanju osnovnih organizacija sindikata i njihovom povezivanju na nivou osnovne, radne i složene organizacije udruženog rada. Tako će se sprečavati pojave zatvorenosti i blagovremeno utvrđivati pitanja od zajedničkog interesa. Više nego do sada treba usklađivati aktivnosti sindikata sa samoupravnim organima i telima, prevazilaziti paralelizam u radu, pronalaziti adekvatnije metode rada i postići veću efikasnost u delovanju među radnim ljudima. Savez sindikata će se više angažovati na istraživanju i daljoj izgradnji sistema socijalističkog samoupravljanja.

Komunisti će se zalagati da se Savez sindikata i dalje potvrdje kao istinska i najšira organizacija radničke klase i radnih ljudi i uticajna društveno-politička snaga, kao moćan inicijator i organizator njihove društveno-političke akcije. Komunisti će se zalagati da organizacije Saveza sindikata uvek intervenišu kada dolazi do kršenja samoupravnih ili ličnih prava radnika. Treba ostvariti neposrednije povezivanje organizacija sindikata sa SSRN i drugim društveno-političkim organizacijama u mesnim zajednicama u kojima radnici žive, radi efikasnijeg rešavanja njihovih svakodnevnih životnih problema.

4. Savez komunista će se sa punom odgovornošću odnositi prema problemima sa kojima se omladina susreće u društvu, kao što su društveno-ekonomski položaj mladih, obrazovanje i vaspitanje, mogućnosti zapošljavanja, organizovanje sadržajnijeg društvenog života, zabave i sporta u zavisnosti od njihovih potreba i mogućnosti društva. Savez komunista će se zalagati u svim samoupravnim organizacijama i zajednicama da se ovi problemi rešavaju. Savez komunista će podsticati omladinu da svojom aktivnošću doprinosi rešavanju ovih problema, da ih povezuje sa ukupnim razvojem društva i da Savez socijalističke omladine okuplja i mobilize omladinu kao aktivnog činioca u borbi za razvoj socijalističkog samoupravnog društva. Neposredan je i trajan zadatak Saveza komunista da svojom idejno-političkom akcijom otvara perspektive mladoj generaciji i stvara uslove za njeno brže uključivanje u rad i samoupravljanje. U SSO treba da se čvršće akciono povezuje radnička, srednjoškolska, studentska i seoska omladina,

tako da on postane istinski demokratski front svih socijalistički opredeljenih mladih ljudi.

U narednom periodu Savez komunista i druge organizovane subjektivne snage moraju se izboriti za ostvarivanje svojih stavova o širem uključivanju mladih u procese donošenja društvenih odluka na svim nivoima, da bi mladi u većoj meri učestvovali u odlučivanju i da bi mogli da preuzimaju odgovornost za društveni razvoj. Moraju se brže prevazilaziti pojave sektaškog odnosa prema mladima i razni drugi otpori široj društvenoj afirmaciji omladine i izboru mladih na odgovorne funkcije u društvu. Na taj način će se potpunije iskoristiti sve mogućnosti za još veću i stvaralačku angažovanost mladih i njihovo učešće u delegatskom sistemu i samoupravnim organima.

Savez komunista je obavezan da organizovanije i neposrednije idejno-politički deluje među mladima, a posebno među mladim komunistima i članstvom Saveza socijalističke omladine. Svojim progresivnim stavovima i kreativnošću, SK treba da utiče na svest mladih i stvaranje lika mladog čoveka u duhu osnovnih tekovina naše revolucije — bratstva i jedinstva i ravnopravnosti svih naroda i narodnosti, samoupravljanja i nesvrstanosti. To će biti najjača brana nekritičkom usvajanju tuđih ideologija i efikasno sredstvo u borbi protiv pojava nacionalizma, šovinizma i drugih neprijateljskih uticaja.

5. Savez komunista će se, kao i do sada, zalagati da se šire ostvaruje uloga i uticaj u našem društvu Saveza udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata, kao organizacije izrasle iz narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije i značajnog činioca organizovanih socijalističkih subjektivnih snaga. U njegove organe i tela treba birati najistaknutije borce, a sve učesnike i saradnike narodnooslobodilačkog pokreta široko okupljati u njegovim organizacijama i oblicima rada. Društveno-politička uloga i mesto boraca NOR-a u svim sferama društvenog upravljanja, svuda gde se donose odluke, posebno u delegatskom sistemu i Socijalističkom savezu mora još više doći do izražaja.

6. Komunisti će se boriti za dosledno samoupravno organizovanje i delovanje društvenih organizacija i udruženja građana, da oni sve više postaju činilac izražavanja i usklađivanja samoupravnih interesa radnih ljudi i građana i podruštvljavanja politike u oblastima na koje je usmeren delokrug njihovog rada. Dužnost je komunista da aktivnim radom i zalaganjem u tim organizacijama utiču na veću usmerenost i usklađenost njihovog rada sa našim socijalističkim samoupravnim razvojem i da doprinesu svestranijem aktiviranju njihovog milionskog članstva. Komunisti se moraju odlučnije angažovati na eliminisanju raznih negativnih pojava u jednom broju sportskih i drugih društvenih organizacija i udruženja građana, kao što su birokratizam, privatizacija i druge slične pojave suprotne duhu našeg socijalističkog samoupravnog sistema.

U društvenim organizacijama i udruženjima građana moraju se šire i doslednije primenjivati kolektivni rad, odgovornost i dalja demokratizacija društvenih odnosa i prevazilaziti praksa da se pojedinci dugo zadržavaju u rukovodstvima u ime navodnog afiniteta i entuzijazma. To, pored ostalog, dovodi do pojava inertnosti i sporog prevazilaženja zastarelih shvatanja, monopola, privatizacije i drugih deformacija u radu ovih organizacija. Treba podsticati i moralno-politički vrednovati volonterski rad u društvenim organizacijama, posebno u onima koje okupljaju mlade.

III

1. Sistem javnog informisanja u našem društvu potvrdio se kao sastavni deo političkog sistema socijalističkog samoupravljanja, bitan činilac u razvoju samoupravnih socijalističkih odnosa i snažno oružje radničke klase i Saveza komunista. Idejno-političke osnove našeg društva opredeljuju njegov socijalistički samoupravni karakter i osnovne postulate politike zasnovane na zajedništvu ravnopravnih naroda i narodnosti i nezavisne, nesvrstane spoljne politike zemlje. Daljim razvojem samoupravnih odnosa, a time i

razvojem sistema javnog i društvenog informisanja, ostvariće se uslovi da udruženi rad, radnička klasa i svi radni ljudi i građani aktivno ovlađaju informisanjem.

U borbi za razvoj socijalističkih samoupravnih odnosa Savez komunista će se i dalje odlučno angažovati na razvoju i izgradnji sistema javnog informisanja, kao sastavnog dela funkcionisanja delegatskog sistema i ukupne transformacije društva na osnovama socijalističkog samoupravljanja. Polazeći od toga da nema samoupravljanja bez informisanog samoupravljača i da se delegatski sistem ne može razvijati i u praksi potvrdivati ako radni ljudi i građani nisu obavešteni o svemu što je potrebno za njihovo učešće u procesu društvenog odlučivanja, Savez komunista usmeriće svoju akciju na dalji razvoj i usklađivanje svih delatnosti i elemenata sistema informisanja na samoupravnim osnovama.

U daljem razvoju sistema javnog informisanja posebno je značajno dosledno ostvarivanje uloge i obaveza Socijalističkog saveza, od mesne organizacije do Savezne konferencije SSRNJ. Savez komunista će svojim delovanjem u okviru Socijalističkog saveza podsticati akcije da ova organizacija ostvaruje društvenu ulogu koju ima u sistemu informisanja. Stalnim angažovanjem u organizacijama, organima i oblicima rada SSRN, komunisti će se boriti za odlučujući uticaj radnih ljudi i građana na utvrđivanju i ostvarivanju koncepcije uređivačke politike javnih glasila, za dalje angažovanje SSRN kao inicijatora i organizatora aktivnosti na udruživanju rada i sredstava, interesnog povezivanja i celovitog podruštvljavanja informativne delatnosti. Savez komunista će se zalagati da se društvenim dogovaranjem i samoupravnim sporazumevanjem brže nalaze konkretna rešenja za jačanje materijalnog položaja i rešavanje otvorenih pitanja radnih organizacija informativne delatnosti, za regulisanje i dosledno ostvarivanje uloge i odgovornosti osnivača javnih glasila i izvora informisanja, novinsko-izdavačkih i programskih saveta i drugih oblika ostvarivanja društvenog uticaja.

U daljem podruštvljavanju svih elemenata sistema javnog informisanja Savez komunista će se aktivno boriti da se društvenim dogovaranjem i samoupravnim sporazumevanjem izgrađuju odnosi, funkcije i uloga činilaca sistema informisanja, za otvorenost i javnost izvora, sadržaja i oblika informisanja radi obezbeđivanja potpune, blagovremene i objektivne informacije, kao i da se sistemski i zakonski regulišu najbitnija pitanja u ovoj oblasti koja su od zajedničkog interesa.

Kongres obavezuje komuniste da se odlučno bore za ostvarivanje uloge organizovanih socijalističkih snaga u sistemu informisanja u celini. U ostvarivanju ciljeva našeg sistema javnog informisanja posebnu ulogu i odgovornost imaju javna glasila. Savez komunista i komunisti u javnim glasilima moraju se odlučno boriti da javna glasila budu stalno angažovana u afirmaciji tekovina naše revolucije i temeljnih vrednosti socijalističkog samoupravnog sistema, da se dosledno zalažu za takvu usmerenost uređivačke politike koja će javna glasila u još većoj meri činiti aktivnim subjektom izgradnje socijalističke svesti i socijalističkih samoupravnih odnosa.

Komunisti su dužni da u Socijalističkom savezu pokreću rasprave o svim spornim pitanjima, da se bore protiv netačnih i tendencioznih informacija, kao i protiv zatvaranja izvora informacija, protiv zatvorenosti javnih glasila i pokušaja antisamoupravnih pritisaka na redakcije javnih glasila, protiv monopola, političkog partnerstva i delovanja mimo institucija političkog sistema. Moraju se boriti za demokratizaciju sredstava informisanja i njihovu otvorenost za svaku socijalistički opredeljenu raspravu i kritiku na svim područjima stvaralaštva radnih ljudi, jačajući odgovornost za javnu reč i informisanje u celini.

Javna glasila moraju biti stalno angažovana na jačanju bratstva i jedinstva, ravnopravnosti i zajedništva svih naših naroda i narodnosti, na njihovom sve širem međusobnom poznavanju, na očuvanju i daljem razvoju tekovina revolucije i socijalističke samoupravne izgradnje. Komunisti u javnim glasilima u socijalističkim republikama i socijalističkim autonomnim pokrajinama, kao i u glasilima čiji

su osnivači organi i organizacije federacije, dužni su da stalno unapređuju saradnju i dogovaranje među redakcijama i radnim organizacijama informativne delatnosti, da se bore za objektivno informisanje iz svih sredina u svojim glasilima, kao i za dostupnost celokupne štampe čitaocima na području cele zemlje. Savez komunista i komunisti u svim redakcijama javnih glasila moraju se odlučno boriti protiv pojava antisocijalističkih i antisamoupravnih idejnih pogleda i shvatanja u javnim glasilima, suprotstavljajući se svakoj pojavi nacionalizma, prodoru građansko-liberalističke, dogmatsko-birokratske i etatiističke svesti i pokušajima manipulisanja javnim glasilima i njihovoj privatizaciji i zloupotrebi.

Savez komunista će se zalagati za takvu kadrovsku politiku u javnim glasilima kojom će se obezbeđivati da idejna opredeljenost i spremnost i stručna sposobnost budu preduslovi za rad u novinarstvu. Savez komunista stvaraće uslove da se unapređivanjem sistema školovanja i stručnog i idejnog osposobljavanja novinara kadrovski jačaju javna glasila. Osnovne organizacije SK u javnim glasilima, u skladu sa njihovom programskom usmerenošću i uređivačkom politikom, moraju se smišljeno i organizovano baviti idejno-političkim osposobljavanjem novinara za ostvarivanje politike SKJ. Sve institucije informativne delatnosti, posebno redakcije javnih glasila, treba da budu otvorene za konkurenciju sposobnih i socijalistički samoupravno opredeljenih kadrova. Savez komunista zalagaće se za razvoj naše autentične nauke o informisanju, koja će se zasnivati na našim iskustvima i polaziti od interesa radnog čoveka kao subjekta informisanja i demokratskog razvoja društva.

Savez komunista će se zalagati za unapređenje informisanja naših radnika na privremenom radu u inostranstvu i članova njihovih porodica, naših iseljenika, kao i delova naših naroda koji kao nacionalne manjine žive u susednim zemljama. Savez komunista će se boriti da oni, kao i svi radni ljudi i građani u zemlji, pravovremeno raspolazu svim bitnim informacijama o zbivanjima u zemlji i svetu.

2. Savez komunista će se angažovati na širenju istine o SFRJ u svetu, o njenom socijalističkom samoupravnom razvoju, o naporima njenih radnih ljudi za dalji prosperitet, o uspesima i oživotvorenju ciljeva radničke klase, o njenoj doslednoj borbi za poštovanje izvornih principa nesvrstanošći u međunarodnim odnosima.

Informisanje međunarodne javnosti mora da bude efikasno i ofanzivno, tako organizovano i sinhronizovano da obezbeđuje svestrano i objektivno upoznavanje sa vrednostima i dostignućima našeg socijalističkog i samoupravnog, društveno-političkog, ekonomskog i kulturnog razvoja, kao i sa doprinosom naše zemlje razvoju međunarodnih odnosa. Uporedo s tim, Savez komunista i svi društveni subjekti neprestano će voditi borbu protiv raznih vidova dezinformisanja svetske javnosti o našoj stvarnosti, protiv svih sadržina i vidova neprijateljske propagande prema našoj zemlji, njenom sistemu, politici i odnosima u njoj.

Boreći se za uspostavljanje novog informativnog i komunikacionog poretka u svetu, naša zemlja će se i dalje zalagati za jačanje međunarodne saradnje u ovoj oblasti, posebno između nesvrstanih zemalja i zemalja u razvoju. Naši napori biće usmereni na obezbeđenje još veće razmene informacija između Jugoslavije i ovih zemalja preko Zajednice novinskih agencija nesvrstanih zemalja (PUL), putem saradnje RTV organizacija nesvrstanih zemalja i jačanjem saradnje između novinsko-izdavačkih kuća Jugoslavije i nesvrstanih zemalja.

ZADACI SAVEZA KOMUNISTA JUGOSLAVIJE U RAZVOJU I JAČANJU OPŠTENARODNE ODBRANE I DRUŠTVENE SAMOZAŠTITE

1. Dvanaesti kongres Saveza komunista Jugoslavije, dosledan Titovoj strategiji odbrane zemlje i zaštite tekovina revolucije oslanjanjem na sopstvene snage, ističe da je svestrano jačanje opštenarodne odbrane i društvene samozaštite jedini put koji garantuje očuvanje nezavisnosti, teritorijalnog integriteta i ustavnog poretka SFRJ.

Stalno pogoršavanje vojno-političke situacije u svetu, pojačana aktivnost spoljnog i unutrašnjeg neprijatelja, posebno kontrarevolucionarno delovanje s pozicija nacionalizma i iredenizma, kao i porast društveno štetnih pojava u uslovima zaoštavanja ekonomskih i socijalnih problema u društvu, zahteva da se sve organizovane socijalističke snage, radni ljudi i građani još svestranije i odgovornije angažuju u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti.

Dosledan razvoj socijalističkog samoupravljanja, učvršćivanje ravnopravnosti, bratstva i jedinstva naroda i narodnosti, razvijanje revolucionarne svesti i jugoslovenskog socijalističkog patriotizma, jačanje međunarodnog položaja i ugleda naše zemlje na osnovama politike nesvrstavanja — nepresušan su izvor i uslov daljeg jačanja stabilnosti društva i odbrambeno-zaštitne snage SFRJ.

Ostvarujući odbranu i samozaštitu kao integralan deo socijalističkih samoupravnih odnosa i oslanjajući se na revolucionarne tradicije i značajne rezultate postignute u periodu između dva kongresa, Savez komunista Jugoslavije će težište aktivnosti usmeriti na dalje usavršavanje odbrambeno-samozaštitnog sistema i na jačanje jedinstva opštenarodne odbrane i društvene samozaštite; na podizanje podruštvljavanja u toj oblasti; na modernizaciju i podizanje borbene spremnosti i moralno-političkog jedinstva oružanih snaga; na organizovano suprotstavljavanje svim oblicima specijalnog rata; na pripremanje privrede i društvenih delatnosti za opštenarodni odbrambeni rat i na organizovanje i osposobljavanje svih subjekata političkog i društveno-ekonomskog sistema, i Jugoslavije kao celine, za odbranu i zaštitu od svakog oblika spoljnog i unutrašnjeg ugrožavanja.

2. Savez komunista Jugoslavije, kao nosilac istorijske i posebne političke odgovornosti za odbranu i razvoj tekovina revolucije, i dalje će opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu izgrađivati na najširoj društvenoj osnovi, na odlučujućoj ulozi radničke klase i na stvaralačkom angažovanju radnih ljudi i građana, naroda i narodnosti SFRJ.

Svoju rukovodeću ulogu u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti Savez komunista ostvaruje delovanjem unutar političkog sistema socijalističkog samoupravljanja, oslanjanjem na revolucionarnu i patriotsku svest radnih ljudi i građana i usmeravanjem njihove aktivnosti na dosledno razvijanje i sprovođenje Titove koncepcije odbrane i bezbednosti.

Organizacije i organi Saveza komunista Jugoslavije moraju biti idejno-politički, kadrovski, organizaciono i stručno osposobljeni da stalno, u slučaju izbijanja vanrednih okolnosti i u najtežim uslovima opštenarodnog odbrambenog rata obezbeđuju efikasno funkcionisanje odbrambeno-samozaštitnog sistema.

Svestrano, objektivno i pravovremeno procenjivanje političko-bezbednosnog stanja i razmatranje aktuelnih pitanja izgradnje i sprovođenja politike odbrane i zaštite mora postati nerazdvojan deo sadržaja i metoda delovanja organizacija i organa Saveza komunista. Oni snose odgovornost za političko-bezbednosnu situaciju i za odbrambeno-samozaštitnu osposobljenost sredina u kojima deluju.

Angažovanjem u Socijalističkom savezu radnog naroda Jugoslavije, kao frontu organizovanih socijalističkih snaga i najširoj političkoj osnovi podruštvljavanja odbrane i bezbednosti, u Savezu sindikata, Savezu socijalističke omladine, Savezu udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata, društvenim organizacijama i udruženjima građana, komunisti će učvršćivati jedinstveno shvatanje ciljeva i zadataka opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, podsticati motivisanost i spremnost radnih ljudi i građana da se aktivno, organizovano i stvaralački angažuju na zadacima iz te oblasti i da se bore protiv svih oblika neprijateljskog delovanja i ugrožavanja tekovina socijalističke revolucije.

Savez komunista Jugoslavije se zalaže za osposobljavanje i dalji razvoj komiteta za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu radi pravovremenog, jedinstvenog i efikasnog angažovanja svih elemenata odbrambeno-samozaštitnog sistema. Članovi, organizacije i organi Saveza komunista

boriće se za doslednije angažovanje ovih komiteta na usmeravanju i koordiniranju odbrambenih i samozaštitnih mera i aktivnosti, na operativno-političkom praćenju i procenivanju situacije značajne za odbranu i bezbednost zemlje i na ostvarivanju politike Saveza komunista Jugoslavije u izgradnji odbrane i zaštite u celini — u miru, u vanrednim okolnostima i u ratu.

3. U borbi za podruštvljavanje odbrane i bezbednosti komunisti, organizacije i organi Saveza komunista posvećivaće posebnu pažnju odbrambeno-samozaštitnom organizovanju, osposobljavanju i stvaralačkoj aktivnosti radnih ljudi i građana u osnovnim organizacijama udruženog rada, mesnim zajednicama i opštinama. Razvoj socijalističkog samoupravljanja omogućava i zahteva sve raznovrsnije oblike njihovog angažovanja na zadacima odbrane i zaštite. Ostvarujući te zadatke uz rad i kroz rad, radni ljudi i građani preuzimaju svoj deo odgovornosti za organizovanost i planiranje opštenarodne odbrane i efikasnost društvene samozaštite u svojoj sredini, kako bi se svaka sredina mogla, prvenstveno vlastitim snagama, zaštititi od ugrožavanja i društveno štetnih pojava razne vrste.

Dvanaesti kongres SKJ ističe da bez masovnog i aktivnog angažovanja omladine i žena ne može biti snažne opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Zato je neophodno da uloga omladine i žena u svim odbrambeno-samozaštitnim poslovima i zadacima bude značajnija nego do sada.

Savez komunista Jugoslavije će se zalagati za to da organi samoupravljanja, delegatske skupštine društveno-političkih zajednica i druge institucije delegatskog sistema doslednije i odgovornije ostvaruju svoje funkcije u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti na način utvrđen Ustavom i zakonom.

Pravovremeno i objektivno informisanje o svim pitanjima značajnim za odbranu i zaštitu bitan je uslov podruštvljavanja poslova odbrane i bezbednosti i ispoljavanja inicijative radnih ljudi i građana. To je značajna pretpostavka bržeg prevazilaženja prakse da se pitanja odbrane i bezbednosti razmatraju i rešavaju samo u stručnim službama i organima.

4. Dvanaesti kongres SKJ ističe značaj i potrebu stalnog povezivanja, usaglašavanja i koordiniranja aktivnosti svih činilaca razgranatog jedinstvenog odbrambeno-samozaštitnog sistema SFRJ. U središtu aktivnosti na unapređivanju i usavršavanju sistema rukovođenja treba da bude: jačanje idejnog jedinstva i učvršćivanje jedinstvenih pogleda na ostvarivanje koncepcije opštenarodne odbrane; poboljšavanje organizovanosti, međusobne povezanosti i tehničke opremljenosti elemenata sistema rukovođenja; razvijanje stručnih znanja, sposobnosti, inicijative i stvaralaštva organa rukovođenja i komandovanja na svim nivoima.

Organizaciju i međusobnu usklađenost svih komponenata sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite treba i dalje tako izgrađivati da mogu efikasno delovati u miru i u vanrednim okolnostima na celoj teritoriji SFRJ, a u ratu obezbeđivati uspešno vodenje oružane borbe i neoružano suprotstavljanje, neprekidnost proizvodnje i funkcionisanje našeg političkog i društveno-ekonomskog sistema.

5. Savez komunista Jugoslavije će se zalagati za brže i svestranije zamozaštitno organizovanje i osposobljavanje svih subjekata društva. Boriće se za to da se društvena samozaštita izražava kao stalna organizovana aktivnost svih radnih ljudi i građana u njihovim samoupravnim organizacijama i zajednicama i za odlučnije prevazilaženje shvatanja i prakse da se ona svodi samo na aktivnost specijalizovanih organa i službi, pojedinih društvenih tela, organa i foruma.

Iskustva i pouke stečene u revoluciji i posleratnoj izgradnji zemlje ukazuju na neophodnost stalne i organizovane borbe protiv svih vidova kontrarevolucionarne i druge neprijateljske aktivnosti sa nacionalističkih, iredentističkih, unitarističkih, birokratsko-dogmatskih, liberalističkih i drugih pozicija suprotnih politici Saveza komunista i interesima radničke klase, radnih ljudi i građana, naroda i narodnosti Jugoslavije. Konkretna saznanja stečena u nedavnoj prošlosti, a posebno u vezi sa kontrarevolucionarnim delo-

vanjem na Kosovu, ukazuju na to da borbu treba voditi još beskompromisnije u svim sredinama i da je potrebna veća budnost i mobilnost svih organizovanih socijalističkih snaga.

Dvanaesti kongres SKJ ukazuje na potrebu znatno energičnije i deoleđnije borbe protiv kršenja ustavnosti, zakonitosti i normi socijalističkog morala, protiv privrednog kriminala i drugih oblika ugrožavanja društvene imovine, lične i materijalne sigurnosti građana, uzurpacije vlasti, birokratske i tehnokratske samovolje i svakog drugog ponašanja kojim se narušavaju samoupravna prava radnih ljudi i društveni interesi; protiv pojava mita, korupcije i privilegija. Sve ove i druge društveno štetne pojave treba suzbijati prvenstveno političkim sredstvima i drugim merama društvene samozaštite.

Polazeći od jedinstvenog političkog i društveno-ekonomskog sistema i od svoje odgovornosti za odbranu i zaštitu SFRJ kao celine, Savez komunista Jugoslavije obezbeđuje jedinstveno delovanje svih subjekata društvene samozaštite, uključujući i organe i službe bezbednosti. Savez komunista će se naročito zalagati za idejno-političko, kadrovske, stručno i materijalno-tehničko jačanje tih organa, za poboljšanje njihove efikasnosti u onemogućavanju neprijateljskog i drugog društveno štetnog delovanja, za jačanje zakonitosti u njihovom radu, društvene kontrole i usmeravanja tog rada. Zalagaće se i za svestrano osposobljavanje pravosudnih organa i drugih činilaca zaštite socijalističkog samoupravnog sistema i za potpunije prilagođavanje metoda njihovog rada potrebama i zahtevima društvene samozaštite.

6. Savez komunista Jugoslavije odgovoran je za to da oružane snage SFRJ uvek budu sposobne i spremne da osujete iznenadnu agresiju i drugu opasnost po zemlju i da se, zajedno sa ostalim snagama opštenarodne odbrane, efikasno suprotstave svakom agresoru i vode oružanu borbu do konačne pobeđe. Stoga će se angažovati na tome da se Jugoslovenska narodna armija i teritorijalna odbrana, kao jedinstvena oružana sila SFRJ, kadrovski i mobilizacijski usavršavaju, tehnički modernizuju, opremaju i osposobljavaju saglasno koncepciji i doktrini opštenarodne odbrane i zahtevima savremenog rata i oružane borbe. Oslanjajući se na stečena iskustva i naučno predviđanje uslova u kojima bi se vodila oružana borba i drugi oblici borbe i otpora, potrebno je neprekidno usavršavati sistem rukovođenja i komandovanja u oružanim snagama. Oružane snage treba da se osposobljavaju i kao snažan i aktivan činilac zaštite ustavnog poretka, bezbednosti i stabilnosti socijalističkog samoupravnog društva.

Organizacija SKJ u Jugoslovenskoj narodnoj armiji odgovorna je za ostvarivanje politike SKJ u izgradnji Armije i nezamenljiv je činilac jačanja njenog moralno-političkog jedinstva, socijalističkog, revolucionarnog, opštenarodnog i jugoslovenskog karaktera. Komunisti u Armiji obavezni su da stalno rade na jačanju borbene spremnosti njenog mirnodopskog i ratnog sastava, na usavršavanju borbene obuke i vaspitanja i na izgrađivanju čvrstog borbenog morala njenih pripadnika, jedinica i komandi. Razvijanje bratstva i jedinstva, humanih međuljudskih odnosa i svesne vojne discipline, učvršćivanje saradnje i povezanosti Armije i naroda, dosledno ostvarivanje ustavnih načela o kadrovskoj politici i borba za ekonomično i racionalno poslovanje, za visoku organizovanost rada i radne učinke, — trajni su zadaci Organizacije Saveza komunista u Jugoslovenskoj narodnoj armiji. Svoju ulogu i odgovornost Organizacija SKJ u JNA može ostvariti samo ako se i sama neprekidno idejno-politički i akciono osposobljava i ako pokreće i angažuje sve subjektivne snage u izvršavanju zadataka borbene izgradnje Armije kao udarne snage opštenarodne odbrane.

Savez komunista Jugoslavije i savezi komunista republika i autonomnih pokrajina zalagaće se za dosledno ostvarivanje ustavne i zakonske odgovornosti organa društveno-političkih zajednica, organizacija udruženog rada i mesnih zajednica za razvoj teritorijalne odbrane na jedinstvenoj idejno-političkoj i najširoj društvenoj osnovi, primenjujući najraznovrsnije oblike organizovanja radnih ljudi i građana, naročito omladine, za opštenarodni oružani otpor i izvrša-

vanje zadataka društvene samozaštite. Savez komunista Jugoslavije, a posebno komunisti, aktivni i osnovne organizacije Saveza komunista u teritorijalnoj odbrani, stalno će uticati na organizaciono učvršćenje, jačanje moralno-političkog stanja, poboljšavanje kvaliteta vojno-stručnog osposobljavanja i opremanje jedinica i štabova teritorijalne odbrane savremenim naoružanjem i opremom, saglasno konkretnim mogućnostima i potrebama, tradicijama i njihovoj ulozi u odbrani i zaštiti zemlje.

7. Savez komunista Jugoslavije će se zalagati za brži i celovit razvoj civilne zaštite, posebno za unapređivanje preventivnih mera i osposobljenosti njenih jedinica i štabova za određene zadatke društvene samozaštite i za ostvarivanje njene uloge u miru i u ratu, uključujući uslove u kojima se primenjuju sredstva za masovno uništavanje. Osposobljavanju radnih ljudi i građana za sve oblike samopomoći i uzajamne pomoći treba posvetiti veću pažnju u svakoj sredini, posebno u mesnim zajednicama i organizacijama udruženog rada.

Savez komunista Jugoslavije ukazuje na potrebu znatno bržeg organizacionog, kadrovskog i materijalnog razvoja sistema osmatranja, javljanja i obaveštavanja, kao i međusobnog povezivanja njegovih centara.

8. Izbor i angažovanje marksistički i u duhu socijalističkog samoupravljanja opredeljenih i stručno osposobljenih kadrova iz redova svih naroda i narodnosti Jugoslavije za potrebe oružanih snaga i za poslove odbrane i bezbednosti u društvu trajnih i politička obaveza organizacija i organa Saveza komunista. Oni su dužni da idejno-političkim delovanjem neposredno utiču na veći odziv omladinaca u vojne škole i akademije, naročito iz onih republika i autonomnih pokrajina, naroda i narodnosti gde je taj odziv nedovoljan.

9. Savez komunista Jugoslavije će se zalagati za to da obukom i osposobljavanjem za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu bude obuhvaćeno celokupno stanovništvo. Oslanjanjem na široku bazu stručnih kadrova i sve subjekte socijalističkog samoupravnog sistema, SKJ će se boriti za bolji kvalitet obuke, za racionalizaciju i poboljšanje masovnih akcija i vežbi u ovoj oblasti. Najveću pažnju posvećivaće idejno-političkom, vojnostručnom i tehničkom osposobljavanju omladine za zadatke u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti.

Svojom aktivnošću u Savezu rezervnih vojnih starešina Jugoslavije, kao značajnom subjektu sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, komunisti će doprinositi da se SRVSJ još šire angažuje u odbrambeno-zaštitnim pripremama društva, posebno u osposobljavanju svojih članova, a preko njih i u osposobljavanju omladine, radnih ljudi i građana.

10. Dvanaesti kongres SKJ ukazuje na potrebu bržeg i efikasnijeg rešavanja svih pitanja od kojih zavisi funkcionisanje društveno-ekonomskog sistema u opštenarodnom odbrambenom ratu. Odlučnije se moraju prevazilaziti zaostajanja i slabosti u organizacionom, kadrovskom i materijalno-tehničkom osposobljavanju privrede i društvenih delatnosti za rad u ratnim uslovima. Interesi odbrane i bezbednosti moraju biti ugrađeni u sve tekuće i druge planove i programe razvoja.

Dosledno ostvarivanje politike ekonomske stabilizacije, odlučnija orijentacija na proizvodnju i korišćenje domaćih sirovina, reprodukcijom materijala, energije i hrane, odgovorno rešavanje pitanja robnih i materijalnih rezervi u organizacijama udruženog rada i društveno-političkim zajednicama, kao i brži razvoj brdsko-planinskih i prigraničnih područja — ima izuzetan značaj za stanovišta odbrane i bezbednosti.

Savez komunista Jugoslavije će se zalagati za svrsishodnije angažovanje i potpunije korišćenje naučnoistraživačkog rada za potrebe opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Nastojeći da se opremanje oružanih snaga obezbeđuje prvenstveno iz domaćih izvora, SKJ će posvećivati još veću pažnju razvoju industrije naoružanja i vojne opreme, povećanju i adekvatnom rasporedu proizvodnih i remontnih kapaciteta značajnih za snabdevanje Jugoslovenske narodne armije i teritorijalne odbrane u ratnim uslovima.

ZADACI SAVEZA KOMUNISTA JUGOSLAVIJE U SOCIJALISTIČKOM SAMOUPRAVNOM PREOBRAŽAJU VASPITANJA I OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I FIZIČKE KULTURE

I

1. Dvanaesti kongres SKJ ističe da je povezivanje obrazovanja i rada u jedinstven sistem udruženog rada i prevazilaženje otuđenosti obrazovanja od radnih ljudi izuzetno značajan zadatak za sveukupan društveni preobražaj na osnovama socijalističkog samoupravljanja. Komunisti, zajedno sa svim radnim ljudima i građanima, zalagaće se za dalji samoupravni preobražaj obrazovanja i vaspitanja na osnovama odluka Desetog i Jedanaestog kongresa SKJ, za odlučno i odgovorno ostvarivanje dugoročnih i neposrednih ciljeva i zadataka reforme obrazovanja i za kritičko preispitivanje pojedinih rešenja u praksi.

Radi prestanog usavršavanja i podizanja kvaliteta celokupnog vaspitno-obrazovnog procesa i zadovoljavanja sve složenijih društvenih potreba, treba ići ukorak sa razvojem i dostignućima savremene nauke, društvene prakse i kulturno-umetničkog stvaralaštva i ta dostignuća primenjivati u vaspitno-obrazovnom radu.

Potpunije rezultate u dugoročnom procesu socijalističkog samoupravnog preobražaja vaspitanja i obrazovanja moguće je postizati samo ako Savez komunista i druge organizovane socijalističke snage u svakodnevnom političkom delovanju neposredno mobilizuju radnike u organizacijama udruženog rada u materijalnoj proizvodnji i društvenim delatnostima, prosvetne radnike, učenike i studente i druge društvene, naučne i stručne činioce na rešavanju svih bitnih pitanja u obrazovanju i vaspitanju.

2. Dvanaesti kongres SKJ ukazuje i na to da je za produblivanje reforme obrazovanja potrebno dalje osposobljavanje organizacija udruženog rada za odgovorno preuzimanje obaveza u ostvarivanju svog dela vaspitno-obrazovne funkcije, osiguravanje vlastite i društvene kadrovske reprodukcije. Tako će se prevazilaziti zastoji u ostvarivanju nekih ciljeva i zadataka reforme, uslovljeni teškoćama u zapošljavanju mladih, kao što su realno planiranje dugoročnih kadrovskih i obrazovnih potreba, radno i samoupravno povezivanje učenika i studenata sa organizacijama udruženog rada za čije se potrebe obrazuju; čvršće povezivanje nastave marksizma i samoupravne prakse učenika; jačanje uloge rada i radnog i političkog vaspitanja i obrazovanja i svih vidova naučno-tehničkog stvaralaštva mladih u svim oblastima i stepenima obrazovanja; izgradnja višeg i visokog školstva na principima obrazovanja uz rad i iz rada.

Protivrečnosti između teškoća u zapošljavanju mladih i sve slabijeg odziva za pojedina radna mesta u materijalnoj proizvodnji treba prevazilaziti delotvornim društvenim i ekonomskim merama i akcijama u organizacijama udruženog rada materijalne proizvodnje, društveno-političkim zajednicama, školama i na fakultetima, kao i neprestanim idejno-političkim i pedagoškim radom za brže prevladavanje predrasuda o pojedinim strukama i zanimanjima i povoljnijim vrednovanjem proizvodnog rada. Stipendiranje i dalje čini značajan element kadrovske politike.

Okosnica reforme je obrazovanje za rad, samoupravljanje, svestrani razvoj slobodne stvaralačke ličnosti, povezivanje procesa učenja s proizvodnim i drugim društveno korisnim radom i permanentno obrazovanje. Zato se rezultati reforme moraju izraziti u povećanim mogućnostima za zapošljavanje mladih odmah posle sticanja stručnosti za prvo zanimanje. Zadatak komunista u udruženom radu je u tome da se izbere za razradu i primenu takve politike. Neophodno je u samoupravnim aktima organizacija udruženog rada regulisati prava radnika na različite oblike permanentnog obrazovanja i njihove obaveze.

Komunisti u organizacijama udruženog rada treba da se zalažu za to da planiranje kadrovskih i obrazovnih potreba postane nerazdvojan deo planiranja sveukupnog razvoja njihove organizacije. Potrebno je odlučnije pristupiti prog-

ramskom, dohodovnom i organizacionom povezivanju organizacija udruženog rada iz svih oblasti društvenog rada sa obrazovnim organizacijama. Posebno je značajna njihova saradnja i zajednička odgovornost u izradi i ostvarivanju opštestručnih i užestručnih vaspitno-obrazovnih programa. Sticanje dohotka za obrazovni rad u školi i fabrici treba da se zasniva na principima slobodne razmene rada.

Dvanaesti kongres SKJ ukazuje na potrebu angažovanja organizacija udruženog rada iz svih oblasti društvenog rada, pored drugih društvenih činilaca, u skladu s intencijama ekonomske stabilizacije, u integrisanju i racionalizaciji mreže i kapaciteta obrazovnih organizacija na svim nivoima, posebno u višem i visokom školstvu; potrebno je da politika upisa u usmereno obrazovanje svih stepena bude izraz stvarnih potreba udruženog rada; da se poboljšanjem uslova rada i učenja poveća efikasnost obrazovanja i skрати trajanje obrazovanja. To podrazumeva ukidanje onih programa obrazovanja koji učenicima i studentima ne omogućavaju i zapošljavanje, kao i privremeno obustavljanje obrazovanja za stručnjake onih profila koji se ne mogu zaposliti. U svim organizacijama udruženog rada komunisti moraju posvetiti posebnu pažnju izvršavanju zadataka u povezivanju rada i obrazovanja kroz praksu učenika.

3. Savez komunista Jugoslavije će se boriti za takav preobražaj osnovne škole kojim će se uz jačanje uloge radnog i politehničkog vaspitanja i obrazovanja, omogućiti maksimalan razvoj svakog učenika, brže prevazilaženje tradicionalizma i enciklopedizma, koji udaljavaju školu od udruženog rada i od njene šire društvene i kulturne funkcije. Osnovna škola se mora brže i neposrednije povezivati s društvenom sredinom, posebno s mesnom zajednicom. Osnovna škola i svi drugi subjekti vaspitanja i obrazovanja treba odlučnije da se angažuju u otklanjanju nepismenosti.

Uz jačanje vaspitnog uticaja, profesionalne orijentacije, radnog i politehničkog vaspitanja i obrazovanja i šire uvođenje proizvodnog rada u vaspitno-obrazovni proces, učenicima treba omogućiti da se opredele za struku i zanimanje odmah posle završetka osnovne škole. Oni koji nastavljaju usmereno obrazovanje moraju se osposobiti za prvo zanimanje u okviru prva četiri stepena stručne sprema, izuzimajući samo obrazovanje učitelja i vaspitača.

Savez komunista Jugoslavije naglašava da su zajedničke osnove usmerenog obrazovanja neophodne, ali se zalaže za to da one budu savladane uporedo s osposobljavanjem za zanimanje, odnosno struku. SKJ se zalaže za to da se u svakom planu i programu usmerenog obrazovanja obezbedi opšte, opštestručno i užestručno obrazovanje. Podržava zahtev organizacija udruženog rada da težište programa na svim stepenovima usmerenog obrazovanja bude na širem profilu zanimanja, da se mladi već u toku obrazovanja osposobe za početak rada i za samoupravljanje, a da se za konkretne poslove osposobljavaju na radnom mestu putem različitih vidova permanentnog obrazovanja.

Nužne su brže koncepcijske, programske i organizacione promene u visokom školstvu, kojima će se, uz primenu principa stepenovanja, ono čvršće povezivati i udruživati s drugim delovima usmerenog vaspitanja i obrazovanja i usaglasiti s razvojnim potrebama udruženog rada, naučnog i tehničkog progressa. Samoupravnim povezivanjem s organizacijama udruženog rada iz svih oblasti društvenog rada na načelima dohotka treba obezbediti da i fakulteti, razvojem i primenom nauke, doprinese rešavanju složenih pitanja razvoja društva, porastu produktivnosti rada, poboljšanju kvaliteta obrazovanja, kulturnog i naučnog rada.

Kriterijumi i uslovi upisa studenata na fakultete i više škole moraju se usaglašavati među republikama i autonomnim pokrajinama, a broj studenata i vrste profila i struka fakulteti treba da utvrđuju zajedno s organizacijama udruženog rada iz svih oblasti društvenog rada i s drugim zainteresovanim činiocima.

Neophodno je unaprediti sadržinu, oblike, kvalitet i stručno-pedagoško praćenje vaspitno-obrazovnog rada s decom naših građana na privremenom radu i boravku u inostranstvu i stvarati uslove za njihovo prihvatanje i školovanje u domovini.

Komunisti i sve subjektivne socijalističke snage našeg društva moraju se neprestano zalagati za izjednačavanje društveno-ekonomskog položaja prosvetnih radnika s drugim radnim ljudima u udruženom radu i za poboljšanje materijalnog položaja škola, fakulteta i njihovih nastavnika u skladu s intencijama ekonomske stabilizacije.

4. Savez komunista Jugoslavije ističe potrebu jačanja vaspitne uloge predškolskih ustanova, škola, fakulteta, organizacija udruženog rada i prosvetnih i drugih radnika koji učestvuju u realizaciji vaspitno-obrazovnih programa. To podrazumeva stalno usavršavanje i idejno uobličavanje nastavnih programa; marksističku zasnovanost celokupnog vaspitno-obrazovnog procesa na svim stepenovima školovanja; snažnije vaspitno delovanje u jedinstvenom procesu učenja i proizvodnog rada; marksističko, stručno i pedagoško osposobljavanje nastavnika za vaspitnu funkciju i rad s mladima, još u toku školovanja, kao i kasnije, u različitim oblicima permanentnog obrazovanja. Posebna pažnja mora biti posvećena formiranju socijalističkog moralnog lika nastavnika i afirmaciji društvenog ugleda prosvetnih radnika. Sve to treba da omogući svestrano pripremanje učenika i studenata za usvajanje marksističkog shvatanja sveta i uključivanje mladih u svet rada i samoupravljanja kao stručno kvalifikovanih i aktivnih učesnika društvenih zbivanja.

Komunisti u vaspitno-obrazovnim organizacijama moraju neprestano kritički procenjivati ostvarivanje ravnopravnosti i zajedništva naroda i narodnosti u sadržajima obrazovanja, udžbeničkoj literaturi i vaspitno-obrazovnoj praksi i boriti se za njihovo unapređivanje.

Komunisti se moraju izboriti za to da svi činioci vaspitanja preuzmu svoj deo obaveza u vaspitanju mlade generacije i da trajno i dosledno neguju ravnopravnost, bratstvo i jedinstvo naroda i narodnosti Jugoslavije i jugoslovenski socijalistički patriotizam, da se odlučno bore protiv svih pojava suprotnih politici Saveza komunista. Na toj liniji treba jačati vaspitnu ulogu društvenih organizacija koje okupljaju decu i omladinu.

Učešćem učenika i studenata u samoupravljanju u školama, na fakultetima, u organizacijama udruženog rada za čije potrebe se osposobljavaju i u društveno-političkim i samoupravnim interesnim zajednicama treba afirmisati mlade, njihovu kreativnost, svestrano osposobljavanje za rad, samoupravljanje i permanentno obrazovanje.

5. Jedinstvo sistema vaspitanja i obrazovanja u celoj zemlji mora se obezbediti jedinstvenim društveno-ekonomskim i idejno-političkim osnovama primenom istih načela programiranja vaspitanja i obrazovanja i zajedničkim jezgri vaspitno-obrazovnih programa. Dvanaesti kongres SKJ ističe potrebu da se obrazovna politika još intenzivnije izgrađuje u okvirima međurepubličke i pokrajinske saradnje, da se već potpisani društveni dogovori i samoupravni sporazumi dosledno sprovedu i da se usvajaju novi.

Komunisti se moraju odlučno boriti protiv tendencija grupno-svojinskog, birokratskog, tehnoškotskog, liberalističkog, nacionalističkog i unitarističkog ponašanja, usled čega dolazi do pojava zatvaranja, dezintegracije i diskriminacije u pogledu ravnopravnosti u obrazovanju, upisa u škole i na fakultete. To dovodi do stvaranja nepotrebnih razlika u sadržajima obrazovanja za pojedine struke i zanimanja, što prouzrokuje teškoće u pokretljivosti onih koji se obrazuju.

II

1. Komunisti se moraju odlučnije i organizovanije boriti za to da se stavovi Desetog i Jedanaestog kongresa SKJ o stvaranju povoljnijih društvenih uslova za manjanje položaja nauke i za njeno izrastanje u odgovoran subjektivni faktor razvoja društva i bitnu komponentu proizvodnih snaga svestranije ugrade u samoupravnu praksu udruženog rada, političkog sistema socijalističkog samoupravljanja i ostvarivanja politike društvene i ekonomske stabilizacije. Celokupan društveni razvoj, materijalna proizvodnja i društvene delatnosti moraju se više i neposrednije oslanjati na saznanja

i tekovine nauke. Za to je potrebna bolja organizovanost udruženog rada za korišćenje naučnih istraživanja, viši stepen samoupravnog preobražaja naučne delatnosti, racionalniji i efikasniji naučni rad, skladniji razvoj fundamentalnih, razvojnih i primenjenih istraživanja, produktivnije i kvalitetnije naučno stvaralaštvo, samoupravno povezivanje naučnih potencijala na nivou zemlje i dalje izgrađivanje zajedničke politike naučnoistraživačkog rada i razvoja nauke. To je i značajan doprinos jačanju jugoslovenskog zajedništva.

2. Naučnoistraživački rad mora u većoj meri da postane sastavni deo ukupnog rada i inovacijskog procesa. Potrebno je obezbediti takve uslove privređivanja u kojima će šira primena rezultata istraživanja i brže uvođenje inovacija biti ugrađeni u razvojnu politiku organizacija udruženog rada i postati ekonomski interes samih radnika.

Neophodno je brže stvarati uslove za to da radni ljudi u materijalnoj proizvodnji i u društvenim delatnostima, u okviru planiranja u organizacijama udruženog rada i u društveno-političkim zajednicama, odlučuju i o planiranju potreba u naučnoistraživačkom radu, da pokreću inicijative za razradu i primenjivanje samoupravnih merila, normativa i standarda za vrednovanje doprinosa naučnog rada poboljšanju organizacije rada, podizanju produktivnosti rada, stvaranju nove vrednosti, povećanju dohotka i društvenom razvoju u celini.

Dvanaesti kongres SKJ obavezuje komuniste da se više angažuju na stvaranju društvenih uslova za razvoj i širenje mreže istraživačkih jedinica i naučnih instituta u materijalnoj proizvodnji, na osposobljavanju organizacija udruženog rada za odgovorniji odnos prema razvoju naučnog rada i za organizovanje korišćenje istraživačkih dostignuća, na podsticanju naučnih istraživanja za sopstvene i šire društvene potrebe. Komunisti se moraju više angažovati i na podizanju kvaliteta naučnoistraživačkog rada u proizvodnji, uspostavljanju skladnijeg odnosa između osnovnih i primenjenih istraživanja kako po obimu tako i po sadržini, na ostvarivanju stabilnije materijalne osnove nauke i jačanju kadrovskih i drugih naučnih potencijala.

Širim, samoupravno zasnovanim oblicima organizovanja naučnog rada, treba ostvarivati racionalniju mrežu naučnih instituta radi dugoročnog i zajedničkog planiranja, usklađivanja prioriteta i strateških istraživanja, okupljanja, naučnih radnika iz cele zemlje oko određenih projekata specijalizacije naučnih organizacija i boljeg korišćenja postojećih naučnih potencijala, što ima izuzetan značaj i za jačanje odbrambene sposobnosti zemlje.

3. Komunisti u svim radnim sredinama i na svim delegatskim nivoima treba da se izbere za izmenu dosadašnje prakse neselektivnog i stihijnog uvoza inostrane tehnologije; za neodložno pristupanje samoupravnom dogovaranju republika i pokrajina o izgrađivanju sopstvene strategije tehnološkog razvoja i o povećanom, organizovanijem i kvalitetnijem nastupanju na svetskom tržištu inovacija i znanja; za postizanje većeg i organizovanijeg protoka naučnih rezultata i kadrova u zemlje u razvoju; za povećanje broja inovacija i skraćivanje puta od novih naučnih i tehničkih pronalazaka do tehnoloških rešenja i njihove primene u društvenoj i proizvodnoj praksi. Treba tragati za vlastitim naučnim i teorijskim rešenjima, razvijati nove oblike prihvatanja i primenjivanja naučnih dostignuća, usavršavati sopstvenu tehnologiju uz stvaralačko, ali i selektivno, korišćenje i dalje unapređivanje naučnih i tehnoloških dostignuća u svetu. Na ostvarivanju ovih zadataka mora se raditi zajednički, planski i organizovano, uz dosledno sprovođenje društvenog dogovora o podsticanju i vrednovanju stvaralaštva u našoj zemlji. Samo se na taj način može sopstvenim snagama brže i efikasnije prevazići razjedinjena tehničko-tehnološka baza industrije i postići šira proizvodna kooperacija.

4. Celokupan naučni potencijal u akademijama nauka i umetnosti, na univerzitetima, u visokoškolskim organizacijama i samostalnim naučnim institutima i u istraživačko-razvojnim jedinicama u proizvodnji mora se povezivati na

samoupravnim osnovama i staviti u funkciju udruženog rada i materijalnog i kulturnog razvoja društva. Naučni rad treba da dobije odgovarajući značaj i u vaspitno-obrazovnom procesu na svim stepenima obrazovanja, a posebno na visokoškolskim studijama. U tom cilju potrebno je uključiti studente u naučnoistraživački rad. Neophodno je unapređivati sve funkcije univerziteta (obrazovanje, nauka, transfer znanja) i ne dozvoliti da se neka od njih razvija na štetu drugih. Sve te procese treba stalno podsticati i konkretnim merama ekonomske politike — povoljnijom politikom kreditiranja i drugim oblicima stimulisanja.

Samoupravnom, društveno usmerenom kadrovskom politikom treba obezbediti adekvatniji raspored kreativnih snaga. Komunisti će se zalagati za to da se stručni i naučni kadrovi više usmeravaju ka istraživačkom radu u materijalnoj proizvodnji, da se prevazilazi reprodukcija kadrova samo u univerzitetima, da se obezbedi povratak naučnika iz neproizvodnih delatnosti na naučnoistraživački rad u materijalnoj proizvodnji i da se ostvari veća pokretljivost naučnih kadrova između privrede, univerziteta i samostalnih naučnih organizacija.

5. Naučnoistraživački rad se mora više usmeravati ka istraživanju zakonitosti u našem društvenom razvoju i u proizvodnim odnosima udruženog rada. Neophodan je veći doprinos naučnom istraživanju problema iz oblasti opšte-narodne odbrane i društvene samozaštite, međunarodnih odnosa i socijalističkih procesa u svetu. Savez komunista treba da podstiče stvaralačka istraživanja koja polaze s marksističkih pozicija radi unapređivanja samoupravljanja i negovanja tekovina, vrednosti i tradicija naše socijalističke revolucije i da se zalaže za jačanje odgovornosti naučnih radnika za rešenja koja nude društvenoj i proizvodnoj praksi.

Komunisti naučni radnici moraju biti stalno angažovani u idejnoj borbi protiv nekritičkog preuzimanja teorijskih i ideoloških polazišta građanskog društva, protiv dogmatizma, nacionalizma, liberalizma i pseudoradikalizma. Komunisti se moraju kritički i dosledno odnositi i prema pojavama akademizma, rutinerstva i formalizma, istoricizma i nacionalnog romantizma, kao i apologetstva u naučnom i teorijskom radu. U tome posebno mesto ima angažovana marksistička kritika.

6. Sa jačanjem materijalne baze udruženog rada i društva treba odlučnije širiti i razvijati delatnost organizacija u oblasti tehničke kulture i radno tehničkog stvaralaštva i jačati njihovu materijalnu i kadrovsku osnovu, imajući u vidu njihov značajan doprinos svestranom razvoju stvaralačke ličnosti radnog čoveka, porastu produktivnosti rada, poboljšanju kvaliteta proizvodnje i organizovanom razvijanju inventivne delatnosti u materijalnoj proizvodnji.

7. Savez komunista Jugoslavije će se zalagati da se stvore bolji uslovi za razvijanje svih vidova i oblika naučne saradnje među republikama i autonomnim pokrajinama, za usklađivanje planiranja razvoja nauke i programiranja naučnih istraživanja, za osposobljavanje i usavršavanje naučnih kadrova i unapređivanje svih drugih naučnih potencijala, za usaglašavanje prioriteta u naučnom istraživanju sa potrebama društveno-ekonomskog i tehnološkog razvoja zemlje i za postizanje većeg protoka znanja i tehnologije iz razvijenih u nerazvijena i manje razvijena područja Jugoslavije. Treba optimalno koristiti sve mogućnosti za ostvarivanje zajedničkih potreba u razvoju nauke i u naučnim istraživanjima od interesa za celu zemlju i izgrađivati celovitiji sistem naučnih informacija i naučne i stručne dokumentacije. Radi ostvarivanja tog zadatka neophodno je odmah pristupiti dogovaranju među republikama i autonomnim pokrajinama. Posebnu ulogu u tome imaju Savez samoupravnih interesnih zajednica za nauku, Savet akademija nauka i umetnosti Jugoslavije i Zajednica univerziteta Jugoslavije.

III

1. Savez komunista će se boriti da radni ljudi neposredno ostvaruju i izgrađuju socijalističku samoupravnu koncepciju kulture. Odlučno će se boriti za stvaranje uslova da radnici

iz udruženog rada materijalne proizvodnje i društvenih delatnosti dogovaranjem i sporazumevanjem jačaju svoj uticaj u utvrđivanju kulturne politike. Savez komunista Jugoslavije će voditi svakodnevnu borbu za razvijanje kulturnih potreba i aktivnosti radnika i građana; za jačanje ravnopravnosti i zajedništva kultura naroda i narodnosti Jugoslavije; za stvaranje sve povoljnijih društvenih i materijalnih uslova kulturnog razvitka; za to da kultura postane sastavni deo samoupravno udruženog rada i svakodnevnog života svih radnih ljudi u osnovnim organizacijama udruženog rada, mesnim zajednicama i opštinama; za dalje podruštvljavanje odnosa i za dalji razvoj samoupravljanja u oblasti kulture; za decentralizaciju i demetropolizaciju u stvaranju i korišćenju kulturnih dobara.

Savez komunista Jugoslavije će se zalagati za to da se kulturno i umetničko stvaralaštvo razvija kao izraz radničko-klasnih i humanističkih vrednosti socijalističkog samoupravnog društva. Svojim delovanjem komunisti i radni ljudi u oblasti kulture doprinose afirmaciji kulture kao činioca oplemenjivanja i oslobađanja rada i čoveka, humanizacije međuljudskih odnosa, unapređivanja stvaralačkog karaktera rada, a na toj osnovi i širenja slobode stvaralaštva. Komunisti će se suprotstavljati nastojanjima da se kulturi prilazi sektorski, kao interesu užih krugova u društvu i kao zatvorenom sistemu kulturnih delatnosti i vrednosti.

Dvanaesti kongres SKJ ističe potrebu snažnijeg afirmisanja društvene brige o negovanju i razvijanju naših revolucionarnih tradicija. Marksističko vrednovanje kulturnog nasleđa i stalno poboljšavanje uslova za razvoj najšireg kulturnog i umetničkog stvaralaštva i prožimanja kulturnih vrednosti treba da doprinosi svestranom razvoju nacionalnih kultura i zajedništva svih naših naroda i narodnosti i njihovih kultura.

2. Neophodno je da aktivnost Saveza komunista Jugoslavije u oblasti kulture bude podjednako usmerena na podruštvljavanje odnosa u zadovoljavanju ličnih potreba u kulturi, na dohodovno povezivanje svih subjekata koji učestvuju u stvaranju i širenju kulturnih dobara i na interesno povezivanje stvaralaca i korisnika tih dobara u raznovrsnim oblicima slobodne razmene rada.

Podruštvljavanje kulturnih aktivnosti treba sprovesti putem različitih oblika samoupravnog i delegatskog odlučivanja i javnog uticanja. U tome poseban značaj imaju samoupravne interesne zajednice kulture kao okosnice tog procesa, kulturno-prosvetne zajednice, umetnička udruženja i organizacije, društveni saveti pri ustanovama kulture, autorske konferencije i javne diskusije o programima i rezultatima rada kulturnih ustanova. Ta aktivnost treba da se zasniva na samoupravnom planiranju svih vrsta kulturnih potreba (ličnih, opštih, zajedničkih) i da bude koordinirana u Socijalističkom savezu radnog naroda kao frontu kulturne akcije organizovanih socijalističkih snaga.

Komunisti su dužni da se zalažu za stalno unapređivanje merila vrednovanja doprinosa svih subjekata u stvaranju i širenju kulturnih vrednosti i u sticanju zajedničkog prihoda i zajedničkog dohotka u određenim oblastima kulture, kao i merila vrednovanja slobodne razmene rada zasnovane na konkretnim kulturnim programima. Samoupravne interesne zajednice kulture treba da postanu i mesto sporazumevanja o standardima kulturnih potreba, o kriterijumima za dogovorenu naknadu i o svim drugim aspektima neposredne razmene rada.

3. Savez komunista Jugoslavije će se zalagati za to da organizacije udruženog rada u oblasti kulture postanu, sopstvenim samoupravnim preobražajem, stalna ishodišta kulturnih akcija koje će doprinositi da tekovine kulture i umetnička ostvarenja postanu dostupna radnom čoveku, da kulturni sadržaji dobiju svoje mesto u radnoj i životnoj sredini, a kulturne aktivnosti — u redovnim aktivnostima radnih ljudi. Razvijanje i afirmisanje tehničke kulture, kulture oblikovanja i prostora i kulture rada treba da postane značajniji elemenat kulturne politike.

Neophodno je voditi smišljeniju politiku u razvijanju i delovanju domova kulture, omladinskih domova, domova

tehničke i sličnih kulturnih centara kao nosilaca amaterskog i drugog stvaralaštva, kulturnih manifestacija i kulturnih aktivnosti na selu i u gradu. Posebno treba podsticati kulturno-umetničko vaspitanje, obrazovanje i stvaralaštvo omladine. Komunisti će se boriti za čvršće stvaralačko prožimanje amaterskog i profesionalnog rada u sklopu jedinstvenog, kvalitetnog i celovitog kulturnog stvaralaštva.

Potrebno je mnogo organizovanije raditi na samoupravnom povezivanju svih faktora u radu na knjizi. Posebnu pažnju treba posvetiti zajedničkom pripremanju i izdavanju marksističke literature i najboljih literarnih ostvarenja svih naših naroda i narodnosti, kao i plasmanu knjiga po pristupačnim cenama. Neophodno je unapređivati prevođenje naše i inostrane literature i pospešivati izvoz i uvoz knjiga. Povoljnim merama treba podsticati razvoj i osavremenjivanje biblioteka i širenje knjižarske mreže.

Dvanaesti kongres SKJ ukazuje na potrebu celishodnijeg povezivanja na samoupravnoj osnovi, proizvodnje, distribucije i prikazivanja filmova i na razvijanje odnosa u kinematografiji na načelima dohotka, uz odgovarajući društveni uvid i uticaj. Takav uticaj treba postići i kad je reč o uvozu i prikazivanju filmova.

U scenskim, muzičkim i likovnim umetnostima aktivnost treba usredsrediti na prevazilaženje razjedinenosti rada i dvostruke angažovanosti umetnika i stvaralaca na osnovi pojedinačnih, najamnim odnosima opterećenih, aranžmana i na obezbeđivanje društvenih uslova da kulturni stvaraoci, samostalni i zaposleni, mogu svoja samoupravna prava ostvarivati svuda, gde se radno angažuju. Komunisti i sve socijalističke snage na radiju, televiziji, u pozorištu i na filmu intenziviraju aktivnost na međusobnom samoupravnom povezivanju, putem zajedničkog planiranja rada i izradom zajedničkih projekata, uspostavljanjem trajne poslovno-tehničke saradnje i dogovornim korišćenjem tehničkih potencijala i kadrova.

Polazeći od izvanrednog značaja radija i televizije i drugih savremenih tehnoloških sredstava kulturnog delovanja, komunisti će se, zajedno sa svim socijalističkim snagama, izboriti za odlučno podruštvljavanje upravljanja tim medijima, za njihovo jače društveno angažovanje i za samoupravnu socijalističku ideju usmerenost njihovih sadržaja, za jačanje njihove uloge u prenosu i stvaranju kulturnih vrednosti i informacija iz oblasti kulture.

4. Komunisti će se i dalje zalagati za otvoreno i demokratsko raspravljanje o svim pitanjima kulture i umetničkog stvaralaštva, za razvijanje marksistički zasnovane i socijalistički usmerene društvene i umetničke kritike, kao i za jačanje borbe protiv antisamoupravnih i antisocijalističkih, a posebno nacionalističkih i unitarističkih tendencija u kulturi. Zadatak marksističke kritike u oblasti kulture je u tome da afirmiše autentične humanističke vrednosti u našem stvaralaštvu i da otkriva stvarne društvene protivrečnosti i klasni sadržaj u različitim idejnim, teorijskim i umetničkim pojavama, tendencijama i koncepcijama.

Mistifikovanje prošlosti i krivotvorenje istorije, posebno istorije našeg revolucionarnog pokreta, narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije u umetničkim delima, s nihilističkih, apstraktno-humanističkih i sličnih pozicija, znači zloupotrebu slobode stvaralaštva. Manipulisanje problematikom jezika u nacionalističke i unitarističke svrhe, tendencije zatvaranja pojedinih sredina u okviru vlastite kulture, težnje za dominacijom jedne kulture nad kulturom drugih nacija i slične negativne pojave narušavaju jedinstvo naše socijalističke zajednice. Elitistička i malograđanska shvatanja uloge kulture u društvu i pojave komercijalizacije, privatizacije i posredništva otežavaju afirmisanje radničko-klasnih, humanističkih vrednosti kulture i onemogućavaju poboljšanje društvenog položaja kulture i njen brzi razvitak. Savez komunista Jugoslavije će se dosledno boriti protiv svih ovih i sličnih pojava.

5. Savez komunista Jugoslavije se zalaže i bori za svestran, slobodan i ravnopravan razvoj svih nacionalnih kultura, za njihov demokratski i socijalistički sadržaj,

međusobno povezivanje i stvaralačko prožimanje, kao i za obogaćivanje vlastitog kulturnog života i umetničkog stvaralaštva progresivnim i humanim sadržajima svetskih vrednosti i tokova.

Stoga će Savez komunista Jugoslavije podsticati sadržajnu, samoupravno zasnovanu kulturnu saradnju između naroda i narodnosti, između republika i autonomnih pokrajina na dugoročnim planskim osnovama i zalagati se za ostvarivanje materijalnih pretpostavki za uspešnu realizaciju takve saradnje. Nosioci te saradnje treba da budu i organizacije udruženog rada i opštine. Savez komunista Jugoslavije se u svakoj životnoj i radnoj sredini mora zalagati za afirmaciju istinskog kulturnog i umetničkog stvaralaštva svih naših naroda i narodnosti, čiji rezultati su zajednička kulturna riznica svih naših naroda i narodnosti, cele naše samoupravne socijalističke zajednice kao i doprinos kulturnom i opštem razvitku i napretku celog čovečanstva.

IV

1. Ostvarivanje opredeljenja Jednaestog kongresa SKJ da fizička kultura u našem socijalističkom samoupravnom društvu treba da se razvija na masovnoj i amaterskoj osnovi, uz takvo samoupravno organizovanje da radni ljudi ovladaju celokupnom delatnošću u ovoj oblasti, glavni je pravac delovanja Saveza komunista Jugoslavije u oblasti fizičke kulture. Cilj svih aktivnosti u fizičkoj kulturi mora biti izgrađivanje svestrane ličnosti i razvijanje njenih kreativnih sposobnosti, dalji razvitak samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa, dosledno ostvarivanje principa kolektivnog rada i odgovornosti i dosledno razvijanje socijalističkih samoupravnih vrednosti.

Fizička kultura mora ostvarivati svoju osnovnu svrhu — da svi radni ljudi i građani, a posebno omladina, svestrano razvijaju svoje fizičke i sportske sklonosti i da to odgovara zdravom životu, radu, odbrani zemlje i stvaralačkom ispoljavanju ljudskih vrednosti. Savez komunista Jugoslavije se zalaže za razvoj materijalne, kadrovske i tehničke osnove fizičke kulture kao uslova postizanja što boljih rezultata, sve do vrhunskog sportskog stvaralaštva, na osnovama naučnih saznanja, uz puno poštovanje programa i mera ekonomske stabilizacije.

2. Materijalna osnova fizičke kulture treba da se razvija na osnovama samoupravnog sporazumevanja i društvenog dogovaranja uz primenu principa solidarnosti i uzajamnosti, kako bi se ostvarivao uticaj radnih ljudi na raspodelu sredstava koja udruženi rad odvaja za fizičku kulturu, posebno za vrhunski sport. Nužno je ukinuti sve izvore finansiranja fizičke kulture koji nisu u skladu sa humanim ciljevima sporta i nad kojima se ne ostvaruje društvena kontrola, jer su upravo takva sredstva izvor mnogih deformacija u ovoj oblasti. Potrebno je uticati na globalnu preraspodelu sredstava u korist onih aktivnosti koje će razvijati masovnost i amaterizam i podsticati što kvalitetniji fizički odgoj dece i omladine, odnosno neophodno je stvarati uslove za ravnomeran razvoj svih područja fizičke kulture. Istovremeno se moraju stvarati i uslovi za postizanje vrhunskih sportskih rezultata i usavršavati načini i kriterijumi vrednovanja stvaralaštva u ovoj oblasti.

Jedan od najznačajnijih zadataka sportskih i društvenih radnika i neposrednih učesnika u fizičkoj kulturi, a posebno komunista, jeste u tome da se energično suzbiju i onemoguću svi oblici privatizacije odlučivanja. Nosioci takve prakse ne mogu biti članovi Saveza komunista niti im je mesto u telima i organima organizacija i asocijacija fizičke kulture.

3. Profesionalizam kakav danas imamo u delu vrhunskog sporta treba definitivno prevazići. Ako, međutim, neke sportske organizacije hoće i dalje da rade na principu profesionalnog angažovanja svog članstva, potrebno je da se konstituišu na načelima Zakona o udruženom radu i da žive od vlastitog dohotka, a da se njihova saradnja i povezivanje sa celokupnom sportskom delatnošću potpuno reguliše odgovarajućim dogovorima, odnosno zajednički utvrđenim normama ponašanja.

4. Komunisti treba posebno da utiču na aktivno delovanje Socijalističkog saveza radnog naroda i osnovnih organizacija i aktiva Saveza komunista i Saveza socijalističke omladine u sportskim društvima, klubovima, organizacijama i savezima, a u organizacijama udruženog rada, mesnim zajednicama i obrazovnim institucijama treba da utiču na stvaranje organizacionih i drugih neophodnih uslova kojima će se obezbediti dominantan uticaj neposrednih učesnika u fizičkoj kulturi.

IDEJNO-POLITIČKO, ORGANIZACIONO, AKCIONO I KADROVSKO OSPOBLJAVANJE I DELOVANJE SAVEZA KOMUNISTA

I

1. Jedinstvo Saveza komunista Jugoslavije kao idejno-političke avangarde radničke klase i svih radnih ljudi i kohezivne snage našeg društva bitan je uslov za učvršćivanje osnovnih tekovina revolucije: socijalističkog samoupravljanja, ravnopravnosti, bratstva i jedinstva naših naroda i narodnosti, nesvrstane politike i teritorijalnog integriteta Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Priznajući se načela demokratskog centralizma, članovi, organizacije i organi Saveza komunista dužni su da stalno, odgovorno i konkretno deluju i doprinose izgrađivanju tog jedinstva. U tome posebnu ulogu imaju Centralni komitet SKJ i centralni i pokrajinski komiteti.

2. Sve što je postignuto u našoj revoluciji postignuto je zajedničkom borbom komunista, radničke klase i radnih masa. Sadašnji revolucionarni zadaci traže potpunije ostvarivanje jednog od osnovnih stavova Saveza komunista — da na osnovu Programa SKJ svoju avangardnost potvrđuje istrajnim podsticanjem socijalističke samoupravne inicijative i samodelatnosti radničke klase i radnih ljudi delujući u tom smislu unutar organizacija Socijalističkog saveza i celokupnog političkog sistema socijalističkog samoupravljanja.

Savez komunista se ne sme sektaški i uskogrudo odnositi prema inicijativama i društveno-političkom angažovanju radnih ljudi koji su spremni da se bore za razvoj socijalističkog samoupravljanja. Komunisti su dužni da se odgovorno odnose prema stvarnim problemima čoveka i prema njegovim pravima.

Razvoj samoupravnog udruživanja rada zahteva stalno učešće i doprinos svih socijalističkih samoupravnih snaga, inicijativu radnika, seljaka, intelektualnih radnika, ostalih radnih ljudi i omladine organizovanih u društveno-političke organizacije. Neophodno je da komunisti prednjače u redovima samoupravno organizovanih radnih ljudi i da budu nosioci najprogresivnije svesti, pokretači aktivnosti a ne faktor političkog monopola i društvenog arbitriranja. To znači da SK mora neprestano prevladavati tendencije koje društveno-političke organizacije stavljaju u poziciju njegove transmisije i odlučno se boriti protiv svakog sektaštva.

3. U izgrađivanju politike SKJ sve određenije i značajnije mesto dobijaju predlozi osnovnih organizacija SK, saveza komunista republika i autonomnih pokrajina, rezultati naučnih istraživanja i teorijskog rada, stavovi izgrađeni u drugim društveno-političkim organizacijama i u delegatskom sistemu.

U unapređivanju takve prakse trebalo bi da dobiju veći značaj dva činioca:

— društvena svest radnih ljudi, njihova iskustva u neposrednoj socijalističkoj samoupravnoj praksi, njihova kritika i predlozi;

— napor nauke i teorijskog rada da stalno osmišljavaju taj proces i kretanja u društvenoj svesti.

Savez komunista treba da se uporno bori da se ova dva činioca neprestano međusobno prožimaju i koriguju, kao i da se celokupno delovanje Saveza komunista u još većjoj meri zasniva na njima.

Slobodno i otvoreno iznošenje gledišta, uvažavanje drukčijih mišljenja, snaga argumenata i principijelna kritika bez etiketiranja treba da karakterišu rasprave u Savezu komunista.

4. Političko informisanje je uslov uspešnog izgrađivanja i ostvarivanja politike Saveza komunista, jačanja njegovog jedinstva, kolektivnog rada i odgovornosti. Komunisti se moraju boriti protiv zadržavanja i prikrivanja informacija o radu i delovanju u organizacijama i organima SK, o društveno-političkim zbivanjima i tendencijama u sredini u kojoj žive i rade. Nezamenljiva je uloga i značaj žive reči i neposrednog komuniciranja u idejno-političkoj borbi i delovanju članstva, organizacija i organa SKJ.

Štampu i publicistiku SK, posebno redakcije lista »Komunist«, kao organa SKJ i SK republika i autonomnih pokrajina, treba dalje idejno-politički i kadrovski osposobljavati, kako bi one postale još značajniji i angažovaniji činilac idejno-političke mobilizacije i usmeravanja aktivnosti članstva i organizacija SK u borbi za jačanje socijalističkog samoupravljanja i svesti radnih ljudi.

5. Savez komunista se mora jasno i odlučno obračunavati sa nacionalističkim, birokratsko-etatičkim, liberalističkim, tehnokratskim, dogmatskim i drugim antisamoupravnim pojavama i shvatanjima u svojim redovima. U tom smislu, razgraničavanje sa idejno i politički tuđim stavovima i postupcima pojedinaca ne može se vršiti kampanjski, a onima koji ostaju na tim pozicijama nema mesta u Savezu komunista. To treba da bude sastavni deo dubljih, sveobuhvatnijih i konkretnijih rasprava i akcija Saveza komunista na ostvarivanju aktuelnih zadataka njegove politike i strategije.

6. Obaveza Saveza komunista je da se bori za stvaranje materijalnih i idejnih pretpostavki koje omogućavaju dalji razvoj društvene kritike i marksističke analize društvenih kretanja i da bude inspirator i nosilac aktivnosti u razvoju marksističke misli i stvaralačke kritike samoupravne socijalističke prakse. On je dužan da se bori za društvenu klimu u kojoj će kao činioci progresivne društvene misli u punoj meri doći do izražaja iskustvo radničke klase, idejno-teorijske sposobnosti Saveza komunista, aktivnost društveno-političkih organizacija i stvaralačke mogućnosti marksističke i celokupne naučne misli. Generacije koje su izrasle u našem posleratnom razvoju mogu i moraju mnogo doprineti našem ukupnom materijalnom i duhovnom napretku. Savez komunista mora rasvetljavati jednostranosti i sukobe različitih tendencija u našoj društvenoj kritici boreći se protiv antisocijalističkih i antisamoupravnih orijentacija.

7. Savez komunista mora voditi odlučnu i konkretnu borbu protiv svih pokušaja rušenja vrednosti revolucije, kao i protiv svih antisocijalističkih i antisamoupravnih idejnih strujanja.

Opet se javljaju shvatanja da bi otvorene probleme našeg daljeg razvoja trebalo rešavati na etatičkoj osnovi, a i shvatanja koja su izraz tendencija građanske restauracije. Ova shvatanja u suštini podrazumevaju povratak na društvenu i političku dominaciju nad radničkom klasom i radnim ljudima. Suprotstavljena su samoupravnom udruživanju rada i iskazuju sumnju u mnoga iskustva, vrednosti i kriterijume našeg dosadašnjeg socijalističkog samoupravnog razvoja. Nacionalizam i iredentizam su se oglasili kao najagresivnije delovanje neprijatelja protiv integriteta naše zemlje, nezavisnosti i bratstva i jedinstva naših naroda i narodnosti. Javila se lažna levica, koja negira sve što je do sada u našem društvu postignuto i klerikalizam, koji pokušava da seje nacionalnu netrpeljivost i nevericu u osnovne vrednosti socijalističkog društva.

Još angažovanijim delovanjem unutar organizovanih socijalističkih snaga našeg društva, Savez komunista treba da izgrađuje društvenu svest koja će se neprekidno, otvoreno i beskompromisno suprotstavljati svim tuđim ideologijama.

8. Pravi odgovori na aktuelne zadatke socijalističkog samoupravnog razvoja neće biti mogući bez mnogo većih i organizovanih napora za razvijanje idejno-političkog rada

u osnovnim organizacijama Saveza komunista. Sve je veća stvaralačka uloga i odgovornost osnovne organizacije SK u celokupnoj delatnosti SKJ, naročito u rasvetljavanju aktuelnih političkih, idejnih, pa i teorijskih problema i protivrečnosti u razvoju socijalističkog samoupravljanja koji se javljaju u borbi za dalje afirmisanje ustavnog položaja i uloge osnovne organizacije udruženog rada i samoupravne zajednice. Zauzimanje sagledavanje ovih veoma složenih problema i pravovremeno sagledavanje ovih veoma složenih problema i zauzimanje stavova u odnosu na njih ne sme da bude prepušteno samo inicijativi i znanjima pojedinih komunista, organizacija ili organa, već treba da bude u središtu interesovanja i rasprava u celom SKJ. Još značajniju ulogu u tome treba da imaju organi SK u opštinama, pokrajinama i republikama.

Neophodno je sva znanja i sposobnosti komunista bolje mobilisati i organizovati kao ogromnu društveno-političku i idejnu snagu u borbi za dalje ostvarivanje strategije socijalističkog samoupravnog razvoja. Komunisti treba dobro da poznaju progresivne težnje radnih ljudi, ali i njihove nedoumice, da se ne mire s postojećim stanjem, već da traže socijalističke samoupravne puteve za rešavanje ključnih problema na najširoj demokratskoj osnovi.

Idejni rad treba u punoj meri da afirmiše stvaralački i odgovoran odnos komunista prema zadacima u svojoj radnoj i samoupravnoj organizaciji i društvenoj zajednici u celini i da u još većoj meri bude izraz revolucionarne prakse akciono i politički borbenijeg Saveza komunista.

Neophodno je rasvetljavati i idejnom borbom otklanjati pojave kompromiserskih sprega tehnobirokratskih tendencija sa slabim radom, nesposobnošću i odustajanjem od borbe. Treba široko podržavati rasprave o daljem razvijanju socijalističkog samoupravljanja na osnovama Ustava SFRJ i Zakona o udruženom radu; o udruživanju rada i sredstava na načelima dohotka; o pretpostavkama za razvijanje društvene produktivnosti rada; o unapređivanju delegatskih odnosa; o stvaranju uslova za prevazilaženje hijerarhijskih, nesamoupravnih karakteristika organizacije rada; o kvalitetu i sadržaju informacija kojima radnici raspolazu i svim drugim aktuelnim pitanjima i pokretati akciju za njihovo rešavanje. Unošenje ovih i drugih aktuelnih sadržaja u idejno-politički život osnovnih organizacija SK učiniće te organizacije još značajnijim činiocem borbe za dalji razvoj socijalističkog samoupravljanja i jednim od izvora saznanja o našem društvenom razvoju.

9. Kongres ističe da je potrebno ulagati veće napore kako bi se stalno unapređivao rad političkih škola i drugi oblici idejno-političkog delovanja SKJ. Težište treba staviti na razvijanje inicijative i aktivnog odnosa svih učesnika u ovom poslu; na podsticanje njihove zainteresovanosti za proširivanje vlastitih marksističkih znanja i kulture; marksističkog pristupa istoriji i drugim društvenim naukama; na organizovanje dobro pripremljenih teorijskih rasprava o bitnim pitanjima sadašnje etape našeg razvoja, kao i međunarodnih društveno-ekonomskih i političkih kretanja.

Sadržajem rasprava, seminara, predavanja i celokupnim idejnim radom Saveza komunista prevazilaziće se knjiški, normativni, apstraktni pristup stvarnosti samo ako SKJ kao celina, u unutrašnjem demokratskom procesu, razvija živo strujanje ideja o aktuelnim pitanjima razvoja socijalističkog samoupravljanja i razvoja savremenog sveta i socijalizma i ako o tim pitanjima podržava plodnije sučeljavanje iskustva radnika i drugih radnih ljudi sa naučno-teorijskim saznanjima.

Organi Saveza komunista treba još više da vode računa o marksističkom obrazovanju i idejno-političkom osposobljavanju svojih članova. Takođe, potrebna je još organizovanja i svestranija pomoć kadrovima koji neposredno ostvaruju programe marksističkog obrazovanja.

U podizanju marksističkog obrazovanja na viši nivo, u okupljanju većeg broja političkih i naučnih radnika, organizovanju naučno-teorijskih rasprava i istraživanja u saradnji s različitim naučnim institucijama, značajniju ulogu moraju imati marksistički centri. Njihov rad, od onih u organizacijama udruženog rada, na fakultetima, do repub-

ličkih i pokrajinskih centara i Centra za društvena istraživanja Predsedništva CKSKJ, treba unapređivati i obezbediti im potrebne uslove. Utoliko pre što je Savez komunista dužan da i sam podstiče temeljna sistematska i dugoročna društvena istraživanja na kojima će okupljati i angažovati naučne radnike i institucije iz cele zemlje.

10. U Političkoj školi SKJ »Josip Broz Tito« i u drugim školama SK gde se polaznici privremeno odvajaju od rada zbog učenja, a u kojima deluju istaknuti politički i naučni radnici iz cele zemlje, treba i dalje nastojati da u procesu marksističkog obrazovanja kadrova bude što neposrednije prisutna problematika društvene prakse, kao i saznanja naše i svetske marksističke misli. Političke škole su bitan činilac teorijsko-političkog obrazovanja i idejno-političkog osposobljavanja članstva SKJ. Posredni značaj Političke škole SKJ »Josip Broz Tito« je još veći. Njena iskustva i rezultati i dalje će se koristiti u drugim političkim školama u SKJ i izvan njih, u nastavi na visokoškolskim ustanovama i drugde. Rezultati i objektivne pretpostavke za rad obavezuju na još veće napore u podizanju kvaliteta rada ove škole, pre svega u pravcu marksističke analize naše društvene stvarnosti socijalizma kao svetskog procesa i savremenih veoma složenih međunarodnih odnosa razvijajući stvaralački odnos polaznika prema sadržajima takvog programa.

U Političkoj školi SKJ »Josip Broz Tito« potrebno je stvoriti odgovarajuće uslove za marksističko obrazovanje kadrova koji bi svojim znanjima i sposobnostima doprinosili istraživanjima praktičnih i teorijskih problema našeg socijalističkog samoupravnog razvoja; analizama tendencija i protivrečnosti u savremenim socijalističkim procesima u svetu; širenju marksističke kulture; razvoju publicistike; podizanju na viši nivo nastave marksizma i društvenih nauka u srednjim školama i na univerzitetima itd.

11. Kongres naglašava značajnu ulogu Saveza komunista u razvoju marksističke teorije i potrebu da jača njegova delatnost u tom pravcu. Ta uloga proizlazi iz istorijske potrebe da SKJ, na osnovu postojećih saznanja i neprestanog kritičkog uopštavanja socijalističke prakse, dalje razvija strategiju našeg socijalističkog kretanja, klasno-revolucionarnu svest svog članstva, radničke klase i širih slojeva radnih ljudi, pre svega, mlade generacije.

Ove bitne funkcije Saveza komunista Jugoslavije podrazumevaju kontinuiranu i sistematsku idejnu borbu usmerenu na to da se, nasuprot raznim varijantama dogmatičkog i građanskog pozitivizma, odnosno liberalizma, razvija marksistička teorijsko-metodološka osnova društvenih istraživanja aktuelnih procesa i istorijskih perspektiva razvoja našeg socijalističkog društva i savremenog sveta. Boreći se za jedinstvo revolucionarne teorije i prakse, Savez komunista mora istovremeno voditi odlučnu borbu protiv svodenja teorijskog rada i naučnih istraživanja na pragmatizam, na sredstvo ideološko-političkog pravdanja dnevne politike.

Savez komunista treba da se založi da se teorijske rasprave stalno sučeljavaju s elementarnim društvenim iskustvom radnih masa, s njihovim neposrednim doživljavanjem problema socijalističkih samoupravnih procesa. Ta prožimanja treba da budu jedan od značajnih izvora spoznaja Saveza komunista o problemima strategije razvoja udruženog rada.

Potrebno je da komunisti naučni radnici usmenom i pisanom rečju doprinosu razvijanju kritičkih rasprava kao sistematskoj praksi na području teorije.

Neophodno je da se Savez komunista, u odgovarajućim samoupravnim institucijama, zalaže za izgrađivanje i realizaciju dugoročne kadrovske politike koja će, između ostalog, podrazumevati svu neophodnu pomoć društvene zajednice u formiranju novih marksističkih kadrova iz redova mladih ljudi.

II

1. Ciljevi i zadaci SKJ, karakter društvene uloge i odnosa u Savezu komunista, utvrđeni Programom i Statutom SKJ i dokumentima Desetog i Jedanaestog kongresa SKJ, trajna

su i čvrsta osnova za revolucionarnu delatnost komunista. Kao vodeća idejno-politička, pokretačka i stvaralačka snaga, Savez komunista »mora da bude nezavisna revolucionarna, idejna i politička organizacija, tj. mora da deluje kao pokretačka snaga društva kao celine na čelu radničke klase, i to na svim nivoima organizacije društva« (Edvard Kardelj, na Jedanaestom kongresu SKJ). Takvu ulogu u našem društvu komunisti potvrđuju prednjačenjem u rešavanju kako strateških pitanja društvenog razvitka tako i doprinosom rešavanju svakodnevnih idejno-političkih, radnih i životnih problema radnih ljudi i građana.

Samo svojim stvaralačkim radom, jedinstvom i organizovanom aktivnošću komunisti će jačati poverenje radnih ljudi i svih socijalističkih i demokratskih snaga u Savez komunista. Tako će doprinositi širenju samoupravljačkih inicijativa i jačanju društvene moći radničke klase i, zajedno sa drugim organizovanim socijalističkim snagama, razvijati tekovine naše revolucije, samoupravljački moral i socijalističku društvenu svest u celini.

2. Pravi izvor revolucionarnih snaga i ostvarenih rezultata Saveza komunista je u radničko-klasnom karakteru njegovog programa i politike, u idejnom, organizacionom i akcionom jedinstvu komunista i njihovoj povezanosti sa radničkom klasom, s omladinom i svim socijalističkim snagama. Svoju revolucionarnost i progresivnost Savez komunista dokazuje doslednom borbom za ostvarivanje neposrednih i istorijskih interesa radničke klase i svih radnih ljudi, osvajanjem novih prostora slobode radnog čoveka i njegove svestrane afirmacije.

Za ostvarivanje ovih revolucionarnih zadataka jedan od osnovnih uslova je jedinstvo SKJ. Na Jedanaestom kongresu SKJ Tito je, posebno naglašavajući, rekao: »Idejno-političko i akciono jedinstvo SK na osnovama demokratskog centralizma bit će i ubuduće kao i do sada zaloga naših uspeha i pobjeda. Ono je bitan uslov daljeg razvoja socijalističkog samoupravnog društva i jačanja ravnopravnosti, bratstva i jedinstva naroda i narodnosti Jugoslavijev.«

3. Razvoj socijalističkih samoupravnih odnosa proizvodnje i neposredne demokratije omogućava i traži dalje jačanje idejno-političke uloge osnovnih organizacija SK. Da bi osnovna organizacija delovala kao stvaralački idejno-politički subjekt u svojoj sredini, ona mora neprekidno i sistematski da osposobljava svoje članove kao revolucionarne borce za demokratsku aktivnost u samoupravnim organima, u delegacijama, u društveno-političkim i društvenim organizacijama. Članovi SK su obavezni da aktivno rade u društveno-političkim i društvenim organizacijama, a posebno mladi članovi SK u SSO i u društvenim organizacijama koje okupljaju omladinu. Osnovne organizacije i organi SK su dužni da razmatraju i kritički ocenjuju i ovu aktivnost svojih članova.

Uspesno angažovanje osnovnih organizacija SK na rešavanju radnih i životnih pitanja ljudi u svojim sredinama važan je uslov za ostvarivanje rukovodeće uloge radničke klase, jačanje njene materijalne i društvene moći i vodeće idejno-političke uloge SK. Samo ako deluju zajedno sa svim radnim ljudima u organima samoupravljanja i u celokupnom političkom sistemu, komunisti će biti u stanju da ostvaruju programsku opredeljenja i politiku Saveza komunista, da izgrađuju društvo u kome se slobodno i samoupravno udružuje rad.

U tom cilju neophodno je stalno obogaćivati sadržaje i metode rada i razvijati kolektivnost u radu osnovnih organizacija i organa SK.

4. Osnovne organizacije su dužne da, u skladu sa principima demokratskog centralizma, razvijaju stvaralačku inicijativu članova, argumentovanu i demokratsku borbu mišljenja, kritiku i samokritiku i da odgovorno sprovedu utvrđene stavove i zadatke. Neophodno je još više afirmirati stav Saveza komunista da su radni i stvaralački doprinosi i moralno-politički kvaliteti ličnosti pravo merilo za ljudsku i društvenu afirmaciju. Osnovne organizacije SK obavezne su da blagovremeno ukazuju na slabosti i greške u svojoj sredini i šire i da odlučno reaguju na idejno-političku pa-

sivnost i oportunistizam u SK. Onima koji narušavaju ustavne norme, pokazuju malogradansku kolebljivost i nedoslednost, birokratski i tehnokratski se ponašaju i nisu iskreni u borbi koju vodi Savez komunista, koji narušavaju moralni i revolucionarni lik člana SK — ne može biti mesta u Savezu komunista.

Treba odlučno i pravovremeno tražiti konkretnu političku i moralnu odgovornost komunista, naročito komunista u organima SK, u samoupravnim organima i delegacijama.

5. Osnovne organizacije SK treba dosledno da deluju demokratski, javno i s punom odgovornošću pred radnim ljudima i građanima. One su dužne da na odgovarajući način upoznaju radne ljude i građane sa svojim stavovima, s rezultatima i programima svojih budućih aktivnosti. Osnovne organizacije i organi SK obavezni su da u svom celokupnom delovanju budu stalno i široko otvoreni prema radnicima i drugim stvaraocima, radnim ljudima. Njihovo mišljenje o radu SK treba da ima veći uticaj na sadržaj, oblike i metode rada organizacija i organa SK, a time i na neophodan proces idejno-političke diferencijacije u SK.

Dvanaesti kongres obraća se svim radnicima i stvaraocima, radnim ljudima koji nisu u Savezu komunista, da svojim idejama i predlozima što aktivnije učestvuju u utvrđivanju politike i u društveno-političkom delovanju organizacija i organa SK. Naša radnička klasa, omladina i svi za socijalizam opredeljeni ljudi imaju pravo i potrebu da utiču na politiku i aktivnost SK kao svoje klasne revolucionarne političke organizacije. Od njihovog uticaja na politiku i rad SK umnogome zavisi i njihovo angažovanje na ostvarivanju ciljeva i zadataka u razvijanju socijalističkog samoupravljanja i izgradnji zemlje.

6. Osnovne organizacije SK su nosioci akcionog povezivanja i delovanja komunista u sredinama u kojima rade i žive, kao i šire — u udruženom radu i delegatskom sistemu. Zato je potrebno da razvijaju odgovarajuće oblike idejno-političkog delovanja i akcionog organizovanja u asocijacijama udruženog rada i mesnim zajednicama sa više osnovnih organizacija SK, da iniciraju i zahtevaju blagovremenu informaciju i raspravu u organima SK, o aktuelnim pitanjima značajnim za razvoj udruženog rada, za ocenjivanje društvene, ekonomske i političke situacije i preduzimanje odgovarajućih mera i akcija. To će doprineti prevazilaženju uskih parcijalnih interesa i zatvorenosti i jačanju socijalističkog samoupravnog zajedništva na svim nivoima radne i društveno-političke organizovanosti.

7. Opštinska organizacija Saveza komunista, njen forum i organi odgovorni su za izgrađivanje politike i ostvarivanje zadataka SK. Oni su dužni da sistematski razmatraju i povezuju inicijative OOSK, da usmeravaju aktivnost komunista među radnim ljudima i društveno-političkim i drugim organizacijama.

Uvođenjem izborne konferencije kao najvišeg foruma u opštini, sve osnovne organizacije, preko svojih delegata, mogu neposredno sudelovati u utvrđivanju politike i program aktivnosti opštinske organizacije. Radi šireg i češćeg razmatranja tema, sprovođenja utvrđene politike i donošenja akcionih programa, mogu se sazivati i godišnje, odnosno povremene konferencije.

Neophodno je da opštinski komiteti i njihova predsedništva angažuju što više članova SK u radu komisija ili radnih grupa, da organizuju tematska savetovanja i druge oblike akcionog povezivanja i usmeravanja. Posebno je važno razvijati kolektivni rad, jačati pojedinačnu i zajedničku odgovornost članova komiteta i predsedništava, redovno podnositi izveštaj članstvu i višim organima Saveza komunista o svom radu i o njemu pravovremeno i potpuno informisati o javnosti.

Aktivni komunista radnika — neposrednih proizvođača, kao stalan oblik akcionog delovanja opštinskih organa SK, imaju veliku ulogu u jačanju radničko-klasne usmerenosti političke i celokupne aktivnosti SK u opštini. Njihova afirmacija i rezultati rada umnogome će zavisi od angažovanosti članova aktiva, od konkretne pomoći i odgovornosti osnovnih organizacija i organa SK za rad ovih aktiva.

Meduopštinske konferencije i drugi oblici stalnog ili povremenog akcionog povezivanja i delovanja treba da doprinese još dinamičnijoj međusobnoj saradnji komunista, osnovnih organizacija i opštinskih komiteta, celovitijem sagledavanju zajedničkih pitanja, saradnji i usklađivanju idejnih i političkih aktivnosti. Neophodna je njihova organizovanija i tešnja saradnja i sa centralnim, odnosno pokrajinskim komitetima SK, u skladu s njihovim pravima i obavezama.

8. Idejno-političko, organizaciono i akciono jedinstvo SKJ na principima demokratskog centralizma bitan je uslov za ostvarivanje vodeće društvene uloge i politike SK. Ono se može izgrađivati samo u revolucionarnoj praksi u kojoj se i među komunistima neminovno javljaju razlike u mišljenjima o konkretnim pitanjima. Razlike su normalna pojava za jednu revolucionarnu i demokratsku organizaciju kakav je SKJ i mogu se prevladavati samo argumentovanim borbom mišljenja, kritikom i samokritikom, što mora da bude sastavni element metoda rada i izgrađivanja odnosa u SK. Neophodno je temeljitije razjašnjavanje suštine i značaja demokratskog centralizma u SKJ, kritičko prevladavanje pojedinih gledišta o demokratskom centralizmu koja polaze od birokratskih, liberalističkih i drugih neprihvatljivih stanovišta. Principi demokratskog centralizma su osnova celokupne aktivnosti SK i razvoja unutrašnjih odnosa u njemu i treba ih dosledno primenjivati — od osnovne organizacije do najviših organa SKJ.

Aktivnost SK u skladu sa sadržinom načela demokratskog centralizma »obezbeđuje najširu demokratiju u kreiranju politike i donošenju odluka i najčvršće jedinstvo u njihovom sprovođenju. Time se omogućava ispoljavanje najšire inicijative i stvaralaštva svakog člana, svake osnovne organizacije i svakog rukovodstva SKJ« (Tito). Učestvujući odgovorno i ravnopravno u pripremanju i donošenju stavova i odluka osnovnih organizacija i organa SK, komunisti su dužni da ih u praksi dosledno i kreativno ostvaruju i proveravaju njihovu realističnost i vrednost, a, prema potrebi, u skladu sa Statutom SKJ, dopunjavaju i menjaju. Potrebno je blagovremeno i na pravi način, objektivno i kritički, analizirati rezultate i iskustva prakse, ostvarivati redovne radno-političke kontakte između osnovnih organizacija i organa SK i između svih organa SK i tako obezbeđivati jedinstvo i efikasnost u radu Saveza komunista.

Dužnost je organa SK da razmatraju ocene, inicijative, kritike i predloge osnovnih organizacija SK i da ih blagovremeno obavestavaju o svojim stavovima. Tako će rad i organa i organizacija biti sadržajni i efikasni, a odgovornost organa pred članstvom SK neposrednija i veća.

9. Polazeći od Titove inicijative o unapređivanju kolektivnog rada, odlučivanja i odgovornosti i daljoj demokratizaciji društveno-političkih odnosa, neophodno je, sadržajem i metodom rada, kao i kadrovskim sastavom organa Saveza komunista, na svim nivoima jačati ulogu organa SK u odnosu na njihova političko-izvršna tela. Neophodno je da se SK stalno bori protiv pojave hijerarhijskih odnosa između osnovnih organizacija i organa SK i među članovima SK i da obezbeđuje njihovu stvarnu ravnopravnost i inicijativu u donošenju i ostvarivanju odluka u skladu sa principima demokratskog centralizma. To je i najbolja brana karijerizmu i birokratsko-liderskim ambicijama pojedinaca i formalističkom pristupu inicijativi druga Tita o kolektivnom radu i odgovornosti.

Neophodno je unaprediti metod rada organa SK i redovnije razmatrati pitanja od izuzetnog idejno-političkog i društvenog značaja, koja pokreću komunisti — članovi delegacija ili delegati SK u samoupravnim i društvenim organima i telima, zauzimati stav o tim pitanjima i obavezati komuniste u delegacijama i delegatskim skupštinama da ih zastupaju.

Zasnivajući međusobne odnose na principima demokratskog centralizma, odgovornosti pred članstvom i radničkom klasom i boreći se protiv birokratsko-centralističkih i federalističkih tendencija, organi SK su dužni da unapređuju međusobnu saradnju i informisanost i da jačaju odgovornost

za stanje u celom SKJ. Problemi i događaji u jednoj sredini, u jednoj republici ili pokrajini, ne tiču se samo te sredine nego svih, celog SKJ, i duboko se odražavaju na celokupnu idejno-političku situaciju.

Kongres obavezuje sve organe SK da razmotre unutrašnju organizaciju i metod rada, kako bi se solidno pripremilo donošenje odluka i za njihovo efikasno sprovođenje. Neophodno je, takođe, da organi SK češće razmatraju ostvarivanje zauzetih stavova. U organizovanju i praćenju izvršavanja utvrđene politike treba da jača uloga i odgovornost političko-izvršnih organa i izvršnih sekretara.

Održavanjem povremenih tematskih konferencija SK na svim nivoima doprinosiće se demokratizaciji odnosa u SK, širem angažovanju članstva osnovnih organizacija i organa SK u svestranijem i dubljem razmatranju i izgrađivanju stavova o aktuelnim pitanjima sa stanovišta opštih programskih opredeljenja SKJ.

10. Klasna struktura SKJ još nije u skladu ni sa mogućnostima ni sa potrebom većeg učešća radnika, zemljoradnika i drugih stvaralaca u SK. Poboljšavanjem socijalno-klasne strukture Saveza komunista se idejno-politički, akciono i organizaciono osposobljava za efikasnije delovanje u ovoj fazi socijalističkog razvoja i preobražaja. U Savezu komunista se nalaze velike revolucionarne i stvaralačke snage, koje treba da budu što adekvatnije prisutne na svim mestima u našem društvu. Idejno-političkom aktivnošću i organizovanijom politikom prijema neophodno je ostvariti radničku većinu u SK, što je izuzetno značajan zadatak organizacija i organa SK. Prijem novih članova treba da se vrši na osnovu prethodnog evidentiranja i postignutih rezultata u radu, samoupravljanju i društveno-političkoj aktivnosti i na toj osnovi jačati socijalno-klasni sastav SK. Doslednom primenom utvrđenih kriterijuma prilikom prijema poboljšaće se kvalitet članstva i onemogućiti sektaški odnos.

Borba za radničku većinu u SK znači i odlučno zalaganje za veći politički uticaj proizvođača i drugih stvaralaca na utvrđivanje i ostvarivanje celokupne politike Saveza komunista. Savez komunista treba više i konkretnije da se bori za prijem u svoje redove najkreativnijih stvaralaca iz svih oblasti nauke, kulture i drugih delatnosti. Posebnu pažnju treba posvećivati prijemu zemljoradnika i žena, kao i adekvatnijoj zastupljenosti pripadnika svih naših naroda i narodnosti u članstvu SK.

Kongres obavezuje osnovne organizacije i organe SK na svim nivoima da najmanje jednom godišnje temeljno

raspravljaju o stanju i politici prijema, sa stanovišta klasnog jačanja i podizanja kvaliteta članstva Saveza komunista Jugoslavije.

11. Proširivanje kadrovske osnove, demokratizacija i jačanje radničko-klasnog karaktera kadrovske politike u društvu i u SK zahtevaju neposredno i dosledno angažovanje i Saveza komunista i svih organizovanih socijalističkih snaga u vođenju kadrovske politike.

Obaveza je organizacija i organa Saveza komunista da se stalno zalažu za jačanje radničko-klasnog karaktera kadrovske politike biranjem kadrova iz redova proizvođača u sve forume i organe SK, u organe i institucije našeg samoupravnog i političkog sistema.

Organizacije i organi SK su istovremeno dužni da vode računa o odgovarajućoj nacionalnoj zastupljenosti. Oni su, takođe, dužni da brinu o što većem učešću žena i omladine na svim funkcijama.

Kadrovska politika mora biti javna funkcija i neotuđivo je pravo samoupravno organizovanih radnika i radnih ljudi. Odlučno se treba boriti protiv toga da se ona svodi na raspoređivanje kadrova od strane uskih grupa i pojedinaca.

Prilikom izbora organa SK neophodno je obezbediti odlučujući uticaj članstva i osnovnih organizacija. Kadrovi koji se predlažu i biraju u organe SK treba da uzrastaju iz društvene prakse i aktivnosti SK, da uživaju ulged i poverenje članstva, da su se potvrdili stvaralačkim radom i odgovornošću, da su sposobni za demokratski i kolektivni način rada, da ponašanjem i ugledom odražavaju moralni lik člana SK i da su spremni da u akcijama okupljaju kreativne snage u Savezu komunista i društvu. U procesu kandidovanja i biranja treba da konkuriše veći broj kandidata i da se obezbedi demokratski postupak u evidentiranju, predlaganju i izboru kadrova za sve funkcije.

Dosledna primena Titove inicijative o kolektivnom radu i odgovornosti zahteva stalnu borbu za što kvalitetniji sastav organa, brže kadrovsko osposobljavanje, doslednije ostvarivanje rotacije i izmenljivosti kadrova, njihov povratak nakon isteka mandata u sredine iz kojih su došli i sužavanje prostora za reprodukovanje političkog profesionalizma. To se mora obezbediti i društvenim dogovorima o kadrovskoj politici na svim nivoima radne i društveno-političke organizovanosti, planiranjem potreba svih kadrova i praćenjem njihovog razvoja, kvalitetnim radom kadrovskih organa i službi.

REZOLUCIJA O ZADACIMA SAVEZA KOMUNISTA JUGOSLAVIJE U OSTVARIVANJU POLITIKE EKONOMSKE STABILIZACIJE

Polazeći od neophodnosti da se nagomilani i zaoštreni problemi i protivrečnosti u privredi i društvenoj reprodukciji mogu efikasno rešavati stalnom i odlučnom akcijom radničke klase i radnih ljudi, Saveza komunista i svih socijalističkih subjektivnih snaga, a imajući u vidu zahteve iznete u pretkongresnim raspravama, kao i na XII kongresu Saveza komunista Jugoslavije, Kongres donosi

Rezoluciju o zadacima Saveza komunista Jugoslavije u ostvarivanju politike ekonomske stabilizacije

1. Dvanaesti kongres SKJ ističe da se ciljevi i zadaci politike ekonomske stabilizacije mogu ostvariti jedino neposrednom akcijom radničke klase, svakog radnika u udruženom radu, svake samoupravne organizacije i zajednice, čitavog društva i svih organizovanih socijalističkih snaga, sa Savezom komunista u prvim redovima.

Ostvarivanje politike ekonomske stabilizacije je u nerazdvojivoj vezi sa razvojem socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa. Prednosti socijalističkog samoupravljanja, spremnost i sposobnost radničke klase i radnih ljudi, svih naroda i narodnosti, dostignuti nivo razvoja proizvodnih snaga i mogućnost njihovog većeg korišćenja, predstavljaju osnovne činioce za savlađivanje teškoća u kojima se nalazimo. Sve materijalne i ljudske potencijale moramo mobilisati za uspešno ostvarivanje ovog krupnog ekonomskog i društvenog poduhvata.

Osnovni kurs neophodnih promena, na bazi Programa SKJ, Ustava SFRJ i ZUR-a, sadržan je u »Polaznim osnovama dugoročnog programa ekonomske stabilizacije«.

2. Kongres ukazuje na to da je osnovni i trajni pravac borbe za ekonomsku stabilizaciju jačanje stvarne ekonomske i društvene moći i odgovornosti radnika u udruženom radu. Merama ekonomske politike i drugim društvenim odlukama, koje će se zasnivati na doslednom ostvarivanju socijalističkog samoupravljanja, organizovane socijalističke snage moraju se izboriti za bitne promene u sticanju, raspoređivanju i raspodeli društvenog proizvoda, kako bi udruženi rad stvarno ovladao ukupnim dohotkom i svim odnosima u društvenoj, a posebno u proširenoj reprodukciji. Radi toga treba najodlučnije podsticati samoupravno udruživanje

rada i sredstava na osnovama zajedničkog prihoda, zajedničkog dohotka i slobodne razmene rada, samoupravnog planiranja i efikasnog delovanja jedinstvenog jugoslovenskog tržišta.

Realizovanju tih zadataka treba podrediti sve mere ekonomske i razvojne politike, planove organizacija udruženog rada i društvene planove, kao i mehanizme privrednog sistema. Za to je potrebno obezbediti jačanje materijalne osnove udruženog rada, uvažavanje ekonomskih zakonitosti robne proizvodnje u uslovima socijalističkog samoupravljanja i, na tim osnovama, veću motivisanost i odgovornost radnika za uspešno i racionalno korišćenje društvenih sredstava, povećanje produktivnosti rada, efikasnost privređivanja društvenim sredstvima i veći dohodak.

Treba odlučnije stvarati uslove da dohodak postane osnovni motiv privređivanja i da se stiče na tržištu na osnovu rezultata rada i poslovanja zavisno od ekonomskih merila i delovanja objektivnih ekonomskih zakonitosti. To je uslov da se učvrsti društveno-ekonomski položaj i odgovornost radnika u udruženom radu i, na toj osnovi, ubrza proces intenzivnog privređivanja i prevazilaženja autarkije i da se obezbedi ravnopravno uključivanje naše privrede u međunarodnu podelu rada.

To posebno zahteva i preispitivanje metoda i sadržaja rada svih organa samoupravnih organizacija i zajednica, delegatskih skupština, svih društvenih i državnih organa i institucija, idejno i akciono jedinstvo i puno angažovanje Saveza komunista, odgovornost za rad i rezultate rada i društvenu aktivnost organizacija udruženog rada, svakog pojedinca i svakog organa.

3. Povećanje izvoza, posebno na konvertibilno tržište, i šire uključivanje u međunarodnu podelu rada jedno je od osnovnih strateških pitanja našeg daljeg društveno-ekonomskog razvoja. Da bi se povećao naš udeo u međunarodnoj podeli rada i ostvarivala ofanzivna politika izvoza, neizbežno je uvođenje kriterijuma veće produktivnosti rada i efikasnosti poslovanja za merenje rezultata i ocenu podobnosti projekata i planova za budući razvoj. Dostizanjem produktivnosti rada u razvijenim zemljama, što je ekonomska nužnost, i daljim razvojem socijalističkog samoupravljanja, naš sistem će ispoljiti sve svoje prednosti.

Postizanje konvertibilnosti dinara treba da bude rezultat uspešnog preobražaja privrede i njenog daljeg osposobljavanja da se, povećanjem produktivnosti rada, ravnopravno uključuje u svetske privredne tokove, da drži korak sa napretkom nauke i tehnologije u svetu, da otvara nove prostore za ekonomsku saradnju sa drugim zemljama na trajnim i stabilnim osnovama.

Ostvarivanje ovog krupnog društvenog i ekonomskog zadatka zahteva maksimalnu mobilnost i povezanost svih privrednih i drugih društvenih subjekata na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu, povećanje proizvodnje za izvoz koja je konkurentna na svetskom tržištu, veću podelu rada, specijalizaciju i kooperaciju i veću primenu znanja i stvaralaštva. Na tim osnovama treba što pre razraditi programe i preduzeti odgovarajuće mere za šire i efikasnije uključivanje u međunarodnu podelu rada. Programe proizvodnje, investicija i razvoja treba podrediti povećanju izvoza.

Aktuelna situacija platnog i deviznog bilansa traži da se odmah u organizacijama udruženog rada, uz punu podršku i aktivnost društveno-političkih zajednica, sve raspoložive snage angažuju na povećanju izvoza robe i usluga, radi stvaranja uslova za normalnije odvijanje i dalji rast proizvodnje i za urednu otplatu inostranih dugova.

4. Jedan od bitnih uslova za ravnopravniji položaj naše privrede na svetskom tržištu jeste odlučno menjanje njene sadašnje strukture.

Nastavljajući politiku industrijalizacije, uz brže povećanje proizvodnje energije, kao i onih sirovina čija je proizvodnja ekonomski racionalna, neophodno je da prioritetni značaj dobiju kapaciteti koji omogućuju što povoljnije učešće u međunarodnoj podeli rada, uz usklađivanje razvoja sirovinskih, prerađivačkih i drugih kapaciteta. Pri tom treba maksimalno koristiti prirodne i druge potencijale kojima raspolaže naša zemlja.

Treba ulagati napore za brži razvoj proizvodnje hrane kao bitnog faktora ekonomske stabilizacije i razvoja društva u celini i obezbediti ne samo zadovoljavanje domaćih potreba, već i proizvodnju za izvoz.

5. Produktivno zapošljavanje, pre svega mladih kadrova, zaustavljanje porasta i postepeno smanjivanje broja stvarno nezaposlenih lica, posebno zapošljavanje kvalifikovanih radnika, jedan je od uslova za uspešnu realizaciju zadataka ekonomske stabilizacije. Radi toga je neophodno u osnovnim organizacijama udruženog rada i opštinama utvrditi konkretne programe mera i akcija. Mogućnosti za to nalaze se u: potpunijem korišćenju svih raspoloživih kapaciteta, usklađivanju obrazovanja sa potrebama udruženog rada, prekvalifikacijama radnika, savremenju organizaciji rada, radu u više smena, skraćivanju radnog vremena radnika koji rade u otežanim uslovima i u adekvatnom vrednovanju proizvodnog rada. Moramo razvijati delatnosti koje omogućuju ekonomski i racionalno veću zaposlenost, prvenstveno na domaćim izvorima sirovina i reprodukcijonog materijala. Treba podsticati razvoj i manjih kapaciteta na bazi podele rada u privredi, posebno u poljoprivredi i uslužnim delatnostima i suzbijati tendencije i shvatanja da su proizvodno zanatstvo, uslužne i druge delatnosti na osnovi ličnog rada i sredstava za rad u ličnoj svojini izvori za bogaćenje. Proizvodno zanatstvo i druge slične delatnosti omogućavaju povećavanje zaposlenosti i ukupnog nacionalnog dohotka.

6. Kongres zahteva da se odmah pristupi najširoj društvenoj akciji za svodenje svih oblika potrošnje u granice realnog dohotka i platno-bilansnih mogućnosti zemlje. Nedovoljna domaća akumulacija, prevelika zaduženost, ograničene mogućnosti i neophodnost da se smanji obim zaduženja u inostranstvu zahtevaju sužavanje obima investicija, brže menjanje njihove strukture i znatno povećanje efikasnosti investicionih ulaganja u skladu sa politikom ekonomske stabilizacije. Potrebno je smanjivati učešće opšte i zajedničke potrošnje u društvenom proizvodu. Sve to podrazumeva promenu ponašanja u korišćenju sredstava, preispitivanje svih izdvajanja za opštu i zajedničku potrošnju, racionalno trošenje svakog dinara, opštu akciju društvene štednje i jačanje javne odgovornosti za upotrebu društvenih sredstava.

Savez komunista Jugoslavije, zajedno sa svim drugim društvenim činionicima, mora biti nepomirljiv prema lošem gazdovanju društvenim sredstvima, gubicima, rasipanju i neracionalnom trošenju društvenih sredstava, prevaljivanju loših rezultata rada i razvoja na druge preraspodelom i privilegijama, tolerisanju nerada, neracionalnom i ekonomski i društveno neopravdanom širenju institucija u svim delatnostima, rastu administracije i neproduktivnim izdacima u celini.

7. Dvanaesti kongres SKJ posebno ukazuje na težinu zadataka i obaveza koji se predviđaju antiinflationim programom do 1985. godine radi sređivanja tržišta i svodenja inflacija i porasta cena u ekonomski i društveno prihvatljive razmere. U tom periodu, uz znatno manji rast društvenog proizvoda nego do sada, treba savladati posledice prevelike zaduženosti zemlje, izvršiti preokret u kvalitetu privređivanja, likvidirati deficit u platnom bilansu i postići određene rezultate u zapošljavanju. Taj period će zahtevati ogromne napore i žrtve, doslednost i upornost u realizaciji zadataka stabilizacije, oslanjanja na sopstvene snage, mobilizaciju svih radnika i činilaca u društvu.

Dubina i dalekosežnost promena utiče na položaj svakog pojedinca i organizacije udruženog rada, na položaj i rad svih samoupravnih i društveno-ekonomskih zajednica, svih državnih i društvenih institucija. Zbog toga se moraju najpazljivije razmotriti i predvideti sve moguće socijalne posledice tih promena, kao i blagovremeno preduzimati mere za sprečavanje ili umanjivanje negativnih posledica, kako bi se ravnomerno rasporedio teret stabilizacije. To, pre svega, zahteva bolji rad, veću solidarnost i uzajamnost u proizvodnji i mobilizaciju svih društvenih činilaca na tom planu.

Promena ponašanja u svim društvenim delatnostima, u državnim i drugim organima i organizacijama mora snažnije doći do izražaja i biti u funkciji ostvarivanja ciljeva i zadataka politike ekonomske stabilizacije. Neophodne su dublje promene u organizaciji i delovanju društvenih delatnosti i državnih organa, njihovo potpunije povezivanje i usklađivanje sa razvojnim potrebama i mogućnostima udruženog rada. Treba preispitati korišćenje društvenih sredstava, onemogućiti dalje proširivanje prava, oceniti potrebu postojanja određenih institucija i broja zaposlenih u njima.

8. Idejno i akciono jedinstvo Saveza komunista od suštinskog je značaja za ostvarivanje ovog velikog društvenog poduhvata. S tim u vezi, neophodno je da odmah posle Kongresa uslede konkretne i dobro programirane akcije koje će dopreti do svake radne i društvene sredine i omogućiti da svaki radni čovek shvati ciljeve i mere ekonomske

SAVEZ KOMUNISTA JUGOSLAVIJE U BORBI ZA MIR, RAVNOPRAVNU MEĐUNARODNU SARADNJU I SOCIJALIZAM U SVETU

Dvanaesti kongres SKJ, iscrpno razmotrivši aktuelnu međunarodnu situaciju, međunarodni položaj SFR Jugoslavije, pitanja borbe za mir, ravnopravnu međunarodnu saradnju i socijalizam u svetu i zadatke Saveza komunista u toj borbi, donosi sledeću

Rezolucija

Polazeći od osnovnih načela i ciljeva Programa SKJ u oblasti međunarodnih odnosa, borbe za mir, nezavisnost i ravnopravnu saradnju, za socijalizam i opšti društveni napredak, kao i stavova Jedanaestog kongresa, Savez komunista Jugoslavije ističe trajnu privrženost Titovom istorijskom delu i odlučnost SFR Jugoslavije da nastavi Titovim putem.

Titova politika obezbedila je Jugoslaviji veliki ugled u svetu i svrstala je u prve redove borbe naroda i zemalja, i celog naprednog čovečanstva, za bolji, sigurniji i pravedniji svet.

Potreba odlučnog nastavljanja te borbe danas je izrazitija nego ikad, jer je svet iznova suočen s opštim pogoršanjem međunarodnih odnosa, s obnavljanjem hladnog rata i pretećom ratnom katastrofom.

I

1. Snage koje nastoje da sačuvaju postojeći poredak i odnose eksploatacije i dominacije u starim ili novim vidovima — deluju u svim pravcima pružajući snažan otpor oslobodilačkim i progresivnim procesima u svetu. Produbljuje se jaz između razvijenih zemalja i zemalja u razvoju. Zaoštravaju se ekonomske, socijalne i političke protivrečnosti u svetu. Duboka društveno-ekonomska kriza potresa ceo svet.

Na savremene međunarodne odnose težak pritisak vrši konfrontacija velikih sila i njihovo globalno nadmetanje oko sfera interesa i uticaja. One nastoje da u ovu konfrontaciju uvuku svoje blokovske partnere i da je nametnu ostalom svetu, posebno ugrožavajući nezavisnost i samostalnost nesvrstanih zemalja. Snage imperijalizma, neokolonijalizma, hegemonizma i drugih vidova dominacije nastoje da i dalje sačuvaju i prošire svoj uticaj u svetu posredstvom starih i novih oblika političke, ekonomske, finansijske, tehnološke, kulturne i vojne zavisnosti, odnosno neposrednih vojnih i drugih intervencija i mešanja u unutrašnje stvari nezavisnih država. Globalne krize se ne rešavaju, već umnožavaju i produbljuju, a upotreba sile poprima sve

stabilizacije, napore koji ga očekuju u borbi za te ciljeve i svoje interese i perspektivu.

Kongres obavezuje članove, organizacije i rukovodstva Saveza komunista da se sa najvećom odlučnošću i odgovornošću najneposrednije i najkonkretnije angažuju u svojim radnim i životnim sredinama na ostvarivanju zadataka ekonomske stabilizacije i da, radi ostvarivanja tog cilja, angažuju sve kreativne snage, naučni i stručni potencijal, radne ljude i građane. Prevazilaženjem sadašnje veoma ozbiljne i složene ekonomske situacije omogućiće se dalji prodori u razvoju socijalističkog samoupravljanja i dalji ekonomski i društveni napredak. Delujući stvaralački u daljem razvoju socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa, ličnim primerom i upornom borbom, komunisti treba da stvaraju najširu mobilnost u celom društvu kako bi se što brže i efikasnije u svakoj sredini izvršavali zadaci dugoročne politike ekonomske stabilizacije.

Šire razmere. Rivalstvo velikih sila i blokova prouzrokuje sve jaču trku u naoružavanju i ugrožava mir i bezbednost u svetu.

Savremeni svet je istovremeno podeljen i međuzavisan. Snažni su objektivno uslovljeni procesi povezivanja svih sfera ljudske delatnosti, sve veće međuzavisnosti naroda i zemalja.

Savremeni društveni razvoj u svetu karakteriše se velikom raznolikošću ekonomskih, socijalnih i političkih preobrazaja. Razvijaju se i jačaju snage otpora eksploataciji i dominaciji, imperijalizmu i hegemonizmu, snage koje se bore za socijalno i nacionalno oslobođenje, za mir i ravnopravnu međunarodnu političku i ekonomsku saradnju, za demokratiju, društveni napredak i socijalizam. Sve je veći društveni i politički uticaj i uloga radničke klase, radnih slojeva i najširih narodnih masa u društvenim kretanjima u mnogim zemljama. U porastu su težnje radnih ljudi da aktivno učestvuju u upravljanju i odlučivanju o svim društvenim poslovima, i različite ideje i težnje radnika da učestvuju u upravljanju privredom. Šire se ideje samoupravljanja. Borba naroda za nacionalno oslobođenje donosi nove pobjede. Pokret nesvrstavanja i politika nesvrstanih igraju sve važniju ulogu kao nezavisan, vanblokovski činilac u razvoju međunarodnih odnosa, u borbi za mir, svuvenu jednakost i ravnopravnost, za pravo svih zemalja i naroda na slobodan i svestran razvoj. Dalji razvoj socijalizma kao svetskog procesa u različitim uslovima i različitim putevima bitno je obeležje savremene epohe u razviku čovečanstva.

Tekovine borbe za progresivan društveni razvoj, za nacionalnu nezavisnost i ravnopravnost i razvitak nauke, tehnologije i celokupnih proizvodnih snaga pružaju čovečanstvu mogućnost za stvarno rešavanje bitnih problema na istorijskom putu oslobađanja rada, sve šire demokratizacije odnosa među ljudima i narodima. Promene društveno-ekonomskih odnosa, na različitim nivoima razvika i u različitim društvenim sistemima sve više postaju neizbežna i opšta potreba. Neophodni su novi, pravedniji međunarodni odnosi koji će obezbediti opšti napredak, mir i sigurnost svih naroda i zemalja.

Borba za pravednije ekonomske odnose u svetu i izgradnju novog međunarodnog ekonomskog poretka izraz je objektivne nužnosti savremenog razvoja sveta i rezultat sve širih saznanja o istorijskoj neminovnosti menjanja postojećih odnosa u svetskoj privredi, odnosno postojećih međunarodnih odnosa. Nema izlaska iz krize u svetskoj privredi bez otvaranja procesa uspostavljanja novog međunarodnog ekonomskog poretka. To danas zahtevaju životni interesi i zemalja u razvoju i razvijenih zemalja, u prvom redu interesi radničke klase i radnih ljudi svih zemalja sveta. To je ujedno preduslov za premošćivanje jaza između zemalja u razvoju i razvijenih zemalja.

2. Kriza savremenog kapitalizma se produbljuje. Sve su izraženije tendencije ekonomske stagnacije i inflacije, struk-

turalnih neravnoteža i protivrečnosti, trgovinskih deficita, monetarne i finansijske nestabilnosti.

Visoka nezaposlenost zahvatila je skoro sve razvijene kapitalističke zemlje; protekcionizam se širi, a sve su češći i ekonomski sukobi između pojedinih zemalja. Te zemlje sve teže nalaze rešenja za rastuće unutrašnje ekonomske protivrečnosti i suprotnosti u svojim međusobnim odnosima. Niču i jačaju masovni antiratni, antinuklearni, pacifistički, ekološki pokreti, naročito među omladinom. Ovi pokreti izraz su sve jačih zahteva za sve veću demokratizaciju društva i sistema odlučivanja.

Rastu potrebe i otvaraju se mogućnosti novih puteva klasnih borbi, kako zbog očuvanja već izvojevanih prava radničke klase i svih radnih ljudi, tako i zbog osvajanja novih prava, bitnog širenja sadržaja demokratije. U toj borbi odlučujući činilac je radnička klasa. Njena društvena uloga se u novim uslovima objektivno proširuje i jača. S njom se udružuju druge društvene snage koje su pod sve snažnijim pritiskom protivrečnosti i krize kapitalizma.

3. Socijalizam kao svetski proces revolucionarnih društvenih promena i kao društvena praksa, socijalni i politički pokret, dalje se širi. Nastavlja se podruštvljavanje procesa proizvodnje; obogaćuje sadržaj borbe za socijalizam i množe oblici te borbe; radnička klasa svojom borbom obezbeđuje sve značajniju ulogu u društvu; širi se socijalna i politička baza antikapitalističkih snaga; jačaju organizovane socijalističke i druge progresivne snage i njihova borba; sve veći broj naprednih političkih partija, pokreta i zemalja opredeljuje se za socijalizam kao za cilj svoje društvene i političke akcije; sve su snažnija opredeljenja i zahtevi da socijalizam odrazi najdublje demokratske i humane težnje ljudi i naroda.

U dosadašnjem društvenom razvoju socijalističkih zemalja ostvaren je značajan napredak u privredi, nauci, obrazovanju, socijalnoj politici i drugim oblastima, i to kako u onim industrijski razvijenim, tako i onim koje su na stupnju zemalja u razvoju. Istovremeno, istorijsko iskustvo, pa i najnovija zbivanja, pokazuju da se u razvoju socijalističkih zemalja manifestuju mnoge zatečene i novonastale protivrečnosti i problemi, da brojne socijalističke zemlje dolaze na novo raskršće presudno za dalji materijalni i društveni razvoj.

Primer ovakvih protivrečnosti su zbivanja u Poljskoj u poslednje vreme. SKJ je od početka smatrao da je pravo poljskog naroda, Poljske ujedinjene radničke partije, i svih drugih nosilaca demokratskih socijalističkih preobražaja da samostalno, bez spoljnog mešanja i pritiska s bilo koje strane, nađu put demokratskog rešavanja unutrašnjih problema kroz društvene i privredne reforme, sopstveni put daljeg razvoja socijalizma i opšteg progresa svoje zemlje.

Posebnu opasnost za razvoj socijalizma predstavljaju različiti oblici otuđivanja vlasti od radničke klase kao posledica tendencija jačanja birokratizma i tehokratizma. To su i glavni izvori različitih deformacija u društvenim odnosima i uzrok usporavanja na putu uspostavljanja razvijenijih i slobodnijih oblika socijalističkih društvenih odnosa. To još više traži da subjektivne socijalističke snage pravovremeno i stalno otvaraju nove puteve za progresivan društveni preobražaj, da stalnom društvenom akcijom prevazilaze socijalne i političke protivrečnosti, zategnutosti i konfliktne.

Iskustva u razvoju socijalizma u svetu potvrdila su marksističku postavku o neophodnosti da se, u skladu sa specifičnim uslovima svake zemlje, upravljanje društvom u ime radničke klase, pretvara u upravljanje same klase, i da se bitno šire granice socijalističke demokratije. Time radnička klasa i druge progresivne društvene snage otvaraju nove puteve u daljoj izgradnji socijalističkih društvenih odnosa u svojim zemljama i znatno doprinose razvoju socijalizma kao svetskog procesa.

Neophodno je da se odnosi između socijalističkih zemalja zasnivaju na poštovanju principa nezavisnosti, nacionalnog suvereniteta, teritorijalnog integriteta, nemešanja, ravnopravnosti i prava svakog naroda na slobodan izbor puta

unutrašnjeg razvoja i spoljne politike. Sporovi i sukobi između socijalističkih zemalja treba da se rešavaju mirnim putem. Neravnomerni odnosi i svi vidovi hegemonističkog ponašanja u odnosima socijalističkih zemalja, a naročito onih koji dovode do oružanih sukoba i vojnih intervencija štete ugledu i uticaju socijalističkih snaga, borbi za mir i socijalizam u svetu.

Razlike u međunarodnom položaju i društvenim sistemima pojedinih socijalističkih zemalja, u istorijskim, kulturnim i nacionalnim osobenostima, socijalističke snage moraju poštovati. Neuvažavanje, prenebravanje ili potiskivanje tih razlika — kao što potvrđuje istorijsko iskustvo — postaje uzrok krupnih problema, dubokih i oštrih sukoba. Socijalizam je neodvojiv od borbe za nezavisnost svih naroda i zemalja, za demokratizaciju međunarodnih političkih i ekonomskih odnosa, za ravnopravnu međunarodnu saradnju.

Za dalji uspešan razvoj socijalizma kao svetskog procesa značajna su nastojanja za izgradnju samostalne strategije i politike revolucionarnog društvenog preobražaja, koja su prisutna kod brojnih komunističkih partija na vlasti i onih koje nisu na vlasti. Brojne komunističke partije razvijenih kapitalističkih zemalja traže sopstvene puteve borbe za socijalizam koji odgovaraju konkretnim istorijskim uslovima njihovih zemalja. Sve jače se ističe borba za neposredno učešće radnih ljudi u upravljanju ekonomskim i društvenim poslovima kao bitan element celokupnih demokratskih i socijalističkih preobražaja društva. Sve to dovodi do jače orijentacije tih partija na saradnju s drugim progresivnim i demokratskim snagama na nacionalnom i na širem međunarodnom planu. Pri tom jača saznanje o značaju politike nesvrstanosti i borbe za novi međunarodni ekonomski poredak i za saradnju s ovim zemljama na principima ravnopravnosti. To doprinosi učvršćenju mira i uspostavljanju demokratskih odnosa u svetskim okvirima, koji su jedan od preduslova daljeg razvoja socijalizma kao svetskog procesa.

Duboka strukturalna kriza koja je zahvatila većinu razvijenih kapitalističkih zemalja imala je znatan odjek u mnogim socijalističkim i socijaldemokratskim partijama. To je ojačalo zahteve za kritičko preispitivanje dosadašnjih iskustava i politike, a kod nekih partija usvajanje novih programskih zahteva.

Društveni razvoj i ispoljene protivrečnosti nameću i socijalističkim i socijaldemokratskim partijama potrebu da traže nove pristupe akutnim problemima sveta, kao što su: problemi s kojima se suočavaju zemlje u razvoju i uspostavljanje novog međunarodnog ekonomskog poretka; davanje podrške oslobodilačkim, demokratskim, narodnim revolucionarnim pokretima za obaranje fašističkih ili neofašističkih diktatura; pozitivniji stav prema politici aktivne miroljubive koegzistencije i porast razumevanja za ulogu politike i pokreta nesvrstanosti. Međutim, takva orijentacija je pozitivna jedino ako je u skladu s rešavanjem tih pitanja bez mešanja i nametanja ideoloških koncepcija, i ako je usmerena na jačanje nezavisnosti i stvarne ravnopravnosti.

Za razvoj socijalizma kao svetskog procesa od posebnog su značaja progresivni društveni preobražaji u većem broju zemalja u razvoju. U borbi za društveni progres i u traganju za vlastitim putevima razvitka, niz narodnih i narodno-oslobodilačkih pokreta i političkih partija opredeljuje se za različite puteve socijalističkog društvenog razvoja. To je izraz njihovog uverenja i iskustva da je borba za puno nacionalno oslobodjenje tesno povezana s borbom za progresivne društvene preobražaje.

Socijalistički opredeljene i druge progresivne političke snage u tim zemljama nastoje da se njihove nacionalno-istorijske i kulturne osobenosti izraze kroz različite sadržaje i oblike njihovog društvenog i ekonomskog preobražaja. Javljaju se novi oblici klasne borbe i novi socijalni i politički subjekti borbe za socijalizam. Svi ti procesi sučeljavaju se s mnogim preprekama i teškoćama. One proizlaze ne samo iz nerazvijenosti i unutrašnjih protivrečnosti zemalja u razvoju već su izazvane i pritiskom imperijalističkih i drugih hegemonističkih interesa, i njihovim položajem u međunarodnim političkim, ekonomskim i drugim odnosima. Ali,

bez obzira na to, raznolikost društvenih procesa i u ovim zemljama obogaćuje teoriju i praksu socijalizma kao svetkog procesa.

Praksa pokazuje da su različiti putevi borbe za ostvarivanje socijalizma zakonitost razvoja socijalizma kao svetskog procesa. Dosadašnja iskustva borbe za socijalizam potvrdila su da i u uslovima sve veće povezanosti i međuzavisnosti sveta presudan značaj i ulogu u toj borbi imaju unutrašnji progresivni, demokratski i revolucionarni činioci u svakoj zemlji. Priznanje i poštovanje te zakonitosti u najdubljem je i trajnom interesu razvoja socijalizma u svetu. SKJ je protiv svakog izvoza revolucije. SKJ je takođe protiv svakog izvoza kontrarevolucije.

Socijalizam se istorijski potvrđuje ne samo izgradnjom novog, humanijeg društvenog poretka, već i afirmacijom novih međunarodnih odnosa i saradnje. To podrazumeva da se socijalističke snage u međusobnim odnosima dosledno pridržavaju takvih demokratskih principa koji treba da postanu vladajući u odnosima između svih zemalja, bez obzira na različitost ili sličnost društvenih uređenja, kao što su: nezavisnost, suverenitet i teritorijalni integritet, samostalnost, nemešanje u unutrašnje poslove, ravnopravnost, odgovornost pred sopstvenom radničkom klasom i narodom. U poštovanju tih principa socijalističke zemlje i njihove partije treba da prednjače i služe za primer. Samo poštovanje tih načela, uvažavanje interesa, iskustava i prakse svakog pokreta, može obezbediti optimalne uslove i rezultate delovanja socijalističkih snaga. Jedino na tim osnovama mogu se oslobađati demokratski i stvaralački potencijali u izgrađivanju socijalizma u skladu s konkretnim istorijskim uslovima svake zemlje. To je i nezamenljiva osnova solidarnosti radničke klase, svih progresivnih snaga. Svako narušavanje tih principa onemogućava ostvarivanje dobrovoljne internacionalističke solidarnosti i izaziva sporeve i sukobe među socijalističkim zemljama, komunističkim i drugim radničkim partijama i pokretima.

Složeni uslovi u kojima deluju socijalističke snage i veliki zadaci s kojima se one suočavaju iziskuju nove napore u razvoju socijalističke teorijske misli.

4. Međunarodna situacija je vrlo složena i teška. Ona se i dalje pogoršava i zaoštava, i sve je bremenitija opasnostima širih ratnih sukoba. Pojačana konfrontacija velikih sila, njihovo nadmetanje, pokušaji širenja i jačanja blokova i interesnih sfera glavni su uzrok stvaranja novih i zaoštavanja postojećih kriznih žarišta. Umesto politike popuštanja, zaoštava se zategnutost i trka u naoružavanju. U takvim uslovima zaoštavaju se i različiti sukobi, a u nekima od njih dolazi čak i do upotrebe vojne sile radi rešavanja spornih problema među pojedinim zemljama. Detant, koji je ograničen na odnose između dva bloka i sveden na američko-sovjetsko pregovaranje i sporazumevanje, zapao je u krizu, tako da je došlo i do obnavljanja nekih vidova hladnog rata. Zaoštavanje odnosa među velikim silama uticalo je na pogoršavanje celokupnih međunarodnih odnosa, ne mimoilazeći ni jedan region sveta. Podstaknuta je nova blokovska trka u naoružavanju da bi se obezbedila vojna premoć i nametnula dominacija u svetskim razmerama. Politika s pozicija sile sve češće se izražava putem specijalnog rata, posrednog nastupanja, direktnih vojnih intervencija, sve do izazivanja lokalnih ratova.

Duboko zabrinut za sudbinu mira u svetu, Savez komunista Jugoslavije se odlučno zalaže, zajedno sa svim drugim miroljubivim snagama, za univerzalni detant, za neodložno obustavljanje trke u naoružavanju i za prevazilaženje blokovske podele sveta. SKJ odbacuje blokovski koncept o miru zasnovan na ravnoteži snaga koja se stalno remeti i uspostavlja na sve višem nivou vojne moći.

Savez komunista Jugoslavije se svesrdno i aktivno zalaže za zabranu proizvodnje i primene nuklearnog oružja i drugih sredstava masovnog uništavanja, za smanjivanje vojnih rashoda, za opšte i potpuno razoružanje pod međunarodnom kontrolom.

Savez komunista Jugoslavije pozdravlja jačanje miroljubivih snaga i širenje mirovnih pokreta masa koji se sve borbenije suprotstavljaju blokovskom nadmetanju i trci u

naoružavanju, posebno nuklearnom i izražava punu solidarnost sa svim demokratskim snagama koje se bore za popuštanje zategnutosti u svetu.

Intenzivira se borba za obezbeđenje i preraspodelu energetskih i sirovinskih izvora, za tržišta i plasman kapitala, za kontrolu pomorskih puteva. Supersile proglašavaju zonama svog vitalnog interesa sve šira područja sveta i oštro se nadmeću da bi proširile svoje sfere uticaja. Stvaraju se vojne baze, a prisustvo pomorskih snaga naročito se povećava u Sredozemlju i Indijskom okeanu. Prisustvo stranog vojnog faktora jača i na Bliskom i Srednjem istoku i u Evropi, gde je koncentracija konvencionalnog i nuklearnog oružja najveća. Uticaj vojnih i vojno-industrijskih činilaca na politiku velikih sila i blokova sve je veći.

Rastu pritisci na nesvrstane zemlje s namerom da se privuku blokovskim pozicijama, da ojača uticaj velikih sila i blokova na delove pokreta nesvrstanih zemalja i preko toga na politiku nesvrstanih. Učestale su i vojne intervencije protiv nesvrstanih zemalja, a nerešena pitanja u njihovim odnosima koriste se za podstajanje sukoba i ratova između njih i za uplitanje velikih sila.

Oružane snage u svetu jačaju kvantitativno i kvalitativno. Vojni rashodi su u stalnom porastu. Ubrzano se usavršavaju postojeći i razvijaju novi sistemi oružja. Međunarodni transfer oružja se povećava. Uporedo s tim, uloga vojne sile u međunarodnim odnosima se kroz demonstriranje, pretnje i neposrednu upotrebu povećava. Nove vrste nuklearnih borbenih sredstava, naročito sredstava manje razorne moći a veće radijacije, prilagođavaju se i za upotrebu u takozvanim malim i ograničenim ratovima. Opšti mir i bezbednost, kao i nezavisnost pojedinih zemalja ugrožavaju se i gomilanjem konvencionalnog oružja i formiranjem posebnih snaga za oružane intervencije.

Savez komunista Jugoslavije podržava zahteve da se nuklearna trka obustavi i pride što pre postepenom smanjivanju nuklearnih arsenala oba bloka kako bi došlo do potpune likvidacije nuklearnog oružja. SKJ podržava sve predloge i zahteve kojima je cilj otklanjanje opasnosti nuklearnog sukoba, a u tom okviru i predloge o uspostavljanju zona mira i bezatomske zone u raznim delovima sveta, u kojima bi se isključila opasnost upotrebe ili pretnje upotrebom nuklearnog, kao i konvencionalnog oružja.

Savez komunista Jugoslavije osuđuje agresiju i upotrebu sile kao sredstvo rešavanja međudržavnih sporova. On smatra neprihvatljivom i naročito opasnom strategiju o mogućnosti ograničenih nuklearnih ratova. Sve to ima teške posledice za manje i nedovoljno razvijene zemlje, koje su — pretežno pod uticajem spoljnih činilaca — prinuđene da izdvajaju znatna sredstva za potrebe odbrane. Nagomilavanje naoružanja, pre svega nuklearnog, neprekidno nosi u sebi opasnost od izbijanja oduzanih sukoba širokih razmera i sa nesagledivim posledicama. Zaoštavanje odnosa između velikih sila i blokova naročito je izraženo u Evropi, na Bliskom i Srednjem istoku, na području Srednje i Jugoslovenske Azije i Indijskog okeana; nadmetanje jača u Africi; jačaju pritisci i mešanje u Latinskoj Americi, posebno u Centralnoj Americi i Karibima i u drugim delovima sveta.

U vezi s tim SKJ smatra da jedino politika popuštanja zategnutosti i demokratizacije međunarodnih odnosa vodi očuvanju mira i bezbednosti u svetu. Ona ne znači samo ozdravljenje međunarodne klime, jačanje međunarodnog poverenja i ravnopravne međunarodne saradnje, miroljubivo rešavanje otvorenih međunarodnih problema i kriza, smanjenje opasnosti od novog rata, predupređivanje novih međunarodnih političkih kriza, ograničavanje opasnosti od izbijanja lokalnih ratnih žarišta — nego omogućuje i da se znatan deo materijalnih i intelektualnih snaga usmeri ka postizanju miroljubivih stvaralačkih ciljeva, ka nalaženju boljih i efikasnijih puteva razvoja. Politika popuštanja, koja mora da se proširi na sve regione sveta i na sve oblasti međunarodnih odnosa, treba da postane stalan činilac međunarodnog razvoja na bazi poštovanja principa aktivne miroljubive koegzistencije, nezavisnosti i ravnopravnosti svih zemalja, što je u interesu radničke klase i borbe naroda za nacionalnu i socijalnu emancipaciju.

Višegodišnja kriza svetske privrede, a posebno sve teži ekonomski položaj zemalja u razvoju jedan je od važnih izvora jačanja i produbljivanja međunarodne zategnutosti. Akutni međunarodni ekonomski problemi se ne rešavaju i zbog toga je u mnogim zemljama u razvoju privredna situacija postala vrlo teška, a ekonomski i društveni razvoj dobija dramatična obeležja. Ovim zemljama je potrebna pomoć, pre svega kroz ravnopravnu saradnju i što povoljnije uslove saradnje, a ne novi vidovi neokolonijalne zavisnosti i potčinjavanja.

Savez komunista Jugoslavije smatra da je princip oslajanja na vlastite snage od bitnog značaja za zemlje u razvoju i njihov sopstveni razvoj, kao i da putem uzajamne saradnje i solidarnosti one jačaju svoje pozicije u borbi za novi međunarodni ekonomski poredak. SKJ posebno ističe da se uspešno ostvarivanje ovih ciljeva mora i dalje zasnivati na koncepciji nesvrstanosti, što nesvrstanim zemljama i zemljama u razvoju omogućuje da povezuju pitanja svog ekonomskog razvoja sa jačanjem svoje političke samostalnosti i nacionalne nezavisnosti.

Savez komunista Jugoslavije se izjašnjava za širenje saradnje sa svim onim snagama u razvijenim kapitalističkim zemljama koje izražavaju razumevanje za potrebu novog pristupa svetskim ekonomskim problemima koji bi nas putem saradnje vodio premošćivanju postojećeg jaza između industrijski razvijenog Severa i ekonomski nerazvijenog i još uvek grubo eksploatisanog Juga. Međutim, SKJ je svestan postojanja snažnih otpora vladajućih struktura nekih od tih zemalja koji se zasnivaju na težnji da se postojeći sistem privilegija i eksploatacije sačuva, a teret izlaska iz duboke i hronične ekonomske krize sveta prebaci na leđa zemalja u razvoju.

Takođe, SKJ sa najvećom ozbiljnošću ukazuje da bi bilo potrebno da se privredno razvijene socijalističke zemlje neposrednije uključuju u zajedničke napore za stvaranje novog međunarodnog ekonomskog poretka, čemu treba da vode i globalni pregovori, kao i jačanje međunarodno usaglašenih multilateralnih aktivnosti i saradnje za razvoj.

Savez komunista Jugoslavije će se zalagati za to da SFRJ u svim fazama i oblicima borbe za nove ekonomske odnose u svetu pruža svestran doprinos svojim aktivnim učesćem u toj borbi i putem utvrđivanja i sprovođenja sopstvene strategije razvoja. SKJ će nastojati da naša zemlja svoje odnose sa zemljama u razvoju u sve većoj meri izgrađuje u duhu novog međunarodnog ekonomskog poretka, i da im pruža, prema svojim mogućnostima, naučno-tehničku i drugu podršku i pomoć, naročito onim najmanje razvijenim.

Savez komunista Jugoslavije će se i dalje zalagati za to da se svim zemljama omogući korišćenje nuklearne tehnologije u miroljubive svrhe. Sprečavanje pristupa nuklearnoj tehnologiji i takvog njenog korišćenja teško pogađa ekonomski razvitak naročito zemalja u razvoju. Time se zaoštavaju njihovi problemi i ujedno nastoji očuvati i učvrstiti pozicije dominacije u međunarodnim odnosima.

5. SKJ je veoma pozitivno ocenio značaj koji je Šesta konferencija nesvrstanih zemalja na vrhu, održana 1979. godine, imala za dalju afirmaciju izvornih principa i ciljeva politike nesvrstanosti i jačanje solidarnosti i akcionog jedinstva pokreta nesvrstanosti na tim principima. To se veoma snažno potvrdilo i u Završnoj deklaraciji ove Konferencije. SKJ ističe doprinos predsednika Tita uspehu Šeste konferencije nesvrstanih zemalja. Tim više je značajno priznanje koje je tom prilikom pokret nesvrstanosti izrazio predsedniku Titu u posebnoj Rezoluciji zahvalnosti za sve ono što je učinio za izgradnju politike nesvrstanosti, za stvaranje pokreta nesvrstanih zemalja, i za jačanje njegovog jedinstva i njegove aktivne, samostalne uloge u međunarodnim odnosima. SKJ ističe da je pokret nesvrstanosti, boreći se za ostvarenje principa i ciljeva politike nesvrstanosti, dao pravi sadržaj i punu praktičnu vrednost principima aktivne miroljubive koegzistencije.

Na toj osnovi pokret nesvrstanosti je snažno doprineo jačanju univerzalnog karaktera Ujedinjenih nacija i njihovoj

nezamenljivoj ulozi u borbi za mir i međunarodnu bezbednost, kao i za rešavanje najaktuelnijih problema globalnog karaktera s kojima je suočena međunarodna zajednica.

SKJ ističe da su mnoge ocene Šeste konferencije nesvrstanih zemalja potvrđene i u proteklom razdoblju.

Savez komunista Jugoslavije je uvek pridavao i pridaje izvanredno velik značaj konferencijama šefova država ili vlada nesvrstanih zemalja koje utvrđuju platformu borbe nesvrstanih zemalja za mir i bezbednost u svetu, ravnopravnu međunarodnu saradnju na osnovi izvornih principa i ciljeva politike nesvrstanosti.

Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija i druge nesvrstane zemlje oduvek su se dosledno zalagale za to da da se sporna pitanja između svih država, a posebno među nesvrstanim zemljama, rešavaju miroljubivim putem, u skladu s interesima neposredno zainteresovanih država i oslobodilačkih pokreta, odnosno interesima čitave međunarodne zajednice, radi jačanja međunarodnog mira i bezbednosti.

Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija je aktivno učestvovala u pokretanju inicijativa i u naporima nesvrstanih zemalja da otpočinu pregovori o obustavi trke u naoružavanju i da se u Organizaciji ujedinjenih nacija otvori, na demokratskoj osnovi, proces političkog razmatranja pitanja razoružanja i jačanja opšte bezbednosti. Nesvrstane zemlje dosledno nastavljaju borbu za postepeno, opšte i potpuno razoružanje.

Pokret nesvrstanosti ostvario je velike rezultate u podršci borbi naroda pod kolonijalnom dominacijom i njihovih oslobodilačkih pokreta u likvidaciji kolonijalizma. Među najvažnije ciljeve pokreta nesvrstanosti spada borba protiv imperijalizma, neokolonijalizma, rasizma i aparthejda, hegemonizma i svakog drugog vida dominacije i neravnopravnosti.

Svetski značaj politike nesvrstanosti potvrđuje se i sve širim prihvatanjem ideja te politike i na evropskom tlu. Zajedničko delovanje grupe nesvrstanih i neutralnih država Evrope na Konferenciji o evropskoj bezbednosti i saradnji ostvaruje se, u osnovi, na platformi detanta koji je u skladu s osnovnim principima politike nesvrstanosti, detanta koji teži prevazilaženju blokovske konfrontacije na evropskom tlu i stvaranju uslova za širu, ravnopravnu saradnju svih evropskih država saglasno njihovim legitimnim nacionalnim interesima.

Savez komunista Jugoslavije se odlučno suprotstavlja pritiscima velikih sila i blokova da preusmere politiku nesvrstanosti i delovanje pokreta nesvrstanosti, da ih podrede interesima jednog ili drugog bloka i tako parališu nezavisnost akcije pokreta, i oslabe jedinstvo i solidarnost nesvrstanih zemalja.

Dosledan politici nesvrstanosti koju slede nesvrstane zemlje, zalažući se za prevazilaženje blokovske podele sveta, Savez komunista Jugoslavije odlučno je protiv širenja blokova. Polazeći od principijelnih opredeljenja SKJ, naša zemlja, zajedno s ogromnom većinom nesvrstanih zemalja, dosledno je zauzimala stavove o konkretnom ponašanju pojedinih velikih sila ili pojedinog bloka u vezi s određenim međunarodnim problemima ili događajima.

Savez komunista Jugoslavije smatra da sukobi među nesvrstanim zemljama, a naročito oružani sukobi, nanose veliku štetu pokretu nesvrstanosti, borbi za mir u svetu i otežavaju ostvarivanje njegove međunarodne uloge i razvijanje pravednijih međunarodnih odnosa. Neki od tih sukoba postaju vrlo opasni za mir u pojedinim regionima sveta jer se u njih, neposredno ili posredno, mešaju velike sile i blokovi i koriste ih u međusobnoj konfrontaciji. Savez komunista ujedno smatra da je jedini put za nesvrstane zemlje da se uzdržavaju od primene sile i da sporove rešavaju mirnim putem, u skladu s principima politike nesvrstanosti i Povelje Ujedinjenih nacija.

Savez komunista Jugoslavije izražava duboku zabrinutost zbog dugotrajnog rata Iraka i Irana, i od početka njegovog izbivanja ukazuje na potrebu iznalaženja miro-

ljubivog i pravednog rešenja otvorenih pitanja između ovih dveju susednih nesvrstanih zemalja, podržavajući sve konstruktivne napore u tom pravcu.

Jedinstvo u stavovima o najvažnijim problemima savremenog sveta i u akcijama za ostvarivanje tih stavova, uprkos razlikama koje postoje između pojedinih nesvrstanih zemalja, čini jedno od glavnih izvorišta snage politike i pokreta nesvrstanosti. U tim okvirima, na osnovama ravnopravnosti, uzajamnog uvažavanja i demokratskog dijaloga, moguće je ispoljavanje i povezivanje različitih stanovišta i interesa zemalja članica pokreta nesvrstanosti u zajedničkoj borbi za mir, nezavisnost i demokratizaciju međunarodnih odnosa.

U izuzetno složenim međunarodnim uslovima svestrana i trajna akcija pokreta nesvrstanosti, zasnovana na izvornim principima i ciljevima politike nesvrstanosti, nezamenljiv je činilac u rešavanju ključnih međunarodnih problema, u borbi za jedan novi svet mira, pravde, jednakosti i zajedničkog napretka.

Savez komunista Jugoslavije daje podršku svim nastojanjima pokreta nesvrstanih zemalja za prevazilaženje monopola u svetskom sistemu informisanja razvojem multilateralne i bilateralne saradnje i solidarnosti nesvrstanih zemalja u oblasti informacija, što treba da vodi uspostavljanju novog međunarodnog informativnog poretka.

II

Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija, s Titom na čelu, sledeći klasna opredeljenja SKJ vodila je od samog početka stvaranja nove Jugoslavije samostalnu i aktivnu međunarodnu politiku, odlučna da očuva i ojača nezavisnost i pravo na vlastiti put društvenog razvoja, izvojevano u narodnooslobodilačkoj borbi i socijalističkoj revoluciji. Ova duboko principijelna spoljna politika, prožeta Titovim idejama, ostaje trajno opredeljenje Saveza komunista Jugoslavije.

Spoljna politika SFRJ, polazeći od Ustava SFRJ i Programa SKJ, zasniva se na punom poštovanju principa nezavisnosti, suvereniteta, teritorijalnog integriteta, ravnopravnosti, nemešanja i ostalih izvornih principa politike nesvrstanosti. U skladu s tim Jugoslavija se zalaže za ostvarenje aktivne miroljubive koegzistencije, razvoj ravnopravne međunarodne saradnje i međunarodnog poverenja, ravnopravno učešće svih zemalja u rešavanju međunarodnih pitanja, podršku narodima i narodnooslobodilačkim pokretima koji se bore za svoju nacionalnu nezavisnost, suverenitet i teritorijalni integritet a protiv agresije i mešanja u unutrašnje stvari, za rešavanje međunarodnih sporova i problema miroljubivim sredstvima, borbu protiv svih vidova strane dominacije i hegemonije, za novi pravedniji sistem međunarodnih političkih i ekonomskih odnosa.

Savez komunista Jugoslavije smatra da jedino takva spoljna politika SFRJ odgovara trajnim životnim interesima radničke klase, radnih ljudi, svih naroda i narodnosti Jugoslavije i da je jedna od najmoćnijih garancija nezavisnosti naše zemlje i njenog samostalnog socijalističkog razvitka. SKJ je uvek polazio od saznanja da radnička klasa Jugoslavije može uspešno da vodi borbu za interese svoje zemlje samo ako tu borbu povezuje s borbom svih onih snaga u svetu koje su nosioci progressa ljudskog društva, emancipacije nacija i radničke klase.

Usled pogoršanih međunarodnih političkih i ekonomskih odnosa i sve zaoštrenije konfrontacije velikih sila i blokova, SKJ smatra da SFRJ mora još više pojačati svoju aktivnost u pokretu nesvrstanosti, u Grupi 77 zemalja u razvoju, u Ujedinjenim nacijama, u okviru Konferencije o evropskoj bezbednosti i saradnji. SKJ je duboko uveren da u složenim međunarodnim uslovima sve više raste značaj i uloga nesvrstanih zemalja i politike nesvrstanosti.

1. Savez komunista Jugoslavije ističe da je spoljna politika naše zemlje trajno opredeljena socijalističkim samoupravnim društvenim uređenjem, federativnim karakterom naše zajednice i privrženosti politici nesvrstanosti. Među najzna-

čajnijim činiocima bezbednosti naše zemlje i efikasnosti njenog delovanja na međunarodnom planu jeste dalje jačanje unutrašnje stabilnosti, samoupravnog socijalističkog sistema, privrednog i opšteg razvoja, bratstva i jedinstva i pune ravnopravnosti naroda i narodnosti. Savez komunista Jugoslavije naglašava da su radnička klasa, radni ljudi i građani odlučni da, putem opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, obezbeđuju uslove za slobodan i nesmetan društveni razvoj, brane nezavisnost, suverenitet i teritorijalni integritet zemlje.

Savez komunista Jugoslavije polazi od toga da su očuvanje suvereniteta i nezavisnosti, slobodnog i samostalnog unutrašnjeg razvoja, obezbeđenje teritorijalnog integriteta i jačanje međunarodnog položaja naše zemlje, mir, bezbednost i ravnopravna međunarodna saradnja, društveni napredak i socijalizam — osnovni ciljevi spoljne politike SFRJ.

Savez komunista Jugoslavije se rukovodi činjenicom da borba za mir, nezavisnost i ravnopravnost naroda, za poštovanje principa aktivne miroljubive koegzistencije u odnosima među svim zemljama izražava težnje naših naroda i narodnosti za mirom, slobodom i ravnopravnom saradnjom i da je nerazdvojivo povezana s borbom za društveni napredak, demokratiju i socijalizam u svetu. Solidarnost i podrška borbi naroda za oslobođenje, za nacionalnu i socijalnu emancipaciju bitan je sastavni deo naše spoljne politike.

2. Savez komunista Jugoslavije će se dosledno zalagati za sledeće osnovne pravce i ciljeve spoljnopolitičke aktivnosti SFRJ:

— dosledno poštovanje Povelje Ujedinjenih nacija, Završnog dokumenta iz Helsinkija i dokumenata pokreta nesvrstanih zemalja;

— razvijanje i unapređivanje odnosa sa svim zemljama na osnovi poštovanja nezavisnosti i suvereniteta, nemešanja, teritorijalnog integriteta, ravnopravnosti, međusobnog uvažavanja i uzajamne koristi; dalje razvijanje i obogaćivanje naših ekonomskih odnosa s inostranstvom, uz angažovanje svih subjekata društva u pravcu veće otvorenosti naše privrede prema svetu; aktivnost na razvijanju dobrosusedskih odnosa i saradnje na osnovi međusobnog uvažavanja, reciprociteta i poštovanja prava nacionalnih manjina;

— jačanje međunarodne uloge i uticaja politike i pokreta nesvrstanosti kao nezavisne, vanblokove snage, uz striktnu primenu izvornih principa i ciljeva politike nesvrstanosti;

— veće učešće u međusobnoj ekonomskoj saradnji nesvrstanih zemalja i drugih zemalja u razvoju, njihovo slobodno raspolaganje proizvodima svoga rada i svojim prirodnim izvorima, i ravnopravno učešće u međunarodnim ekonomskim odnosima;

— jačanje uloge Ujedinjenih nacija kao nezamenljivog foruma u rešavanju najvažnijih međunarodnih pitanja mira i bezbednosti u svetu, razvoja, razoružavanja, uklanjanja preostalih uporišta kolonijalizma, rasizma i aparthejda, kriznih žarišta, za primenu osnovnih načela Povelje Ujedinjenih nacija u rešavanju svih sporova i drugih pitanja u međunarodnim odnosima; dalje jačanje uloge nesvrstanih zemalja u radu OUN; dalju demokratizaciju rada OUN i njenih specijalizovanih organizacija;

— dalje zauzimanje SFRJ za demokratizaciju postojećih i stvaranje novih, pravednijih međunarodnih odnosa;

— prevazilaženje krize detanta putem njegovog univerzalnog razvoja na demokratskim i vanblokovskim osnovama radi jačanja mira, razvoja i progresivnih preobražaja u svetu; nastavljanje s aktivnošću i ulaganjem konstruktivnih napora na planu bezbednosti i saradnje u Evropi i Sredozemlju, za integralnu primenu Završnog dokumenta iz Helsinkija i pretvaranje Sredozemlja i Balkana u zone mira, bezbednosti i saradnje;

— zaustavljanje trke u naoružavanju i otvaranje procesa razoružanja; aktivnu podršku svakoj inicijativi koja vodi prekidu ili ograničavanju trke u naoružavanju kao i svakoj inicijativi za razoružavanje; poklanjanje izuzetne pažnje

Drugom specijalnom zasedanju Generalne skupštine UN o razoružanju, polazeći od toga da se na tom Zasedanju može ponovo potvrditi i znatno unaprediti strategija borbe naroda i zemalja za opšte i potpuno razoružanje pod međunarodnom kontrolom;

— prevazilaženje jaza između razvijenih zemalja i zemalja u razvoju; dalju borbu za suštinsko menjanje postojećeg sistema međunarodnih ekonomskih odnosa i uspostavljanje novog međunarodnog ekonomskog poretka, uz pridavanje posebnog značaja otpočinjanju globalnih pregovora u OUN i pitanjima razvoja;

— podršku svakoj zemlji čija se nezavisnost ili pravo na slobodan društveni razvoj ugrožava, i suprotstavljanje svim vidovima mešanja u unutrašnje stvari, posebno vojnoj i drugoj intervenciji i agresiji;

— pomoć i podršku narodima i oslobodilačkim pokretima, likvidiranje ostataka kolonijalizma, i borbu protiv svih oblika imperijalizma, kolonijalizma, neokolonijalizma, hegemonizma, rasne diskriminacije i aparthejda i svih drugih vidova strane dominacije;

— gašenje ratnih i kriznih žarišta miroljubivim putem, polazeći od neotuđivog prava svakog naroda da slobodno i samostalno odlučuje o svojoj sudbini.

Polazeći od principa i stavova politike i pokreta nesvrstanih, SKJ i SFR Jugoslavija će nastaviti da pružaju odlučnu podršku i pomoć:

— pravu arapskog naroda Palestine i njegovoj borbi, pod rukovodstvom Palestinske oslobodilačke organizacije, za ostvarivanje neotuđivih nacionalnih prava, a posebno pravu na samoopredeljenje, uključujući pravo na stvaranje sopstvene nezavisne države; pravu arapskih zemalja da vrate svoje nacionalne teritorije koje su oduzete izraelskom agresijom i uspostavljanju na toj osnovi trajnog mira na Bliskom istoku koji će garantovati nezavisnost svih naroda i država tog regiona;

— borbi naroda Namibije, pod rukovodstvom SWAPO, za oslobodenje od rasističkog i kolonijalnog režima Južne Afrike i za sprovođenje Plana UN o sticanju nezavisnosti Namibije; podršku oslobodilačkim pokretima Južne Afrike, uz osudu politike aparthejda i agresije Južne Afrike prema susednim zemljama, pravu naroda Zapadne Sahare, pod rukovodstvom fronta POLISARIO, na samoopredeljenje i nezavisnost na osnovu odluka OUN, OAJ i pokreta nesvrstanih zemalja;

— pravu naroda Salvadora, Nikaragve i drugih zemalja Centralne Amerike i Kariba da sami odlučuju o sopstvenoj unutrašnjoj i spoljnoj politici, bez pritiska i mešanja spolja;

— pravu naroda Avganistana i Kampučije na nezavisnost i samostalno odlučivanje o svojoj sudbini, na teritorijalni integritet i nesvrstan status, uz povlačenje stranih trupa sa njihovih teritorija i bez drugih oblika mešanja u njihove unutrašnje poslove;

— pravu korejskog naroda na ujedinjenje i na oslobodenje od prisustva stranih vojnih snaga;

— rešenju pitanja Kipra na osnovu stavova pokreta nesvrstanih zemalja i rezolucija Generalne skupštine UN, koji garantuju teritorijalni integritet, nesvrstani status Republike Kipar bez prisustva stranih trupa i stranog mešanja.

3. Savez komunista Jugoslavije odlučno ističe neophodnost uravnoteženja, povećanja i proširenja spoljnotrgovinske razmene i poboljšanja našeg položaja u svetskoj razmeni i međunarodnoj podeli rada. To je bitan uslov i neophodan sastavni deo ekonomske stabilizacije i racionalnog privrednivanja. To je ujedno jedan od bitnih uslova učvršćivanja nezavisnosti i bezbednosti naše zemlje i afirmacije socijalističkog samoupravljanja. Dosledna orijentacija na izvoz, na sve veće i sve brže otvaranje prema svetskoj privredi, uz odgovarajuće strukturne promene u privredi, pretpostavka je ne samo preokreta u spoljnoekonomskoj politici zemlje nego i preokreta u unutrašnjoj orijentaciji u privredivanju. Samo širenjem, razvijanjem i obogaćivanjem naše

ekonomske saradnje sa svetom može se uticati na odgovarajuće poboljšanje kvalitativnih elemenata privredivanja, a time i povećanje konkurentnosti naše zemlje na svetskom tržištu.

Članovi i organizacije Saveza komunista treba da se bore u društveno-političkim zajednicama i radnim sredinama za ovladavanje udruženog rada i onim delom dohotka koji se ostvaruje kroz međunarodnu ekonomsku razmenu. Time se stvaraju i uslovi za privrednu, naučnu i tehničku saradnju s inostranstvom na ravnopravnoj osnovi. Uz odgovarajući regionalni raspored naših spoljnoekonomskih odnosa, to će doprineti jačanju naše nezavisnosti i međunarodnog položaja, i obogaćivanju naše ekonomske saradnje sve značajnijim sadržajima. Pri tom je bitno da se prevlada zaostajanje naše ekonomske saradnje s nesvrstanim i zemljama u razvoju. Razvijanjem viših oblika ekonomske saradnje, kao što su proizvodna kooperacija, zajednička ulaganja u projekte od obostranog interesa, uz uzajamni transfer tehnologije i drugo, treba obezbediti s tim zemljama novi kvalitet odnosa u međusobnoj ekonomskoj saradnji njihovim postavljanjem na stabilnije i trajnije osnove. To je od ključnog značaja za dalji razvoj i učvršćivanje nezavisnosti i bezbednosti naše zemlje, kao i za uspešno ostvarivanje koncepta kolektivnog oslanjanja zemalja u razvoju na vlastite snage kao bitne komponente novog međunarodnog ekonomskog poretka. To je i na liniji nastojanja da se doprinese uspehu napora koje svetska zajednica ulaže u rešavanje međunarodnih političkih i ekonomskih problema savremenog sveta.

Problemi izvoza i uravnoteženja spoljnotrgovinske razmene treba da budu primaran i dugoročan zadatak članova i organizacija SK u tim delatnostima.

4. Principijelni stavovi SKJ o politici SFR Jugoslavije prema susedima trajna su osnova njenog delovanja na razvijanju svestrane dobrosusedske saradnje. Oni su sadržani i veoma jasno izraženi u stavovima Jedanaestog kongresa SKJ i u poznatim govorima predsednika Tita.

Politika daljeg razvoja dobrosusedskih odnosa bitan je faktor stabilnosti u ovom delu sveta i trajna orijentacija SFR Jugoslavije, zasnovana na Povelji Ujedinjenih nacija, Završnom dokumentu iz Helsinkija i na principima politike nesvrstanih, posebno imajući u vidu činjenicu da većina susednih zemalja pripada različitim vojnopoličkim i ekonomskim grupacijama. Savez komunista Jugoslavije će i ubuduće podsticati politiku otvorenosti, svestrane i uzajamno korisne saradnje sa susednim zemljama, uključujući i balkansku multilateralnu saradnju, na osnovu poštovanja nezavisnosti, suvereniteta i ravnopravnosti, teritorijalnog integriteta i nepovredivosti državnih granica, nemešanja u unutrašnje poslove i doslednog izvršavanja međunarodnih ugovornih obaveza i uvažavanja principa reciprociteta u odnosima.

Savez komunista Jugoslavije će se i ubuduće najenergičnije suprotstavljati svakom mešanju u unutrašnje stvari naše zemlje, pokušajima razbijanja bratstva i jedinstva naroda i narodnosti, podriivanju ustavnog poretka i podsticanju nacionalističkih, iredentističkih, separatističkih i drugih kontrarevolucionarnih aktivnosti.

U ostvarivanju politike dobrosusedske saradnje i bogaćenju njene sadržine posebnu ulogu imaju socijalističke republike i socijalističke autonomne pokrajine, zatim opštine i mesne zajednice, kao i društveno-političke i druge organizacije. U unapređivanju prijateljske, uzajamno korisne saradnje poseban značaj ima razvitak ekonomske saradnje i u tom okviru pogranična privredna saradnja, u koje treba da se što neposrednije, na samoupravnoj osnovi uključuju organizacije udruženog rada. Mi pri tom polazimo od principa da svaka naša republika i autonomna pokrajina, svi naši narodi i narodnosti imaju jedinstvene interese i opredeljenja prema susedima SFRJ. U ostvarivanju takve zajedničke politike oni snose zajedničku odgovornost. U tom cilju potrebna je još veća koordinacija aktivnosti svih činilaca.

Polazeći od svoje principijelne politike ostvarivanja pune ravnopravnosti i svestranog nacionalnog razvoja narodnosti

u našoj federativnoj zajednici, Savez komunista Jugoslavije pridaje punu pažnju i odlučno se zalaže za priznavanje, poštovanje i unapređivanje nacionalnih prava i položaja delova naroda Jugoslavije koji kao nacionalne manjine žive u susednim zemljama. Položaj i svestrani razvoj nacionalnih manjina morao bi se obezbediti u skladu s principima Univerzalne deklaracije o pravima čoveka, Završnog dokumenta iz Helsinkija, deklaracijama pokreta nesvrstanosti, kao i u skladu s postojećim bilateralnim i multilateralnim međunarodnim sporazumima. Polazeći od tih opredeljenja, SKJ se odlučno izjašnjava protiv svih pokušaja uskraćivanja i ograničavanja prava nacionalnih manjina i politike asimilacije i diskriminacije. Savez komunista Jugoslavije smatra da je ravnopravni položaj i slobodan razvoj nacionalnih manjina bitan element demokratskog razvoja svake zemlje i važan sastavni deo trajnih i svestranih dobrosusedskih odnosa.

Savez komunista Jugoslavije stoji na stanovištu da je jačanje bezbednosti na području Sredozemlja od bitnog značaja za mir u svetu. Zato će se aktivno zalagati za negovanje i razvijanje međusobne saradnje zemalja tog područja, kao što će podržati svaku aktivnost koja doprinosi pretvaranju Sredozemlja u zonu mira i saradnje.

5. Naši građani na privremenom radu i boravku u inostranstvu pokazuju visok stepen patriotske svesti, osećanja pripadnosti jugoslovenskoj socijalističkoj zajednici bratstva, jedinstva i zajedništva, i doprinose unapređivanju saradnje i prijateljskih veza naše zemlje i zemalja u kojima rade i borave.

Savez komunista Jugoslavije će se i dalje zalagati da se u okviru saradnje SFRJ s tim zemljama ulažu napori da se našim građanima obezbede ista ekonomska i socijalna prava i sigurnost kao i građanima zemlje u kojoj borave, prava na samoorganizovanje, informisanje, negovanje nacionalne kulture, očuvanje nacionalnog identiteta i održavanje veza s domovinom, a posebno stvaranje povoljnijih uslova za unapređenje svih oblika vaspitno-obrazovnog rada na maternem jeziku za decu naših radnika u inostranstvu.

6. Savez komunista Jugoslavije će se posebno zalagati da se naša zemlja, u okviru saradnje sa zemljama u kojima žive iseljenici naših naroda i narodnosti i njihovi potomci, još više zauzima za razvoj raznih oblika prijateljskih veza ovih iseljenika i njihovih organizacija sa SFRJ, i za njihovo svestranije informisanje o zbivanjima u njoj i o njenoj međunarodnoj aktivnosti. Takva saradnja ne doprinosi samo očuvanju i negovanju veza iseljenika s našom zemljom nego i boljem međusobnom razumevanju i razvoju prijateljskih odnosa naše zemlje i zemalja u kojima oni žive.

Savez komunista Jugoslavije će se i dalje zalagati da se u saradnji naše zemlje sa zemljama u kojima se vrše ili podstiču terorističke delatnosti uperene protiv Jugoslavije, preduzimaju odgovarajuće mere u njihovom suzbijanju. SKJ smatra da teroristička delatnost koja ugrožava bezbednost naših predstavnika i radnika na privremenom radu u inostranstvu, predstavlja ne samo subverzivnu aktivnost protiv SFRJ nego je i deo međunarodnog terorizma. SKJ će i dalje odlučno zahtevati da se prema ovakvoj delatnosti postupa kao i prema drugim oblicima međunarodnog terorizma.

7. Savez komunista Jugoslavije razvija svestrane i ravnopravne odnose s većinom radničkih, komunističkih, socijalističkih, socijaldemokratskih, nacionalnooslobodilačkih i drugih progresivnih partija, pokreta i snaga u svetu. On će nastaviti da proširuje i produbljuje tu saradnju. Polazeći od toga da istorijsko iskustvo borbe za društveni napredak i socijalizam ukazuje na neophodnost demokratskih odnosa među radničkim partijama i svim drugim progresivnim partijama i pokretima, odnosa koji će podsticati, a ne spuvati neprekidan razvoj svake pojedine partije i pokreta i razvoj socijalizma kao svetskog procesa — Savez komunista Jugoslavije se decenijama zalaže za dosledno poštovanje principa dobrovoljnosti saradnje i ravnopravnosti partija i pokreta, njihove nezavisnosti i odgovornosti pred svojom radničkom klasom i narodom, za dosledno poštovanje

principa samostalnosti, nemešanja, međusobnog uvažavanja razlika u stavovima i praksi, striktnog uvažavanja prava na slobodan izbor puteva socijalističkog razvoja. Bez toga je danas nemoguće zamisliti jačanje dobrovoljne internacionalističke solidarnosti i saradnje naprednih snaga u svetu i razvoj socijalizma.

Savez komunista Jugoslavije će i dalje pružiti svestranu podršku razvoju ravnopravnih odnosa među revolucionarnim radničkim, komunističkim i svim drugim progresivnim i demokratskim pokretima u svetu. U praksi se stalno potvrđuje istorijski značaj poštovanja samostalnosti svakog revolucionarnog pokreta da utvrđuje puteve progresivnog razvoja svoga društva. SKJ smatra da razlike u shvatanjima, stavovima, iskustvima i interesima nisu prepreka saradnji, već činilac koji podstiče stvaralački dijalog i jačanje saradnje, ukoliko se u odnosima među tim partijama i pokretima dosledno poštuje pravo svakog od njih da zauzimaju vlastite stavove. Savez komunista Jugoslavije će se i dalje zalagati za otvorenu, principijelnu i argumentovanu razmenu mišljenja o svim pitanjima koja su od značaja za razvoj socijalizma, za mir u svetu i za ravnopravnu međunarodnu saradnju, bez nametanja stavova, diskriminisanja, etiketiranja, itd.

U praksi se potvrđuje da su različiti putevi borbe za socijalizam i izgradnju socijalističkih društvenih odnosa zakonitost društvenog preobražaja, što se izražava u različitim strategije i taktike revolucionarne borbe i razvoja, u skladu s nacionalnim osobenostima i konkretnim revolucionarnim uslovima svake zemlje. Demokratski principi usvojeni na Berlinskoj konferenciji komunističkih i radničkih partija 1976. godine imaju trajnu vrednost i njih treba dosledno poštovati i dalje razvijati u praksi odnosa među komunističkim i radničkim partijama.

Savez komunista Jugoslavije smatra da različitost uslova borbe za socijalizam traži od svesnih subjektivnih snaga punu stvaralačku marksističku, kritičku naučnu angažovanost u analizi, vrednovanju i razrešavanju problema i protivrečnosti na putu društvenog napretka i socijalizma. To je u interesu stvaralačkog razvoja teorije i prakse savremene borbe za socijalizam.

Dosledan opredeljenju naše zemlje za politiku nesvrstanosti, SKJ razvija raznoliku i sadržajnu saradnju sa širokim krugom partija i pokreta u nesvrstanim zemljama i u drugim zemljama u razvoju i s oslobodilačkim pokretima. Ubuduće se moraju mnogo više koristiti realne mogućnosti za razvijanje svestranije saradnje s ovim partijama i pokretima, s kojima se izgrađuju osnove najšire solidarnosti u borbi za ostvarivanje ciljeva pokreta nesvrstanosti, za mir i demokratizaciju međunarodnih ekonomskih i političkih odnosa. Ostvarivanje tih ciljeva je od odlučujućeg značaja u borbi za društveni napredak i socijalizam.

Savez komunista Jugoslavije smatra da postoje mogućnosti da se, na osnovu navedenih stavova, još aktivnije angažuje u razvijanju multilateralne saradnje političkih partija i pokreta, uključujući i pokretanje novih sopstvenih inicijativa. Pri tome će podržavati svestranije angažovanje i drugih društveno-političkih i društvenih organizacija i njihove napore za demokratizaciju raznih vidova multilateralne saradnje, za prevazilaženje postojećih blokovskih i drugih podela i za svestranu saradnju najširih društvenih snaga i njihov doprinos rešavanju problema savremenog sveta.

Savez komunista Jugoslavije se prema svakoj inicijativi za multilateralne sastanke opredeljuje u zavisnosti od sadržaja i ciljeva skupa, a u skladu s principima za koje se zauzima u odnosima među partijama i pokretima. Savez komunista Jugoslavije ne učestvuje na skupovima koji su u funkciji blokovske politike.

Za Savez komunista Jugoslavije je neprihvatljiva institucionalizacija saradnje kojoj je svrha ponovno uspostavljanje rukovodećih centara u radničkom i drugim progresivnim pokretima u novim vidovima.

III

1. Posle svog Jedanaestog kongresa Savez komunista Jugoslavije je delovao na ostvarivanju i daljem produbljivanju procesa demokratizacije i podruštvljavanja jedinstvene spoljne politike SFRJ. Nezavisna i nesvrstana politika naše zemlje, politika mira i aktivne miroljubive koegzistencije, potvrdila se kao trajno političko opredeljenje svih radnih ljudi i građana, pripadnika svih naroda i narodnosti SFR Jugoslavije. Još potpunije se afirmisala neraskidiva povezanost karaktera samoupravne socijalističke zajednice ravnopravnih naroda i narodnosti i nezavisne i nesvrstane spoljne politike naše zemlje. To stvara uslove za još veće uključivanje naše zemlje u međunarodnu podelu rada i sve razvijaju ekonomsku, tehničku, naučnu, informativnu, kulturnu, obrazovnu, zdravstvenu, turističku i drugu saradnju.

Socijalističke republike i socijalističke autonomne pokrajine, saglasno načelima Ustava SFRJ, učestvovala su i učestvuju u izgrađivanju, razradi i sprovođenju jedinstvene i zajednički utvrđene spoljne politike SFRJ, razvijajući istovremeno sve obimniju i sadržajnu saradnju s organima i organizacijama drugih država i s međunarodnim organizacijama. Razvijaju se i mnogobrojne veze društveno-političkih i društvenih organizacija i udruženja građana, gradova, univerziteta i organizacija udruženog rada i njihovih asocijacija sa sličnim organizacijama širom sveta, posebno sa susednim zemljama. Sve je to doprinelo da se naša međunarodna saradnja uspešno razvija na demokratskoj osnovi i da se snažno potvrđuje opšta i duboka privrženost radnih ljudi nezavisnoj i nesvrstanoj spoljnoj politici naše zemlje. Intenziviranje međunarodne aktivnosti svih činilaca spoljne politike naše zemlje doprinosi jačanju njenog međunarodnog položaja, bezbednosti i ugleda u svetu.

2. Članstvo i organizacije SKJ moraju učiniti napor da se u političkoj praksi ostvari odlučujući uticaj delegatskog sistema, počev od delegatskih skupština, mesnih zajednica i osnovnih organizacija udruženog rada do Skupštine SFRJ, u svim oblastima našeg društveno-ekonomskog i političkog života, pa samim tim i u raznim aktivnostima spoljne politike i oblicima međunarodne saradnje. Neprestano proširivanje i obogaćivanje sadržaja i oblika saradnje s inostranstvom, kao rezultata demokratizacije i podruštvljavanja naše spoljne politike, ukazuje na potrebu da Savez komunista Jugoslavije, kao vodeći idejno-politički činilac socijalističkog samoupravnog društva, inicira i podstiče akcije za stalno samoupravno usklađivanje interesa i aktivnosti učesnika u ovoj saradnji putem delegatskog odlučivanja u skupštinama društveno-političkih i samoupravnih interesnih zajednica na svim nivoima, u društvenim savetima i u SSRN Jugoslavije kao osnovi delegatskog sistema.

Imajući u vidu jedinstvenost i nedeljivost spoljne politike SFRJ, Savez komunista Jugoslavije zalagaće se u SSRNJ, drugim društveno-političkim organizacijama i kod svih ostalih subjekata međunarodne saradnje, da još efikasnije, organizovanije i odgovornije koordiniraju svoje delatnosti, da se međusobno obaveštavaju i usaglašavaju stavove o pojedinim aktivnostima u pravcu još osmišljenijeg i racionalnijeg delovanja na osnovu i u skladu s utvrđenim principima i ciljevima spoljne politike i opštim interesima zemlje, za čiju afirmaciju snose neposrednu odgovornost. U svim organima i organizacijama i u svim oblastima udruženog rada neophodno je stalno planiranje međunarodne saradnje putem društvenog dogovaranja i samoupravnog sporazumevanja. Time će se obezbediti društveni uticaj svih društvenih činilaca kako na pojedine oblasti, tako i na celinu naše međunarodne saradnje.

U procesu podruštvljavanja i demokratizacije spoljne politike i međunarodne saradnje SFR Jugoslavije, SKJ će podsticati sve aktivniju ulogu opština i organizacija udruženog rada. Preduslov za efikasnije odvijanje naše ukupne međunarodne saradnje jeste i u obezbeđivanju uslova da radnici u udruženom radu, odlučujući o celini društvene reprodukcije, odlučuju i o svim temeljnim pitanjima ekonomskih odnosa s inostranstvom. S takvim širokim podruštvljavanjem međunarodne saradnje efikasnije će se suzbijati negativni inostrani ideološki uticaji i razni oblici pritisaka multinacionalnih i drugih inostranih kompanija koji štete našim interesima. U toj oblasti, u oblastima kulturne, naučne, prosvetno-obrazovne i druge saradnje s inostranstvom komunisti se moraju odlučno suprotstavljati i svim oblicima parcijalizacije, regionalizacije, monopolizacije, privatizacije i ostalim negativnim pojavama, čime će na najkonkretniji način doprinosti punoj afirmaciji načela jedinstvenosti i nedeljivosti spoljne politike i međunarodne saradnje SFR Jugoslavije.

U produbljivanju procesa demokratizacije i podruštvljavanja naše spoljne politike Savez komunista Jugoslavije će se zalagati za dalji razvoj, efikasnije delovanje i jačanje socijalističke i nesvrstane usmerenosti sistema informisanja o međunarodnim zbivanjima kao preduslova proširivanja učešća radnih ljudi i građana u koncipiranju i sprovođenju naših spoljnopolitičkih aktivnosti. Objektivno, argumentovano, stručno, celovito, odgovorno i blagovremeno informisanje o situaciji u svetu, razvoju međunarodnih ekonomskih i političkih odnosa i aktivnostima naše zemlje u njima jedna je od osnovnih svakodnevnih obaveza celokupnog sistema informisanja. U obezbeđivanju ove značajne funkcije informisanja posebnu odgovornost i ulogu imaju komunisti u sredstvima javnog informisanja u kojima se, u skladu s principijelnim stavovima Saveza komunista, moraju još aktivnije, stručnije i odgovornije angažovati na celovitom i blagovremenom tumačenju naše spoljne politike, stanja u međunarodnim odnosima, a posebno u radničkim, naprednim i demokratskim pokretima u svetu i u pokretu nesvrstanih zemalja.

Savez komunista Jugoslavije će se zauzimati za unapređivanje intenzivnijeg, sistematskog, stvaralačkog i kritičkog naučnog izučavanja značajnih ekonomskih, socijalnih i političkih zbivanja u svetu, razvoja socijalizma kao svetskog procesa, kretanja i tendencija u radničkom pokretu. U tom pravcu će stimulisati rad odgovarajućih stručnih i naučnih institucija. Savez komunista Jugoslavije će se zalagati i za šire i sadržajnije uključivanje problema međunarodnih političkih i ekonomskih odnosa u vaspitno-obrazovni proces i u razne oblike idejno-političkog osposobljavanja, posebno kadrova za poslove međunarodne saradnje, i za dalje kadrovo, organizaciono i materijalno-tehničko jačanje svih nosilaca ove saradnje. Članovi i organizacije Saveza komunista Jugoslavije će naročito podsticati svestrano idejno i političko osvetljavanje i analizu međunarodnih odnosa i pojava, i energično se suprotstavljati svim idejno-političkim shvatanjima i tumačenjima suprotnim opredeljenjima SKJ.

3. Kao sastavni deo i potreba razvoja ukupnih socijalističkih samoupravnih odnosa u našem društvu, podruštvljavanje spoljne politike jeste trajan zadatak Saveza komunista Jugoslavije. Svakodnevni rad i angažovanje članova i organizacija SK na svim nivoima treba u sve većoj meri da bude prožeto sadržajnim raspravama o međunarodnim odnosima i spoljnoj politici SKJ i SFRJ, na osnovi pravovremenog informisanja preko sredstava javnog komuniciranja i dopunskog internog informisanja od strane rukovodstva Saveza komunista. Organizacije SKJ će istovremeno obaveštavati svoja rukovodstva o mišljenjima i stavovima

članstva Saveza komunista o spoljnopolitičkim pitanjima i o svojoj međunarodnoj aktivnosti. Na taj način će revolucionarna i klasna suština međunarodne aktivnosti SKJ i spoljne politike Jugoslavije, kao izraz naših društveno-ekonomskih i političkih odnosa zasnovanih na socijalističkom samoupravljanju, biti još prisutnija u svakodnevnom društveno-političkom delovanju Saveza komunista i drugih organizovanih socijalističkih snaga, posebno u Socijalističkom savezu, u delegatskom i privrednom sistemu naše zemlje.

Programi idejno-političke aktivnosti i obrazovanja u organizacijama Saveza komunista moraju u većoj meri

biti prožeti i spoljnopolitičkim sadržajima. Komunisti su obavezni da u sredinama gde rade i žive odgovorno i kontinuirano tumače korene i ciljeve naše spoljne politike, naša konkretna opredeljenja i poglede na pojedine međunarodne probleme i revolucionarni i napredni demokratski smisao delovanja SKJ i naše zemlje u radničkim i drugim progresivnim pokretima i u međunarodnim odnosima, da podstiču produbljenje razgovore i aktivno učešće radnih ljudi i građana u razmatranju aktuelnih pitanja spoljne politike i međunarodnih odnosa, i da tako doprinose utvrđivanju i ostvarivanju jedinstvene spoljne politike Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

KONGRESI I KONFERENCIJE SAVEZA KOMUNISTA REPUBLIKA I AUTONOMNIH POKRAJINA — HRONIKA

U toku aprila i maja 1982. održani su kongresi Saveza komunista republika i konferencije Saveza komunista autonomnih pokrajina.¹

OSMI KONGRES SAVEZA KOMUNISTA BOSNE I HERCEGOVINE održan je u Sarajevu od 18. do 20. maja 1982.

U radu Kongresa učestvovalo je 980 izabranih delegata i članova organa SKBiH i SKJ sa statusom delegata i 593 gosta. Kongresu su prisustvovala delegacije Centralnog komiteta SKJ i centralnih i pokrajinskih komiteta Saveza komunista.

Kongres je imao sledeći dnevni red: Usvajanje poslovnika o radu Osmog kongresa SKBiH; 2. Izbor radnih tela Osmog kongresa SKBiH; 3. Izveštaj: a) o radu Centralnog komiteta SKBiH i osnovnim karakteristikama aktivnosti Saveza komunista BiH od Sedmog do Osmog kongresa SKBiH, b) o radu Komisije za statutarna pitanja SKBiH, c) o radu Nadzorne komisije SKBiH; 4. Referat: Zadaci SKBiH u daljem razvoju socijalističkog samoupravljanja i ostvarivanju dinamičkog i skladnog privrednog rasta; 5. Predlog rezolucije o zadacima SKBiH u borbi za dalji razvoj socijalističkog samoupravljanja; 6. Predlog promena i dopuna Statuta SKBiH; 7. Izbor organa SKBiH: a) Centralnog komiteta, b) Komisije za statutarna pitanja, c) Nadzorne komisije; 8. Izbor članova organa SKJ za: a) Centralni komitet, b) Komisiju za statutarna pitanja, c) Nadzornu komisiju, d) delegate za Dvanaesti kongres SKJ.

Kongres je usvojio Rezoluciju o zadacima SKBiH u borbi za dalji razvoj socijalističkog samoupravljanja, i promene i dopune Statuta SKBiH.

Kongres je izabrao Centralni komitet SKBiH od 133 člana, Komisiju za statutarna pitanja SKBiH od 37 članova, Nadzornu komisiju SKBiH od 23 člana, članove Centralnog komiteta SKJ iz SKBiH, članove Komisije za statutarna pitanja SKJ iz SKBiH i članove Nadzorne komisije SKJ iz SKBiH.

OSMI KONGRES SAVEZA KOMUNISTA CRNE GORE održan je u Titogradu 27. i 28. aprila 1982.

U radu Kongresa učestvovalo je 373 izabranih delegata i članova organa SKCG i SKJ sa statusom delegata i 83 gosta. Kongresu su prisustvovala delegacije Centralnog komiteta SKJ, centralnih i pokrajinskih komiteta Saveza komunista.

Kongres je imao sledeći dnevni red: 1. Izbor radnih tela Osmog kongresa; 2. Podnošenje izveštaja: a) Centralnog komiteta o ostvarivanju stavova i odluka Sedmog kongresa SKCG, b) o radu Komisije za statutarna pitanja, c) o radu Nadzorne komisije; 3. Referat »Aktuelni zadaci Saveza komunista u daljem socijalističkom samoupravnom razvoju SR Crne Gore«; 4. Diskusija o referatu, izveštajima organa

¹ O prethodnim kongresima Saveza komunista republika, odnosno konferencijama Saveza komunista autonomnih pokrajina, vidi: *Jugoslovenski pregled*, 1978, maj, str. 191—192 (27—28).

SKCG, Nacrtu rezolucije Osmog kongresa i Predlogu promena i dopuna Statuta SKCG; 5. Usvajanje promena i dopuna Statuta SKCG; 6. Razmatranje predstavlki i žalbi upućenih Osmom kongresu SKCG; 7. Usvajanje Rezolucije Osmog kongresa; 8. Izbor organa SKCG; 9. Izbor članova organa SKJ iz Crne Gore; 10. Izbor šezdeset delegata za Dvanaesti kongres SKJ.

Kongres je usvojio Rezoluciju Osmog kongresa SKCG, i promene i dopune Statuta SKCG.

Kongres je izabrao Centralni komitet SKCG od 55 članova, Komisiju za statutarna pitanja SKCG od 11 članova, Nadzornu komisiju SKCG od 7 članova, članove Centralnog komiteta SKJ iz SKCG, članove Komisije za statutarna pitanja SKJ iz SKCG i članove Nadzorne komisije SKJ iz SKCG.

DEVETI KONGRES SAVEZA KOMUNISTA HRVATSKE održan je u Zagrebu od 13. do 15. maja 1982.

U radu Kongresa učestvovalo je 1093 izabranih delegata i članova organa SKH i SKJ sa statusom delegata i 748 gostiju. Kongresu su prisustvovala delegacije Centralnog komiteta SKJ i centralnih i pokrajinskih komiteta Saveza komunista.

Kongres je imao sledeći dnevni red: 1. Usvajanje Poslovnika o radu Devetog kongresa SKH; 2. Izbor radnih tela Kongresa; 3. Izveštaj o aktivnosti SKH i radu njegovih organa između Osmog i Devetog kongresa, a) izveštaj Statutarne komisije SKH, b) izveštaj Nadzorne komisije SKH; 4. Referat o narednim zadacima SKH; 5. Izbor delegata za Dvanaesti kongres SKJ; 6. Izbor članova organa SKH; 7. Izbor članova organa SKJ; 8. Usvajanje izmena i dopuna Statuta SKH; 9. Usvajanje Rezolucije Devetog kongresa SKH.

Kongres je usvojio Rezoluciju Devetog kongresa SKH, i izmene i dopune Statuta SKH.

Kongres je izabrao Centralni komitet SKH od 97 članova, Statutarnu komisiju SKH od 21 člana, Nadzornu komisiju SKH od 9 članova, članove Centralnog komiteta SKJ iz SKH, Komisije za statutarna pitanja SKJ iz SKH i članove Nadzorne komisije SKJ iz SKH.

OSMI KONGRES SAVEZA KOMUNISTA MAKEDONIJE održan je u Skoplju od 6. do 8. maja 1982.

U radu Kongresa učestvovalo je 900 izabranih delegata i članova organa SKM i SKJ sa statusom delegata i 300 gostiju. Kongresu su prisustvovala delegacije Centralnog komiteta SKJ i centralnih i pokrajinskih komiteta Saveza komunista.

Kongres je imao sledeći dnevni red: 1. Izbor radnih tela Kongresa; 2. Verifikacija punomoćja delegata; 3. Izveštaj o radu organa SKM između Sedmog i Osmog kongresa SKM: a) izveštaj o radu Centralnog komiteta SKM, b) izveštaj o radu Komisije za statutarna pitanja SKM, c) izveštaj o radu Nadzorne komisije SKM; 4. Referat o zadacima SKM u daljem razvoju socijalističkih samoupravnih odnosa — Angel Čemerski, predsednik CK SKM; 5. Usvajanje Rezolucije Osmog kongresa SKM; 6. Usvajanje izmena i dopuna Statuta SKM; 7. Izbor: a) organa SKM, b) članova organa SKJ iz Makedonije, c) delegata za Dvanaesti kongres SKJ.

Kongres je usvojio Rezoluciju o zadacima SKM u borbi za dalji razvoj socijalističkog samoupravljanja, i izmene i dopune Statuta SKM.

Kongres je izabrao Centralni komitet SKM od 105 članova, Komisiju za Statutarna pitanja SKM od 25 članova, Nadzornu komisiju SKM od 11 članova, članove Centralnog komiteta SKJ iz SKM, članove Komisije za statutarna pitanja SKJ iz SKM i članove Nadzorne komisije SKJ iz SKM.

DEVETI KONGRES SAVEZA KOMUNISTA SLOVENIJE održan je u Ljubljani od 15. do 17. aprila 1982.

U radu Kongresa učestvovalo je 776 izabranih delegata i članova organa SKS i SKJ sa statusom delegata i 506

gostiju. Kongresu su prisustvovala delegacije Centralnog komiteta SKJ i centralnih i pokrajinskih komiteta Saveza komunista.

Kongres je imao sledeći dnevni red: 1. Izbor kongresnih organa; 2. Izveštaji CK SKS o radu SKS između Osmog i Devetog kongresa SKS, Statutarne komisije SKS, Drugarskog suda SKS i Nadzorne komisije SKS; 3. Referat: »Zadaci komunista u jačanju socijalističkog samoupravljanja i opštem razvoju SR Slovenije«; 4. Diskusija i usvajanje izveštaja i referata, Rezolucije Devetog kongresa i izmena i dopuna Statuta SKS; 5. Izbor članova organa SKS i članova SKS u organe SKJ.

Kongres je usvojio Rezoluciju Devetog kongresa SK Slovenije, i izmene i dopune Statuta SKS.

Kongres je izabrao Centralni komitet SKS od 93 člana, Statutarnu komisiju SKS od 15 članova, Drugarski sud SKS od 30 članova, Nadzornu komisiju SKS od 7 članova, članove Centralnog komiteta SKJ iz SKS, članove Komisije za statutarna pitanja SKJ iz SKS i članove Nadzorne komisije SKJ iz SKS.

DEVETI KONGRES SAVEZA KOMUNISTA SRBIJE održan je u Beogradu od 27. do 29. maja 1982.

U radu Kongresa učestvovalo je 1352 izabrana delegata i članova organa SKS i SKJ sa statusom delegata i 600 gostiju. Kongresu su prisustvovala delegacije Centralnog komiteta SKJ i centralnih komiteta Saveza komunista.

Kongres je imao sledeći dnevni red: 1. Usvajanje poslovnika o radu Kongresa; 2. Izbor radnih tela Kongresa; 3. Verifikacija punomoćja delegata; 4. Razmatranje izveštaja: a) o radu Centralnog komiteta SKS i osnovnim karakteristikama aktivnosti SKS između Osmog i Devetog kongresa SKS, b) o radu Komisije za statutarna pitanja SKS, c) o radu Nadzorne komisije SKS; 5. Savez komunista Srbije u borbi za društvenu i ekonomsku stabilizaciju na osnovama socijalističkog samoupravljanja (referat predsednika CK SKS dr Tihomira Vlaškalića); 6. Izbor predsedništava kongresnih komisija; 7. Usvajanje dokumenata Devetog kongresa SKS (Rezolucija Devetog kongresa SKS i Statut SKS); 8. Izbor članova organa SKS, članova organa SKJ iz SKS i delegata za Dvanaesti kongres SKJ.

Kongres je usvojio Rezoluciju Devetog kongresa SKS, i izmene i dopune Statuta SKS.

Kongres je izabrao Centralni komitet SKS od 157 članova, Komisiju za statutarna pitanja SKS od 29 članova i Nadzornu komisiju SKS od 15 članova, članove Centralnog komiteta SKJ iz SKS, članove Komisije za statutarna pitanja SKJ iz SKS i članove Nadzorne komisije SKJ iz SKS.

TRINAESTA KONFERENCIJA SAVEZA KOMUNISTA KOSOVA održana je u Prištini 25. i 26. aprila 1982.

U radu Konferencije učestvovalo je 439 izabranih delegata i članova organa SKK i SKJ sa statusom delegata i 91 gost. Konferenciji su prisustvovala delegacije Centralnog komiteta SKJ, centralnih i Pokrajinskog komiteta Saveza komunista Vojvodine.

Konferencija je imala sledeći dnevni red: 1. Izbor radnih tela Konferencije; 2. Verifikacija punomoćja delegata; 3. Izveštaji o radu organa SKK između Dvanaeste i Trinaeste konferencije SKK: a) Pokrajinskog komiteta SKK, b) Komisije za statutarna pitanja SKK, c) Nadzorne komisije SKK; 4. Referat Veli Deve, predsednika Pokrajinskog komiteta SKK »Savez komunista Kosova u borbi za dalji razvoj socijalističkog samoupravljanja i političku stabilizaciju u Pokrajini«; 5. Diskusija o referatu predsednika Pokrajinskog komiteta SKK i izveštajima organa SKK;

6. Izbor komisija Konferencije, odnosno njihovih predsedništava i predsednika, diskusija u komisijama o narednim zadacima SKK i predlozima dokumenata Trinaeste konferencije SKK; 7. Usvajanje Rezolucije Trinaeste konferencije SKK i dopuna i izmena Statuta SKK; 8. Izbor organa SKK, članova organa SKJ iz SKK i delegata za Dvanaesti kongres SKJ.

Konferencija je usvojila Rezoluciju Trinaeste konferencije SKK i dopune i izmene Statuta SKK.

Konferencija je izabrala Pokrajinski komitet SKK od 95 članova, Komisiju za statutarna pitanja SKK od 15 članova, Nadzornu komisiju SKK od 11 članova, članove Centralnog komiteta SKJ iz SKK i člana Komisije za statutarna pitanja SKJ iz SKK.

SEDAMNAESTA KONFERENCIJA SAVEZA KOMUNISTA VOJVODINE održana je u Novom Sadu od 22. do 24. aprila 1982.

U radu Konferencije učestvovalo je 543 izabranih delegata i članova organa SKV sa statusom delegata i 929 gostiju. Konferenciji su prisustvovala delegacije Centralnog komiteta SKJ, centralnih i Pokrajinskog komiteta Saveza komunista Kosova.

Konferencija je imala sledeći dnevni red: 1. Izbor radnih tela Konferencije: Radnog predsedništva, Verifikacione komisije, Kandidacione komisije, Izborne komisije, Komisije za Zaključke Sedamnaeste konferencije SKV, Komisije za pripremu predloga, izmena i dopuna Statuta SKV, Komisije za redakciju i publikovanje dokumenata i odluka Sedamnaeste konferencije SKV, Komisije za predstavke i žalbe upućene Sedamnaestoj konferenciji SKV, radnih predsedništava komisija Sedamnaeste konferencije SKV, Sekretarijata Konferencije; 2. Usvajanje poslovnika o radu Sedamnaeste konferencije SKV; 3. Verifikacija punomoćja delegata; 4. Izveštaji: a) izveštaj o radu Pokrajinskog komiteta SKV i osnovnim karakteristikama aktivnosti SKV između Šesnaeste i Sedamnaeste konferencije SKV, b) izveštaj o radu Komisije za statutarna pitanja SKV između Šesnaeste i Sedamnaeste konferencije SKV, c) Izveštaj o radu Nadzorne komisije SKV između Šesnaeste i Sedamnaeste konferencije SKV; 5. Referat predsednika Pokrajinskog komiteta SKV »Savez komunista Vojvodine u borbi za dalji razvoj socijalističkog samoupravljanja i društveno-ekonomsku stabilizaciju«; 6. Diskusija o izveštajima, referatu i zadacima SKV; 7. Razmatranje i usvajanje izveštaja o radu komisija Sedamnaeste konferencije SKV; 8. Usvajanje izveštaja o radu organa SKV; 9. Davanje razrešnice Pokrajinskom komitetu SKV, Statutarnoj i Nadzornoj komisiji SKV; 10. Razmatranje i usvajanje Zaključaka Sedamnaeste konferencije SKV; 11. Razmatranje i usvajanje izmena i dopuna Statuta SKV; 12. Usvajanje Odluke o broju članova, strukturi i načinu izbora organa SKV; 13. Izbor organa SKV, članova organa SKJ iz SKV i delegata za Dvanaesti kongres SKJ: a) izbor organa SKV — Pokrajinskog komiteta, Komisije za statutarna pitanja, Nadzorne komisije, b) izbor članova organa SKJ iz SKV — Centralnog komiteta, Komisije za statutarna pitanja, Nadzorne komisije, c) izbor delegata za Dvanaesti kongres SKJ.

Konferencija je usvojila Zaključke Sedamnaeste konferencije SKV, i izmene i dopune Statuta SKV.

Konferencija je izabrala Pokrajinski komitet SKV od 113 članova, Komisiju za statutarna pitanja SKV od 21 člana, Nadzornu komisiju SKV od 15 članova, članove Centralnog komiteta SKJ iz SKV, članove Komisije za statutarna pitanja SKJ iz SKV i članove Nadzorne komisije SKJ iz SKV.

TEMATIKA SEDNICA CENTRALNIH I POKRAJINSKIH KOMITETA SAVEZA KOMUNISTA

Ovaj pregled obuhvata tematiku sednica Centralnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije između XI i XII kongresa SKJ i tematiku sednica centralnih i pokrajinskih komiteta SK republika i autonomnih pokrajina između njihovih kongresa 1978. i 1982.

Pregled je dat hronološki i sadrži datum i dnevni red sednica.

Izostavljene su tačke dnevnih redova koje ne izražavaju određenu temu (na primer: »razno«, »tekuća pitanja«, »usvajanje zapisnika« i sl.).¹

CENTRALNI KOMITET SAVEZA KOMUNISTA JUGOSLAVIJE

1. sednica — 23. jun 1978.

Donošenje odluke o izboru članova Predsedništva Centralnog komiteta SKJ.

2. sednica — 19. decembar 1978.

Razmatranje i usvajanje Predloga poslovnika o organizaciji i načinu rada Centralnog komiteta SKJ; Aktuelna pitanja unutrašnje i međunarodne situacije; Predlog programa rada Centralnog komiteta SKJ za narednu godinu; Donošenje Pravilnika o informisanju članova CK SKJ; Izbor delegacije SKJ u SK SSRNJ i članova Predsedništva SK SSRNJ iz sastava delegacije SKJ.

3. sednica — 5. april 1979.

Aktuelna politička pitanja daljeg razvoja i ostvarivanja politike nesvrstanosti i zadaci Saveza komunista; Razmatranje predloga zaključaka o zadacima SK u ostvarivanju inicijative druga Tita o unapređivanju kolektivnog rada, odgovornosti i daljoj demokratizaciji društveno-političkih odnosa.

4. (svečana) sednica — 19. april 1979.

Povodom 60-godišnjice Saveza komunista Jugoslavije.

5. (svečana) sednica — 1. maj 1979. (Bohinjska Bistrica)

Povodom 40-godišnjice konstituisanja Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije s drugom Titom na čelu.

6. (zajednička) sednica s Predsedništvom Veća Saveza sindikata Jugoslavije — 28. jun 1979.

Aktuelna idejno-politička pitanja sticanja, raspoređivanja i raspodele dohotka i sredstava za lične dohotke; Predlozi za izmene u sastavu Centralnog komiteta i Predsedništva CK SKJ.

7. (zajednička) sednica s Predsedništvom Veća Saveza sindikata Jugoslavije — 16. jul 1979.

Usvajanje Zaključaka CK SKJ o aktuelnim idejno-političkim pitanjima sticanja, raspoređivanja i raspodele dohotka i sredstava za lične dohotke i zadacima Saveza komunista i drugih socijalističkih snaga u tome.

8. sednica — 18. oktobar 1979.

Idejno-politička i organizaciona osposobljenost SK za ostvarivanje vodeće uloge u društvu, s posebnim osvrtom na mesto i ulogu opštinske organizacije SK u političkom sistemu socijalističkog samoupravljanja; Razmatranje i usvajanje Izveštaja o radu Predsedništva CK SKJ od XI kongresa do 8. sednice CK SKJ.

9. sednica — 15. januar 1980.

Informacija o zdravstvenom stanju druga Tita; Kratka informacija o aktuelnim pitanjima spoljne i unutrašnje politike.

10. sednica — 20. februar 1980.

Mlada generacija u borbi za dalji razvoj socijalističkih samoupravnih odnosa i zadaci Saveza komunista; Usvajanje Zaključaka Centralnog komiteta o daljem idejno-političkom i organizacionom osposobljavanju Saveza komunista za ostvarivanje vodeće uloge u sadašnjoj etapi razvoja društva i o mestu i zadacima opštinske organizacije SK u političkom sistemu socijalističkog samoupravljanja; Razmatranje i usvajanje Orijentacionog programa rada CK SKJ za 1980.

11. sednica — 12. jun 1980.

Aktuelna politička situacija i zadaci Saveza komunista; Aktuelna pitanja ostvarivanja politike ekonomske stabilizacije i zadaci Saveza komunista; Inicijativa za predlog izmena u članu 321. Ustava SFRJ; Predlog odluke o regulisanju ovlašćenja i načina rada organa SKJ do XII kongresa SKJ.

12. (svečana) sednica — 26. jun 1980 (Vukovar)

Povodom 60-godišnjice II (Vukovarskog) kongresa KPJ.

13. sednica — 29. septembar 1980.

Aktuelna idejno-politička pitanja tekućih ekonomskih kretanja i ostvarivanja ekonomske stabilizacije.

14. (svečana) sednica — 20. oktobar 1980 (Zagreb)

Povodom 40-godišnjice održavanja V zemaljske konferencije KPJ.

15. sednica — 4. decembar 1980.

Idejno-politička pitanja društveno-ekonomskog razvoja Jugoslavije za period od 1981. do 1985; Izveštaj o jedno-godišnjem radu Predsedništva CK SKJ.

16. sednica — 22. januar 1981.

Razmatranje predloga osnovnih elemenata idejno-političke sadržine i načina priprema XII kongresa SKJ; Informacija o ostvarivanju inicijative druga Tita o unapređivanju kolektivnog rada, odgovornosti i daljoj demokratizaciji društveno-političkih odnosa.

¹ O tematici sednica foruma i organa Saveza komunista do kongresa u 1978. vidi: *Jugoslovenski pregled*, 1972, jul—avgust, str. 245—276 (17—48); 1974, mart—april, str. 119—142 (1—24); 1976, april, str. 147—160 (29—42); 1978, maj, str. 177—190 (13—25).

17. *sednica* — 26. februar 1981.

Ostvarivanje stavova XI kongresa SKJ o opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti.

18. *sednica* — 7. april 1981.

Informacija o situaciji u SAP Kosovu i preduzetim merama.

19. *sednica* — 23. april 1981.

Ostvarivanje uloge i zadataka osnovne organizacije SK u daljem razvoju samoupravnih i društveno-ekonomskih odnosa i delegatskog sistema u osnovnoj organizaciji udruženog rada i mesnoj zajednici; Razmatranje Orijentacionog programa rada CK SKJ do XII kongresa SKJ; Informacija o dosadašnjim pripremama za XII kongres SKJ.

20. *sednica* — 7. maj 1981.

Rasprava o neprijateljskoj i kontrarevolucionarnoj aktivnosti na Kosovu.

21. *sednica* — 30. septembar 1981.

Aktuelna društveno-ekonomska situacija u zemlji i zadaci Saveza komunista; Razmatranje i donošenje odluke o sazivanju XII kongresa SKJ i o ključu, kriterijumima i načinu izbora delegata za Kongres; Izmene u sastavu CK i Predsedništva CK SKJ.

22. *sednica* — 17. novembar 1981.

Razmatranje i usvajanje Političke platforme Saveza komunista za akciju organizovanih socijalističkih snaga na daljem razvoju društveno-ekonomskih odnosa, učvršćivanju socijalističkog samoupravljanja, bratstva, jedinstva i zajedništva na Kosovu; Informacija o dosadašnjim pripremama XII kongresa SKJ; Izveštaj o radu Predsedništva CK SKJ od oktobra 1980. do oktobra 1981.

23. *sednica* — 23. decembar 1981.

Idejno-političke osnove za izmene i dopune Statuta SKJ — Izveštaj Komisije CK SKJ za organizaciona i statutarna pitanja SKJ.

24. *sednica* — 16. mart 1982.

Razmatranje Nacrta izveštaja o radu CK SKJ i osnovnim karakteristikama aktivnosti SKJ između XI i XII kongresa; Nacrt promena i dopuna Statuta SKJ; Predlog odluke o utvrđivanju broja članova CK SKJ, Komisije za statutarna pitanja SKJ i Nadzorne komisije SKJ.

25. *sednica* — 8. april 1982.

Razmatranje nacrta rezolucija XII kongresa SKJ: a) Uloga i zadaci SKJ u borbi za razvoj socijalističkog samoupravljanja i za materijalni i društveni napredak zemlje, b) Savez komunista Jugoslavije u borbi za mir, ravnopravnu međunarodnu saradnju i socijalizam u svetu; Donošenje Odluke o datumu održavanja i predlogu dnevnog reda XII kongresa SKJ.

26. *sednica* — 20. april 1982.

Aktuelna idejno-politička pitanja i aktivnost Saveza komunista.

27. *sednica* — 24. maj 1982.

Polazne osnove dugoročnog programa ekonomske stabilizacije.

28. *sednica* — 7. jun 1982.

Razmatranje i utvrđivanje predloga kongresnih dokumenata za XII kongres SKJ: a) Izveštaja o radu CK SKJ i osnovnim karakteristikama aktivnosti SKJ između XI i XII kongresa SKJ, b) Rezolucija XII kongresa SKJ, c) Promena i dopuna Statuta SKJ; Razmatranje Nacrta poslovnika o radu XII kongresa SKJ.

CENTRALNI KOMITET

SAVEZA KOMUNISTA BOSNE I HERCEGOVINE

1. *sednica* — 11. maj 1978.

Izbor sekretara Predsedništva CK SKBiH; Izbor izvršnih sekretara Predsedništva CK SKBiH;

2. *sednica* — 25. septembar 1978.

Privremeni poslovnik o radu CK SKBiH; Program rada CK SKBiH do kraja 1978. i orijentacioni u 1979. godini; Aktuelna pitanja političke situacije i zadaci SK.

3. *sednica* — 26. decembar 1978.

Predlog odredaba Statuta SKBiH za usaglašavanje sa Statutom SKJ; Aktuelna idejno-politička pitanja razvoja nauke i naučnoistraživačkog rada u BiH i zadaci Saveza komunista.

4. *sednica* — 23. mart 1979.

Zadaci SKBiH u daljem razvoju socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa u zdravstvu; Usvajanje Operativnog programa rada CK SKBiH za 1979.

5. *sednica* — 28. maj 1979.

Aktuelna idejno-politička pitanja ostvarivanja politike društveno-ekonomskog razvoja i ekonomske stabilizacije.

6. *sednica* — 15. oktobar 1979.

Zadaci SKBiH u ostvarivanju inicijative druga Tita o unapređivanju kolektivnog rada i odgovornosti i uvođenju jednogodišnjeg mandata predsednika, odnosno predsedavajućeg; Izveštaj o radu Predsedništva CK SKBiH u periodu maj 1978 — avgust 1979.

7. *sednica* — 15. januar 1980.

Upoznavanje sa stanjem zdravlja druga Tita, ostvarivanje zadataka iz oblasti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, kao i o aktivnosti SK i svih drugih organizovanih socijalističkih snaga na realizaciji utvrđenih mera ekonomske stabilizacije i drugih tekućih političkih zadataka.

8. *sednica* — 29. januar 1980.

Idejno-politička osnova društveno-ekonomskog razvoja BiH u periodu od 1981. do 1985. godine; Informacija o radu Komisije za statutarna pitanja SKBiH u periodu od VII kongresa SKBiH do kraja 1979.

9. *sednica* — 2. jun 1980.

Aktuelna pitanja političke situacije i zadaci SKBiH; Program rada (orijentacioni) CK SKBiH u 1980.

10. *sednica* — 14. jul 1980.

Neka pitanja ostvarivanja ustavnog položaja radnih ljudi u proširenoj reprodukciji i zadaci Saveza komunista; Informacija o radu Nadzorne komisije SKBiH u periodu od VII kongresa SKBiH do kraja jula 1980.

11. *sednica* — 25. septembar 1980.

Aktivnost SKBiH na ostvarivanju ekonomske stabilizacije i dalji zadaci.

12. *sednica* — 3. novembar 1980.

Predlog izveštaja o radu Predsedništva CK SKBiH u periodu od septembra 1979. do septembra 1980; Usvajanje Zaključaka o zadacima SKBiH u ostvarivanju ustavnog položaja radnih ljudi u proširenoj reprodukciji.

13. sednica — 2. mart 1981.

Idejno-politička pitanja sticanja i raspoređivanja dohotka i čistog dohotka i raspodele ličnih dohodaka radnika; Predlog osnovnih elemenata za pripremu koncepta idejno-političke sadržine i načina priprema VIII kongresa SKBiH; Predlog programa rada CK SKBiH do VIII kongresa SKBiH.

14. sednica — 5. maj 1981.

Informacija o aktivnostima u opštinskim organizacijama SK pokrenutim poslednjom informacijom Predsedništva o političko-bezbednosnoj situaciji u Republici; Predlog zaključaka o idejno-političkim pitanjima sticanja i raspoređivanja dohotka i čistog dohotka i raspodele ličnih dohodaka radnika; Predlog odluke o uvođenju jednogodišnjeg mandata predsednika CK i dvogodišnjeg mandata sekretara Predsedništva CK i izbor predsednika CK SKBiH.

15. sednica — 24. i 25. septembar 1981.

Aktuelna pitanja političke situacije i zadaci SKBiH; Informacija o stanju, problemima i aktivnostima na saniranju posledica zemljotresa od 13. avgusta 1981. na području Bosanske krajine.

16. sednica — 26. novembar 1981.

Idejno-politička pitanja ostvarivanja ustavnog položaja opštine i način delovanja opštinske organizacije SK u sadašnjim uslovima; Predlog odluke o sazivanju VIII kongresa SKBiH; Predlog odluke o ključu, kriterijumima i načinu izbora delegata za VIII kongres SKBiH; Priedlog pripreme statutarne odluke o organizaciji foruma i organa SKBiH; Informacija o radu Komisije za statutarne pitanja SKBiH u periodu od januara 1980. do kraja juna 1981.

17. sednica — 7. januar 1982.

Svečana sednica povodom 40-godišnjice partijskog savetovanja u Ivančićima.

18. sednica — 26. februar 1982.

Neka idejno-politička pitanja u sadašnjem trenutku; Informacija o nekim pitanjima ostvarivanja kadrovske politike; Donošenje odluke o sazivanju VIII kongresa SKBiH.

19. sednica — 19. april 1982.

Pripreme za VIII kongres SKBiH; Predlog mogućih kandidata za članove organa SKBiH i SKJ iz SKBiH; Donošenje odluke o broju članova CK SKBiH, Statutarne i Nadzorne komisije SKBiH; Idejno-politički zadaci SKBiH u daljem ostvarivanju ustavnog položaja opštine i načina delovanja opštinskih organizacija SK.

CENTRALNI KOMITET
SAVEZA KOMUNISTA CRNE GORE

1. sednica — 26. april 1978.

Izbor predsednika Centralnog komiteta; Izbor članova Predsedništva Centralnog komiteta.

2. sednica — 21. jul 1978.

Predlog programa rada Centralnog komiteta SK Crne Gore i Predsedništva Centralnog komiteta do kraja 1978; Predlog poslovnika o radu Centralnog komiteta SK Crne Gore; Imenovanje delegacije CK SK Crne Gore u Republiku konferenciju SSRN.

3. sednica — 17. novembar 1978.

Predlog za usaglašavanje Statuta Saveza komunista Crne Gore sa Statutom Saveza komunista Jugoslavije.

4. sednica — 10. januar 1979.

Neka najvažnija idejno-politička pitanja ostvarivanja uloge osnovne organizacije Saveza komunista.

5. sednica — 16. mart 1979.

Zadaci Saveza komunista Crne Gore u razvijanju socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa u elektroprivredi; Zadaci Saveza komunista Crne Gore u predstojećim izborima u osnovnim organizacijama i za opštinske konferencije SK; Usvajanje Orijentacionog programa rada CK SK Crne Gore i Programa rada Predsedništva CK za 1979.

6. sednica — 6. jul 1979.

Dosadašnja aktivnost na otklanjanju posledica katastrofalnog zemljotresa u SR Crnoj Gori i aktuelni idejno-politički zadaci Saveza komunista Crne Gore u vezi s tim; Razmatranje Izveštaja o radu Predsedništva CK SK Crne Gore u periodu od maja 1978. do juna 1979; Neke kadrovske promene: a) u Centralnom komitetu SK Crne Gore, b) u Centralnom komitetu SKJ iz organizacija SK Crne Gore.

7. sednica — 4. oktobar 1979.

Razmatranje Predloga izveštaja o aktivnostima na sprovođenju Zaključaka VI sednice CK SK Crne Gore o idejno-političkim zadacima Saveza komunista na otklanjanju posledica zemljotresa u SR Crnoj Gori; Usvajanje Pravilnika o političkom informisanju članova CK SK Crne Gore.

8. sednica — 26. novembar 1979.

Aktuelna pitanja sticanja, raspodele i raspoređivanja dohotka i raspodele sredstava za lične dohotke.

9. sednica — 27. decembar 1979.

Zadaci Saveza komunista Crne Gore u ostvarivanju inicijative druga Tita o unapređivanju kolektivnog rada i odlučivanja, jačanja odgovornosti i primeni jednogodišnjeg mandata predsednika, odnosno predsedavajućeg; Usvajanje Zaključaka o aktuelnim idejno-političkim pitanjima sticanja dohotka, raspoređivanja dohotka i čistog dohotka i raspodele sredstava za lične dohotke.

10. sednica — 21. januar 1980.

Informacija o aktuelnim pitanjima unutrašnje i međunarodne političke situacije.

11. sednica — 24. mart 1980.

Donošenje Orijentacionog programa rada Centralnog komiteta SK Crne Gore za 1980; Usvajanje dopuna i izmena Poslovnika o radu CK SK Crne Gore; Usvajanje Uputstva o delovanju i oblicima organizovanja Saveza komunista Crne Gore u uslovima opštenarodnog odbrambenog rata; Izbor delegacije CK SK Crne Gore u Republiku konferenciju SSRN Crne Gore.

12. sednica — 16. maj 1980.

Aktuelna idejno-politička pitanja daljeg razvoja visokog školstva u SR Crnoj Gori i zadaci Saveza komunista; Usvajanje Izveštaja o radu Predsedništva CK Saveza komunista Crne Gore od juna 1979. do maja 1980.

13. sednica — 16. jul 1980.

Aktuelna idejno-politička pitanja ostvarivanja politike ekonomske stabilizacije u 1980. i zadaci Saveza komunista; Izbor jednog člana CK Saveza komunista Crne Gore.

14. sednica — 19. novembar 1980.

Idejno-politička pitanja društveno-ekonomskog razvoja Crne Gore u periodu od 1981—1985. i zadaci Saveza komunista; Usvajanje Odluke o izmeni Odluke o visini, raspodeli i načinu obračunavanja članarine u Savezu komunista Crne Gore.

15. sednica — 28. januar 1981.

Aktivnost komunista u Socijalističkom savezu radnog naroda na ostvarivanju njegove društvene uloge; Neka osnovna pitanja priprema VIII kongresa Saveza komunista Crne Gore i utvrđivanje sastava radnih tela za pripreme VIII kongresa SK Crne Gore; Usvajanje Orijentacionog programa rada CK SKCG od januara 1981. do VIII kongresa Saveza komunista Crne Gore.

16. sednica — 11. maj 1981.

Usvajanje Izveštaja o radu Predsedništva CK SK Crne Gore u periodu od maja 1980. do aprila 1981; Zadaci Saveza komunista i idejno-politički kriterijumi u izborima za sekretarijate i sekretare osnovnih organizacija Saveza komunista i aktive komunista radnika neposrednih proizvođača; Razmatranje i usvajanje Društvenog dogovora o ostvarivanju kadrovske politike u organima i organizacijama u Republici; Donošenje Odluke o primeni jednogodišnjeg mandata predsednika Centralnog komiteta SK Crne Gore i dvogodišnjeg mandata sekretara Predsedništva CK.

17. sednica — 2. jul 1981.

Neka idejno-politička pitanja ostvarivanja investicione politike u Crnoj Gori.

18. sednica — 2. oktobar 1981.

Neposredni zadaci priprema za VIII kongres SK Crne Gore i XII kongres Saveza komunista Jugoslavije i usvajanje: a) Odluke o kriterijumima i načinu utvrđivanja i predlaganja kandidata za organe SK Crne Gore i SKJ iz Crne Gore, b) Odluke o izboru delegata za VIII kongres SK Crne Gore.

19. sednica — 7. decembar 1981.

Aktuelna pitanja samoupravnog preobražaja srednjeg usmerenog obrazovanja i vaspitanja; Donošenje Odluke o sazivanju VIII kongresa Saveza komunista Crne Gore.

20. sednica — 11. januar 1982.

Razmatranje Nacrta izveštaja Centralnog komiteta o ostvarivanju stavova VII kongresa Saveza komunista Crne Gore; Razmatranje Prednacrta rezolucije VIII kongresa SK Crne Gore.

21. sednica — 29. januar 1982.

Neka idejno-politička pitanja izmena i dopuna Statuta Saveza komunista Crne Gore — Izveštaj Komisije CK SK Crne Gore za organizaciona i statutarne pitanja; Usvajanje Odluke o određivanju broja, strukture i izboru delegata za XII kongres SKJ po opštinskim organizacijama SK Crne Gore.

22. sednica — 1. mart 1982.

Aktuelna idejno-politička pitanja delovanja Saveza komunista Crne Gore na razvijanju i jačanju sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite; Utvrđivanje orijentacione liste kandidata za organe SK Crne Gore i organe SKJ iz Crne Gore; Utvrđivanje predloga dnevnog reda VIII kongresa SK Crne Gore; Usvajanje odluka o: a) određivanju izborne osnove za izbor delegata u društveno-politička veća skupština opština i Društveno-političkog veća Skupštine SR Crne Gore, b) određivanju organa SK Crne Gore koji će vršiti funkciju delegacije za društveno-politička veća skupština opština i Društveno-političko veće Skupštine SRCG.

23. sednica — 26. mart 1982.

Usvajanje Nacrta rezolucije VIII kongresa Saveza komunista Crne Gore; Usvajanje Izveštaja Centralnog komiteta o ostvarivanju stavova i odluka VII kongresa SK Crne Gore; Usvajanje Predloga odluke o broju članova, strukturi i načinu izbora organa Saveza komunista Crne Gore i članova organa SKJ iz Crne Gore.

CENTRALNI KOMITET
SAVEZA KOMUNISTA HRVATSKE

1. sednica (konstitutivna) — 26. april 1978.

Utvrđivanje broja članova Predsedništva CK SKH i izbor predsednika CK i sekretara CK i članova Predsedništva CK SKH; Utvrđivanje predloga kandidata za izvršnog sekretara Predsedništva Saveza komunista Jugoslavije.

2. sednica — 11. jul 1978.

Predlog poslovnika o radu CK SKH i njegovih organa; Osnivanje stalnih komisija i program zadataka CK SKH i njegovih organa; Aktuelni zadaci društvene samozaštite; Odluka o kriterijumima za prikupljanje dobrovoljnih priloga za izgradnju Političke škole »Josip Broz Tito« u Kumrovcu.

3. sednica — 25. oktobar 1978.

Informacija Predsedništva CK SKH o sprovođenju Programa rada Centralnog komiteta SKH; Neka aktuelna pitanja iz međunarodnih političkih odnosa.

4. sednica — 26. februar 1979.

Usklađivanje Statuta Saveza komunista Hrvatske sa Statutom Saveza komunista Jugoslavije; Sprovođenje zadataka Saveza komunista Hrvatske u rešavanju aktuelnih idejno-političkih i društveno-ekonomskih pitanja ostvarivanja Društvenog plana SRH za period 1976—1980. i olitike stabilizacije društveno-ekonomskog razvoja u 1979; Predlog odluke o raspodeli prihoda od članarine u Savezu komunista Hrvatske za 1979.

5. sednica — 23. april 1979.

Program idejno-političkog osposobljavanja članova SKH i Program Političke škole SKH; Predlog izmena i dopuna Poslovnika CK SKH; Izbor delegacije CK SKH u RK SSRNH; Završni račun sredstava za delatnost CK SKH i Statutarne komisije SKH za 1978; Odluka o rasporedu sredstava za rad CK SKH i Statutarne komisije SKH za 1979.

6. sednica — 17. jul 1979.

Aktuelna idejno-politička i organizaciona pitanja delovanja SKH i ostvarivanje inicijative druga Tita o kolektivnom radu, odlučivanju i odgovornosti.

7. sednica — 16. oktobar 1979.

Izveštaj o radu i idejno-političkoj orijentaciji za dalju neposrednu aktivnost Predsedništva CK SKH; Informacija o radu Statutarne komisije SK Hrvatske za period april 1978 — jun 1979; Usvajanje Odluke o informisanju članova CK SKH.

8. sednica — 18. januar 1980.

Aktuelna politička situacija i zadaci Saveza komunista Hrvatske i Centralnog komiteta SKH u vezi s tim.

9. sednica — 4. februar 1980.

Plan aktivnosti SKH na ostvarivanju Zaključaka Predsedništva CK SKJ o ekonomskoj stabilizaciji; Odluka o raspodeli prihoda od članarine u SKH za 1980; Odluka o sredstvima za rad Centralnog komiteta i Statutarne komisije SKH za 1980.

10. sednica — 18. mart 1980.

Aktuelna idejno-politička pitanja unapređivanja kolektivnog rada, odlučivanja i odgovornosti: a) Usvajanje Programa aktivnosti SKH za unapređivanje kolektivnog rada, odlučivanja i odgovornosti, b) Verifikacija Uputstva Predsedništva CK SKH o sprovođenju vanrednih izbora u opštinskim konferencijama SKH, Gradskoj konferenciji SKH Zagreb i konferencijama SKH zajednica opština.

11. sednica — 5. jun 1980.

Ocena društveno-političke situacije u proteklom periodu i zadaci Saveza komunista Hrvatske; Informacija o sprovedenim izborima u osnovnim organizacijama SKH i vanrednim izborima u opštinskim konferencijama SKH.

12. sednica — 6. novembar 1980.

Aktuelna pitanja društveno-ekonomskog razvoja poljoprivrede u SR Hrvatskoj; Informacija o radu Statutarne komisije SKH od VIII kongresa SKH do kraja jula 1980; Izveštaj Komisije povodom žalbe OOSK Ugostiteljsko-turističke radne organizacije »Pag«.

13. sednica — 6. februar 1981.

Analiza sprovođenja zaključaka 9. sednice Centralnog komiteta SKH o politici ekonomske stabilizacije; Predlog odluke o izmeni i dopuni Odluke o visini i načinu obračunavanja članarine u Savezu komunista Hrvatske; Predlog odluke o sredstvima za rad CK SKH i Statutarne komisije SKH za 1981.

14. sednica — 2. april 1981.

Neka idejno-politička pitanja planiranja društveno-ekonomskog razvoja SR Hrvatske za period 1981—1985; Orijentacioni program rada Centralnog komiteta SKH i Predsedništva CK SKH za period do IX kongresa SKH; Neka osnovna pitanja priprema IX kongresa Saveza komunista Hrvatske; Odluka o raspodeli prihoda od članarine u Savezu komunista Hrvatske za 1981.

15. sednica — 20. maj 1981.

Izveštaj o radu Predsedništva CK SKH; Nacrt društvenog dogovora o ostvarivanju kadrovske politike u SRH; Predlog odluke o primeni principa o kolektivnom radu, odlučivanju i odgovornosti u Centralnom komitetu SKH; Izbor delegata CK SKH za Treći kongres samoupravljača Jugoslavije; Predlog odluke o završnom računu sredstava za delatnost Centralnog komiteta SKH i Statutarne komisije SKH.

16. sednica — 4. novembar 1981.

Aktuelni idejno-politički problemi i zadaci Saveza komunista Hrvatske u vezi s društveno-ekonomskim odnosima; Uputstvo o sprovođenju organizaciono-kadrovskih priprema za IX kongres SKH i XII kongres SKJ i predlozi odluka u vezi sa sazivanjem Kongresa i načinom izbora delegata za kongrese; Informacija o radu Statutarne komisije SKH od jula 1980. do jula 1981.

17. sednica — 13. januar 1982.

Nacrt i Rezime izveštaja o radu Saveza komunista Hrvatske i njegovih organa između VIII i IX kongresa SKH; Predlog odluke o izmeni i dopuni Odluke o visini članarine i načinu obračunavanja članarine u Savezu komunista Hrvatske; Predlog odluke o sredstvima za rad CK SKH i Statutarne komisije SKH za 1982.

18. sednica — 18. februar 1982.

Nacrt rezolucije za IX kongres SKH; Izveštaj o pitanjima izmena i dopuna Statuta SKH u vezi s daljom organizacionom izgradnjom i razvojem Saveza komunista; Predlog odluke o utvrđivanju predloga dnevnog reda, načinu rada i datuma održavanja IX kongres SKH i utvrđivanje broja članova budućeg CK SKH; Predlog odluke o raspodeli prihoda od članarine u SKH za 1982.

19. sednica — 24. mart 1982.

Predlog izveštaja o aktivnosti Saveza komunista Hrvatske i radu njegovih organa između VIII i IX kongresa SKH.

20. sednica — 6. maj 1982.

Predlog rezolucije IX kongresa SKH; Predlog izmena i dopuna Statuta SKH; Predlog kandidata za organe Saveza komunista Hrvatske i Saveza komunista Jugoslavije iz SRH; Predlog delegata za XII kongres SKJ; Predlog odluke o završnom računu sredstava za delatnost CK SKH i Statutarne komisije SKH za 1981.

CENTRALNI KOMITET
SAVEZA KOMUNISTA MAKEDONIJE

1. (konstitutivna) sednica — 27. april 1978.

Izbor predsednika Centralnog komiteta SKM; Izbor sastava Predsedništva SK SKM.

2. sednica — 6. novembar 1978.

Akcioni program aktivnosti Saveza komunista Makedonije u ostvarivanju politike i stavova utvrđenih na XI kongresu SKJ i VII kongresu SKM; Izveštaj o aktivnosti Predsedništva CK SKM između VII kongresa SKM i 2. sednice CK SKM; Usvajanje Poslovnika o organizaciji i načinu rada CK SKM.

3. sednica — 9. mart 1979.

Aktuelni zadaci Saveza komunista u daljem razvoju, idejno-političkom delovanju i organizovanosti osnovne i opštinske organizacije SKM; Predlog o usaglašavanju Statuta SKM, usvojenog na VII kongresu SKM sa Statutom SKJ, usvojenim na XI kongresu SKJ; Izveštaj o aktivnosti Predsedništva CK SKM između 2. i 3. sednice CK SKM.

4. sednica — 7. maj 1979.

Zadaci Saveza komunista Makedonije u ostvarivanju politike ekonomske stabilizacije i razvoju društveno-ekonomskih odnosa (sa Zaključcima); Izveštaj o aktivnosti Predsedništva CK SKM između 3. i 4. sednice CK SKM.

5. sednica — 19. novembar 1979.

Ostvarivanje delegatskog sistema i idejno-političkih zadataka SKM; Izbor člana Predsedništva CK SKM; Izveštaj o aktivnosti Predsedništva CK SKM u periodu između 4. i 5. sednice CK SKM.

6. sednica — 30. januar 1980.

Zadaci Saveza komunista Makedonije u borbi za ostvarivanje politike ekonomske stabilizacije; Usvajanje Zaključaka o aktuelnim idejno-političkim zadacima Saveza komunista Makedonije u ostvarivanju i razvoju delegatskog sistema; Izveštaj o radu Predsedništva CK SKM između 5. i 6. sednice CK SKM.

7. *sednica* — 7. mart 1980.

Zadaci komunista u daljem osposobljavanju opštinskih organizacija SKM za delovanje u političkom sistemu socijalističkog samoupravljanja (sa Zaključcima); Predlog stavova o daljem unapređivanju kolektivnog rada i odgovornosti i primeni principa jednogodišnjeg mandata u opštinskoj organizaciji SKM; Predlog odluke o načinu sprovođenja izbora članova opštinske konferencije SKM.

8. (*komemorativna*) *sednica* — 5. maj 1980.

Održana povodom smrti druga Tita.

9. *sednica* — 23. jun 1980.

Aktuelna pitanja političke i ekonomske situacije u Republici i zadaci SKM; Usvajanje Uputstva o zadacima, načinu delovanja i oblicima organizovanja Saveza komunista Makedonije u uslovima opštenarodnog odbrambenog rata; Izveštaj o aktivnosti Predsedništva CK SKM u periodu između 6. i 8. sednice CK SKM.

10. *sednica* — 6. oktobar 1980.

Zadaci Saveza komunista u razvoju i daljem samoupravnom preobražaju poljoprivrede i sela; Predlog odluke o visini i raspodeli članarine u SKM; Informacija o radu Komisije za statutarne pitanja SKM; Informacija o aktivnosti Nadzorne komisije SKM u 1979.

11. *sednica* — 26. januar 1981.

Uloga člana Saveza komunista u izgrađivanju i ostvarivanju politike SKM; Izveštaj o aktivnosti Predsedništva CK SKM između 9. i 11. sednice CK SKM.

12. *sednica* — 19. mart 1981.

Idejno-politička pitanja društveno-ekonomskog razvoja SR Makedonije od 1981. do 1985. i zadaci Saveza komunista Makedonije.

13. *sednica* — 27. april 1981.

Ostvarivanje stavova XI kongresa SKJ i VII kongresa SKM o razvoju i jačanju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite; Neka pitanja idejno-političkog koncepta za pripremu VIII kongresa SKM; Predlog stavova o idejno-političkim pitanjima društveno-ekonomskog razvoja SR Makedonije od 1981. do 1985; Izveštaj o aktivnosti Predsedništva CK SKM između 11. i 13. sednice CK SKM; Predlog odluke o uvođenju jednogodišnjeg mandata za funkciju predsednika CK SKM.

14. *sednica* — 10. jul 1981.

Neka aktuelna idejno-politička pitanja samoupravnog organizovanja i preobražaja nauke.

15. *sednica* — 3. decembar 1981.

Neka aktuelna pitanja razvoja samoupravnih odnosa u udruženom radu.

16. *sednica* — 10. decembar 1981.

Zadaci SKM pred kongrese SKM i SKJ i izbore delegatskih skupština: a) predlog odluke o održavanju izbora u osnovnim i opštinskim organizacijama SKM, b) predlog odluke o sazivanju VIII kongresa SKM, c) predlog odluke o broju, kriterijumima i načinu izbora delegata za VIII kongres SKM, d) predlog odluka o kriterijumima i načinu predlaganja i usvajanja kandidata za organe SKM i SKJ, e) predlog odluke o organizovanju opštinske organizacije SKM; Izveštaj o aktivnosti Predsedništva CK SKM između 13. i 16. sednice CK SKM; Predlog zaključaka o zadacima SKM u razvoju socijalističkih samoupravnih odnosa u udruženom radu i unapređivanju funkcionisanja složenih organizacija.

17. *sednica* — 3. februar 1982.

Aktuelna idejno-politička pitanja ostvarivanja socijalne politike i zadaci SKM.

18. *sednica* — 18. februar 1982.

Razmatranje Nacrta izveštaja o aktivnosti Saveza komunista Makedonije između VII i VIII kongresa SKM; Predlog odluke o obrazovanju i imenovanju zastava Komisije za kadrovske pripreme VIII kongresa SKM.

19. *sednica* — 18. mart 1982.

Razmatranje Nacrta rezolucije VIII kongresa Saveza komunista Makedonije; Razmatranje Predloga o izmenama i dopunama Statuta Saveza komunista Makedonije; Usvajanje Odluke o sazivanju VIII kongresa Saveza komunista Makedonije.

20. *sednica* — 16. april 1982.

Razmatranje Nacrta izmena i dopuna Statuta Saveza komunista Makedonije; Predlog odluke o izmeni i dopuni Odluke o visini i raspodeli članarine.

21. *sednica* — 27. april 1982.

Razmatranje Predloga liste mogućih kandidata za sastav organa Saveza komunista Makedonije i Saveza komunista Jugoslavije; Predlog poslovnika o radu VIII kongresa SKM; Predlog odluka o načinu izbora organa SKM i SKJ i delegata za XII kongres SKJ.

CENTRALNI KOMITET
SAVEZA KOMUNISTA SLOVENIJE1. *sednica* — 5. april 1978.

Izbor predsednika CK SKS i članova Predsedništva CK SKS.

2. *sednica* — 26. jun 1978.

Programska orijentacija i akcioni program Predsedništva CK SKS i njegovih organa; Promene u organizovanosti, načinima i metodima rada Saveza komunista; Poslovnik o radu CK SKS i njegovih organa; Imenovanje delegacije CK SKS u Republičkoj konferenciji SSRN Slovenije i druga kadrovska pitanja.

3. *sednica* — 8. januar 1979.

Aktuelna pitanja delovanja, organizovanosti i razvoja SK; Usaglašavanje Statuta SKS sa Statutom SKJ; Finansiranje SKS u 1979.

4. *sednica* 20. april 1979.

Zadaci Saveza komunista na daljem jačanju položaja radnika u društvenoj reprodukciji i efikasnijem privređivanju; Završni račun CK SK Slovenije i fondova; Izbor članova CK SK Jugoslavije i CK SK Slovenije.

5. *sednica* — 15. oktobar 1979.

Uloga i zadaci Saveza komunista u političkom sistemu socijalističkog samoupravljanja; Izveštaj o radu Predsedništva CK SK Slovenije posle VIII kongresa SK Slovenije; Informacija o radu Statutarne komisije SKS posle VIII kongresa SK Slovenije; Imenovanje delegacije CK SKS u Republičkoj konferenciji SSRN Slovenije i izbor članova CK SKS.

6. *sednica* — 10. januar 1980.

Usvajanje Zaključaka o zadacima Saveza komunista u političkom sistemu socijalističkog samoupravljanja i Zaključka o organizovanosti opštinskih konferencija SK; Aktivnost Saveza komunista u učvršćivanju i razvoju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite; Informacija o radu Drugarskog veća SKS posle VIII kongresa SKS; Finansiranje SKS u 1980.

7. *sednica* — 24. jun 1980.

Zadaci Saveza komunista u ostvarivanju ekonomske stabilizacije; Završni račun CK SKS za 1979. godinu; Kadrovska pitanja; Izmena visine članarine; Zaključak o organizovanosti SK u Mariboru.

8. *sednica* — 24. novembar 1980.

Idejno-politička pitanja društveno-ekonomskog razvoja; Zaključak o pripremama za kongrese Saveza komunista; Finansijski plan CK SKS za 1981; Imenovanje glavnog i odgovornog urednika slovenačkog izdanja »Komunista« i članova Uređivačkog odbora.

9. *sednica* — 13. april 1981.

Aktuelne društveno-ekonomske prilike i zadaci u pripremama za kongrese Saveza komunista; Informacija o aktivnosti u ostvarivanju inicijative druga Tita o unapređivanju kolektivnog rada, odgovornosti i daljoj demokratizaciji društveno-političkih odnosa; Informacija o radu Drugarskog veća SKS; Završni račun CK SKS za 1980. i fondova SKS; Izmena Zaključka o visini i načinu obračunavanja članarine u SKS.

10. *sednica* — 25. jun 1981.

Izveštaj o radu delegacija i delegata CK SKS i komunista u SSRN i društvenim savetima; Informacija o radu Statutarne komisije SKS.

11. *sednica* — 4. novembar 1981.

Ostvarivanje zadataka u vezi s razvojem i socijalističkim preobražajem poljoprivrede i šumarstva; Informacija o pripremama za IX kongres SKS i XII kongres SKJ.

12. *sednica* — 10. februar 1982.

Pripreme za IX kongres Saveza komunista Slovenije. Diskusija i zaključci o: Nacrtu izveštaja CK SKS o radu SK Slovenije između VIII i IX kongresa SKS, Nacrtu rezolucije IX kongresa SKS, Nacrtu predloga izmena i dopuna Statuta SKS, sazivu i dnevnom redu IX kongresa SKS, predlogu liste kandidata za članove centralnih organa SK Slovenije i SK Jugoslavije, o broju i načinu izbora delegata IX kongresa SKS i XII kongresa SKJ i organa u opštinskim organizacijama SKS; Finansiranje Saveza komunista Slovenije u 1982; Utvrđivanje kandidata SKS za Društveno-političko veće Skupštine Socijalističke Republike Slovenije.

13. *sednica* — 5. april 1982.

Izveštaj o radu Predsedništva CK SKS i njegovih organa od januara 1980. do sada; Završni račun CK SKS za 1981; Informacija o pripremama za IX kongres SK Slovenije i XII kongres SKJ; Diskusija o Nacrtu izmena i dopuna Statuta SKJ.

CENTRALNI KOMITET
SAVEZA KOMUNISTA SRBIJE

1. *sednica* — 31. maj 1978.

Izbor predsednika Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije; Izbor članova Predsedništva CK SK Srbije.

2. *sednica* — 23. oktobar 1978.

Razmatranje i usvajanje Orijentacionog programa aktivnosti i plana rada CK SKS za period septembar 1978 — septembar 1979; Usaglašavanje Statuta SK Srbije sa Statutom SK Jugoslavije; Donošenje odluke o izboru delegacije SKS u RK SSRNS.

3. *sednica* — 26. decembar 1978.

Zadaci SK Srbije u jačanju materijalnog položaja udruženog rada i stabilizaciji privrede.

4. *sednica* — 5. mart 1979.

Ostvarivanje delegatskog sistema i idejno-politički zadaci SKS; Donošenje Poslovnika o zadacima, organizaciji i načinu rada CK SK Srbije i njegovih organa; Donošenje predračuna korišćenja sredstava za delatnost CK SK Srbije i dodatnih sredstava Saveza komunista Srbije za 1979.

5. *sednica* — 30. maj 1979.

Aktuelna pitanja idejno-političkog osposobljavanja i marksističkog obrazovanja u Savezu komunista Srbije.

6. *sednica* — 22. jun 1979.

Aktuelni idejno-politički zadaci delovanja Saveza komunista u ostvarivanju društvene uloge Socijalističkog saveza; Donošenje Odluke o formiranju Političkog aktiva CK SK Srbije.

7. *sednica* — 16. januar 1980.

Zadaci Saveza komunista Srbije u ostvarivanju politike ekonomske stabilizacije.

8. *sednica* — 14. mart 1980.

Neposredni zadaci organa i organizacija Saveza komunista Srbije u ostvarivanju inicijative druga Tita o unapređivanju kolektivnog rada, odgovornosti i daljoj demokratizaciji društveno-političkih odnosa; Izveštaj o radu Predsedništva CK SKS od 31. maja 1978. do 31. decembra 1979; Donošenje Orijentacionog programa rada CK SKS za 1980; Donošenje Pravilnika o pravima i dužnostima članova CK SKS u političkom informisanju; Usvajanje završnog računa sredstava za delatnost CK SKS i Fonda dodatnih sredstava SKS za 1979; Donošenje predračuna korišćenja sredstava za delatnost CK SKS i dodatnih sredstava SKS za 1980.

9. *sednica* — 3. jul 1980.

Aktuelna ekonomska situacija i idejno-politički zadaci SKS u stabilizaciji društveno-ekonomskog razvoja; Donošenje Odluke o delovanju i oblicima organizovanja SKS u uslovima opštenarodnog odbrambenog rata; Donošenje Odluke o izmeni i dopuni Odluke o određivanju članarine u SKS.

10. *sednica* — 20. novembar 1980.

Zadaci SKS u ostvarivanju samoupravnog preobražaja srednjeg usmerenog obrazovanja; Usvajanje Društvenog dogovora o kadrovskoj politici u SR Srbiji.

11. *sednica* — 2. februar 1981.

Aktuelna pitanja društveno-ekonomskog razvoja poljoprivrede i agroindustrijskog kompleksa i zadaci SKS.

12. *sednica* — 9. mart 1981.

Idejno-politička pitanja društveno-ekonomskog razvoja SR Srbije u narednom srednjoročnom periodu i zadaci SKS; Izveštaj o radu Predsedništva CK SKS u 1980; Usvajanje Orijentacionog programa aktivnosti CK SKS za 1981; Donošenje Odluke o obrazovanju komisija za pripremu nacrtu dokumenata i ostale pripreme IX kongresa SKS; Usvajanje Završnog računa sredstava za delatnost SKS i Fonda dodatnih sredstava SKS za 1980.

13. sednica — 10. april 1981.

Informacija o situaciji u SAP Kosovu i o preduzetim merama.

14. sednica — 26. novembar 1981.

Razmatranje uzroka i posledica događaja u SAP Kosovu.

15. sednica — 15. jun 1981.

Ostvarivanje stavova XI kongresa SKJ i VIII kongresa SKS o opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti; Donošenje Odluke o zadacima i organizaciji rada CK SKS u uslovima opštenarodnog odbrambenog rata; Donošenje Odluke o izmeni i dopuni Odluke o određivanju članarine u SK Srbije; Donošenje Odluke o učešću SKS u finansiranju delatnosti CK SKJ, CK SKS i Fonda dodatnih sredstava SKS; Usvajanje predračuna korišćenja sredstava za delatnost CK SKS i dodatnih sredstava SKS za 1981; Izbor predsednika CK SK Srbije sa jednogodišnjim mandatom; Izbor dva člana Predsedništva CK SK Srbije.

16. sednica — 12. oktobar 1981.

Zadaci organizacija i organa SK u izborima i aktuelna pitanja ostvarivanja kadrovske politike u SKS.

17. sednica — 26. novembar 1981.

Zadaci SK Srbije u ostvarivanju ekonomske stabilizacije; Donošenje Odluke o sazivanju IX kongresa SKS; Donošenje Odluke o ključu, kriterijumima i načinu izbora delegata za IX kongres SKS; Donošenje Odluke o organizovanju foruma i organa SK u opštini i organizaciji SK u Beogradu.

18. sednica — 24, 25. i 26. decembar 1981.

Zadaci SK Srbije u ostvarivanju Ustava i daljoj izgradnji i jačanju jedinstva i zajedništva u SR Srbiji; Donošenje Odluke o izmeni i dopuni Odluke o određivanju članarine u Savezu komunista Srbije.

19. sednica — 13. januar 1982.

Donošenje Zaključaka o temi: Zadaci SK Srbije u ostvarivanju Ustava i daljoj izgradnji i jačanju jedinstva i zajedništva u SR Srbiji; Izveštaj Komisije CK SKS za organizaciona i statutarna pitanja o stavovima i mišljenjima u vezi sa aktuelnim pitanjima dalje organizacije i razvoja SK; Predlog sastava delegata za IX kongres SK Srbije i XII kongres SK Jugoslavije iz SK Srbije; Orijentacioni predlog strukture budućeg Centralnog komiteta SK Srbije i predlog postupaka i rokova za pripremu predloga kandidata za članove CK.

20. sednica — 26. februar 1982.

Razmatranje Nacrta političkog izveštaja o radu CK SKS i osnovnim karakteristikama aktivnosti SK Srbije između VIII i IX kongresa SKS; Informacija o dosadašnjoj izbornoj aktivnosti u osnovnim i opštinskim organizacijama SKS; Evidentiranje kandidata za prvog predsednika CK SKS posle IX kongresa SKS.

21. sednica — 26. mart 1982.

Razmatranje i utvrđivanje Nacrta rezolucije IX kongresa SKS; Razmatranje Nacrta promena i dopuna Statuta SKS; Donošenje Odluke o datumu održavanja i predlogu dnevnog reda IX kongresa SKS; Usvajanje Završnog računa sredstava za delatnost CK SKS i Fonda dodatnih sredstava SKS za 1981; Donošenje Odluke o izmeni i dopuni Odluke o učešću SK Srbije u finansiranju delatnosti CK SKJ, CK SKS i Fonda dodatnih sredstava SKS; Donošenje predračuna korišćenja sredstava za delatnost CK SKS i Fonda dodatnih sredstava SKS za 1982.

22. sednica — 28. april 1982.

Aktuelna ekonomska situacija i zadaci SK; Predlog mogućih kandidata za članove CK SKS.

23. sednica — 7. maj 1982.

Usvajanje Političkog izveštaja o radu CK SKS i osnovnim karakteristikama aktivnosti SKS između VIII i IX kongresa SKS; Utvrdjivanje Predloga rezolucije IX kongresa SK Srbije; Utvrdjivanje Predloga poslovnika IX kongresa SK Srbije.

24. sednica — 20. maj 1982.

Utvrdjivanje predloga kandidata: a) za članove organa SK Srbije, b) za članove organa SKJ iz SK Srbije i c) za delegate XII kongresa SKJ; Utvrdjivanje predloga Odluke o broju i načinu izbora članova organa SK Srbije i o načinu izbora članova organa SK Jugoslavije iz SKS i delegata za XII kongres SKJ.

POKRAJINSKI KOMITET
SAVEZA KOMUNISTA KOSOVA

1. sednica — 12. maj 1978.

Izbor predsednika Pokrajinskog komiteta SK Kosova; Izbor Predsedništva Pokrajinskog komiteta SK Kosova.

2. sednica — 13. jul 1978.

Usvajanje Poslovnika o radu PK SK Kosova; Usvajanje Programa rada PK SK Kosova; Zadaci daljeg organizacionog razvoja SK Kosova.

3. sednica — 27. septembar 1978.

Neka aktuelna pitanja međunarodne situacije, spoljne politike naše zemlje i neposredni zadaci SK Kosova.

4. sednica — 27. decembar 1978.

Usaglašavanje Statuta SK Kosova sa Statutom SKJ; Usvajanje Poslovnika o radu PK SK Kosova; Razmatranje Predloga odluke radne grupe PK SK Kosova o žalbi osnovne organizacije Saveza komunista sela Firaje — Uroševac.

5. sednica — 15. januar 1979.

Događaji u Kampučiji.

6. sednica — 9. februar 1979.

Stanje u privredi SAP Kosova i neposredni zadaci Saveza komunista na stabilizaciji i razvoju privrede u 1979; Usvajanje Poslovnika o organizaciji i načinu rada PK SK Kosova.

7. sednica — 18. maj 1979.

Razmatranje aktuelnih idejno-političkih zadataka SK Kosova u ostvarivanju društvene uloge SSRN; Izbor novih članova PK i Predsedništva PK SK Kosova. Donošenje Odluke o povećanju broja članova Predsedništva od 17 na 19 članova i izboru drugova Ali Šukrije i Veli Deve za članove Predsedništva PK SK Kosova.

8. sednica — 21. novembar 1979.

Aktuelna pitanja idejno-političke, organizacione i akcione osposobljenosti SK Kosova; Usvajanje Programa rada PK SK Kosova za period septembar 1979 — septembar 1980; Usvajanje Odluke o zadacima i organizovanju SK Kosova u ratu; Usvajanje Uputstva o zadacima, organizovanju i radu Saveza komunista u teritorijalnoj odbrani, civilnoj zaštiti i ratnoj miliciji u ratu.

9. sednica — 28. januar 1980.

Idejno-politički zadaci SK Kosova u ostvarivanju inicijative druga Tita o unapređivanju kolektivnog rada, odgovornosti i daljoj demokratizaciji društveno-političkih odnosa.

10. sednica — 5. maj 1980.

Aktuelna pitanja sprovođenja Zakona o udruženom radu i zadacima SK Kosova; Razmatranje Izveštaja o radu Predsedništva Pokrajinskog komiteta SK Kosova od XII konferencije SK Kosova do 10. sednice PK SK Kosova.

11. sednica — 28. mart 1980.

Idejno-političke osnove društveno-ekonomskog razvoja SAP Kosova za period 1981—1985. i zadaci SK Kosova.

12. sednica — 1. jul 1980.

Aktuelna idejno-politička pitanja ostvarivanja politike ekonomske stabilizacije.

13. sednica — 10. novembar 1980.

Aktuelna idejno-politička pitanja ostvarivanja delegatskog sistema i zadaci SK Kosova.

14. sednica — 19. decembar 1980.

Dosadašnja aktivnost na promenama Ustava SAP Kosova na bazi inicijative druga Tita o kolektivnom radu, odgovornosti i odlučivanju; Informacija o dosadašnjem toku dogovaranja na osnovu društvenih dogovora čije je donošenje vezano za usvajanje Srednjoročnog plana razvoja zemlje za period 1981—1985.

15. sednica — 13. mart 1981.

Koncept idejno-političkih priprema XIII konferencije SK Kosova; Donošenje Odluke o obrazovanju komisija za pripreme XIII konferencije SK Kosova; Informacija o aktuelnim privredno-političkim pitanjima u Pokrajini; Informacija o ocenama Predsedništva SAP Kosova i Predsedništva PK SK Kosova o događajima u Studentskom centru Univerziteta u Prištini 11. marta 1981.

16. sednica — 6. april 1981.

Ocena političko-bezbednosne situacije u Pokrajini.

17. sednica — 5. maj 1981.

Ocena uzroka, okolnosti i posledica neprijateljskih demonstracija i organizovanost i delovanje Saveza komunista i drugih organizovanih socijalističkih snaga na Kosovu.

18. sednica — 23. maj 1981.

Usvajanje Akcionog programa SK Kosova.

19. sednica — 6. avgust 1981.

Dosadašnja aktivnost na ostvarivanju Akcionog programa PK SK Kosova; Izveštaj Komisije Predsedništva CK SK Srbije i Predsedništva Pokrajinskog komiteta SK Kosova za utvrđivanje partijske odgovornosti Mahmuta Bakalija; Neke kadrovske promene u sastavu PK i Predsedništva PK SK Kosova; Razmatranje žalbe Osnovne organizacije Saveza komunista Doma zdravlja u Kosovskoj Kamenici na Odluku Opštinske konferencije SK Kosovske Kamenice o njenom raspuštanju; Razmatranje žalbe Osnovne organizacije Saveza komunista »Auto-remonata« u Uroševcu na Odluku Opštinske konferencije SK Uroševca o njenom raspuštanju.

20. sednica — 11. novembar 1981.

Aktuelna pitanja privrednih kretanja u Pokrajini sprovođenje politike ekonomske stabilizacije.

21. sednica — 21. decembar 1981.

Idejno-politički zadaci SK Kosova na sprovođenju Političke platforme CK SKJ za akciju Saveza komunista Jugoslavije u razvoju socijalističkog samoupravljanja, bratstva i jedinstva i zajedništva na Kosovu; Donošenje Odluke o sazivanju XIII konferencije SK Kosova; Donošenje Odluke o ključu, kriterijumima i načinu izbora delegata za XIII konferenciju SK Kosova; Donošenje Odluke o organizovanju foruma i organa SK Kosova u opštini.

22. sednica — 3. februar 1982.

Razmatranje Izveštaja Komisije za organizaciona i statutarna pitanja Saveza komunista o sugestijama, mišljenjima i predlozima u vezi sa izmenama i dopunama Statuta SK Kosova; Razmatranje Predloga odluke o broju i strukturi organa SK Kosova; Razmatranje Predloga odluke o broju i strukturi delegata za XIII konferenciju SK Kosova; Razmatranje Predloga odluke o broju i strukturi delegata za IX kongres SK Srbije; Razmatranje Predloga odluke o udruživanju za izbor delegata za XIII kongres SKJ, Opštinske organizacije SK Dragaša sa Opštinskom organizacijom SK Prizrena i Opštinske organizacije SK Glogovca sa Opštinskom organizacijom SK Srbije.

23. sednica — 1. mart 1982.

Razmatranje Nacrta izveštaja o aktivnosti SK Kosova i o radu njegovih organa između XII i XIII konferencije SK Kosova; Razmatranje Nacrta rezolucije o idejno-političkim zadacima SK Kosova na daljem socijalističkom samoupravnom društveno-ekonomskom razvoju i političkoj stabilizaciji u Pokrajini; Razmatranje Nacrta promena i dopuna Statuta SK Kosova.

24. sednica — 11. mart 1982.

Ocene neprijateljskih akcija od 11. marta 1982. u nekim opštinama u Pokrajini.

25. sednica — 7. april 1982.

Utvrđivanje Predloga izveštaja o aktivnosti SK Kosova i radu njegovih organa između XII i XIII konferencije SK Kosova; Utvrđivanje Predloga rezolucije o idejno-političkim zadacima SK Kosova u daljem socijalističkom samoupravnom društveno-ekonomskom razvoju i političkoj stabilizaciji u Pokrajini.

POKRAJINSKI KOMITET SAVEZA KOMUNISTA VOJVODINE

1. sednica — 28. april 1978.

Izbor predsednika Pokrajinskog komiteta SK Vojvodine; Usvajanje Odluke o broju, sastavu i načinu izbora članova Predsedništva PK SKV; Izbor članova Predsedništva PK SKV.

2. sednica — 13. septembar 1978.

Aktuelna pitanja odnosa u međunarodnom radničkom i komunističkom pokretu i o značaju posete Hua Kuofenga i kineske državno-partijske delegacije našoj zemlji.

3. sednica — 3. oktobar 1978.

Zadaci Saveza komunista Vojvodine u Socijalističkom savezu kao političkoj osnovi delegatskog sistema; Donošenje odluke o izboru delegacije SK Vojvodine u Pokrajinsku konferenciju SSRN Vojvodine; Izbor delegacije SK Vojvodine u Pokrajinsku konferenciju SSRN Vojvodine; Predlog programa rada PK SK Vojvodine; Kadrovska pitanja.

4. *sednica* — 31. oktobar 1978.

Razmatranje i usvajanje Predloga zadataka Saveza komunista Vojvodine u Socijalističkom savezu radnog naroda kao političkoj osnovi delegatskog sistema; Predlog poslovnika o organizaciji i načinu rada PK SK Vojvodine i njegovih organa.

5. *sednica* — 22. januar 1979.

Aktuelna međunarodna pitanja, sa posebnim osvrtom na krizna žarišta u svetu i nesvrstanu politiku.

6. *sednica* — 25. januar 1979.

Zadaci u razvoju, idejno-političkom osposobljavanju, kadrovskoj i organizacionoj izgradnji SK Vojvodine; Razmatranje Statuta SK Vojvodine sa odredbama kojima se usaglašava sa statutima SKJ i SK Srbije.

7. *sednica* — 31. maj 1979.

Ostvarenje stavova SKJ o socijalističkom samoupravnom preobražaju usmerenog obrazovanja i vaspitanja; Razmatranje Predloga programa rada PK SKV za naredni period; Donošenje odluke o načinu ostvarivanja prava i obaveza članova PK SKV u političkom informisanju; Razmatranje žalbe upućene PK SKV na odluku Opštinske konferencije SKV Pančevo o raspuštanju Osnovne organizacije SK u radnoj organizaciji »Projektinvest«.

8. *sednica* — 2. jul 1979.

Razmatranje Izveštaja Predsedništva PK SKV o idejno-političkoj aktivnosti i radu u periodu od XVI konferencije SK Vojvodine do danas; Program aktivnosti i zadaci Saveza komunista Vojvodine u ostvarivanju inicijative druga Tita o unapređivanju kolektivnog rada, odgovornosti i daljoj demokratizaciji društveno-političkih odnosa.

9. *sednica* — 19. oktobar 1979.

Rezultati nedavno održane VI konferencije šefova država ili vlada nesvrstanih zemalja u Havani.

10. *sednica* — 19. novembar 1979.

Informacija o pripremama izbornih aktivnosti u osnovnim organizacijama SK Vojvodine.

11. *sednica* — 16. januar 1980.

Aktuelna pitanja bezbednosti i društvene samozaštite u svetlu najnovije međunarodne političke situacije; Informacija o aktivnosti na ostvarivanju programskih zadataka PK SKV i Predsedništva PK SKV i o aktivnosti u narednom periodu.

12. *sednica* — 7. mart 1980.

Analiza izbornih aktivnosti u osnovnim organizacijama SK Vojvodine; Informacija o aktuelnim idejno-političkim pitanjima društvene akcije u SAP Vojvodini u januaru i februaru 1980; Informacija o radu Komisije za statutarna pitanja SK Vojvodine od XVI konferencije SKV do kraja 1979; Predlog odluke o izmenama Odluke o broju, sastavu i načinu izbora članova Predsedništva PK SKV; Izbor jednog člana Predsedništva PK SK Vojvodine.

13. *sednica* — 18. april 1980.

Izveštaj o radu Predsedništva PK SKV i njegovih organa za period od aprila 1979. do marta 1980; Predlog plana realizacije zadataka SK Vojvodine u ostvarivanju inicijative druga Tita o unapređivanju kolektivnog rada, odgovornosti i daljoj demokratizaciji društveno-političkih odnosa; Predlog programa rada PK SKV do marta 1981.

14. *sednica* — 23. maj 1980.

Idejno-politička pitanja samoupravnog planiranja društveno-ekonomskog razvoja SAP Vojvodine u periodu od

1981—1985. i zadaci Saveza komunista Vojvodine; Odluka o formiranju radne grupe PK SKV za koordiniranje aktivnosti i zadataka u vezi sa postupkom oko pisane i filmovane zaostavštine druga Tita i koordiniranje poslova oko obeležavanja imena i dela druga Tita.

15. *sednica* — 30. jun 1980.

Aktuelna idejno-politička pitanja delovanja SK Vojvodine u ostvarivanju ustavnog položaja opštine i sprovođenju inicijative druga Tita o kolektivnom radu i odgovornosti; Zadaci komunista u ostvarivanju politike i mera ekonomske stabilizacije u SAP Vojvodini; Informacija o radu Nadzorne komisije SK Vojvodine od XVI konferencije do 1. aprila 1980; Predlog odluke o zadacima, delovanju i oblicima organizovanja SKV u uslovima opštenarodnog odbrambenog rata; Predlog odluke o konstituisanju osnovne organizacije od članova Saveza komunista iz Vojvodine na radu u organima i organizacijama federacije.

16. *sednica* — 12. novembar 1980.

Sprovođenje Zaključaka 13. sednice CK SKJ i usvajanje Programa aktivnosti SKV na ostvarivanju politike ekonomske stabilizacije; Zadaci Saveza komunista na daljem razvijanju marksističkog obrazovanja i idejno-političkog osposobljavanja i usvajanje Osnova sistema marksističkog obrazovanja i idejno-političkog osposobljavanja u Vojvodini; Neka kadrovska pitanja.

17. *sednica* — 6. februar 1981.

Predlog koncepta priprema XVII konferencije Saveza komunista Vojvodine; Predlog odluke o formiranju komisija za pripremu XVII konferencije SK Vojvodine; Treći kongres samoupravljača Jugoslavije — informacija o sadašnjem toku priprema u SAP Vojvodini; Predlog programa rada PK SKV za period do kraja marta 1981.

18. *sednica* — 19. februar 1981.

Aktuelni problemi i pitanja ostvarivanja politike ekonomske stabilizacije i razvoja u SAP Vojvodini.

19. *sednica* — 13. mart 1981.

Ostvarenje stavova XI kongresa SKJ i XVI konferencije SK Vojvodine u oblasti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

20. *sednica* — 27. april 1981.

Predlog izveštaja Predsedništva PK SK Vojvodine o idejno-političkoj aktivnosti u periodu od marta 1980. do marta 1981; Izbor predsednika PK SKV s jednogodišnjim mandatom.

21. *sednica* — 23. jun 1981 (u Zrenjaninu)

Svečana sednica PK SKV posvećena obeležavanju 40-godišnjice juskog sastanka PK KPJ i delovanju KPJ u organizovanju ustanka i razvoju socijalističke revolucije u Vojvodini; Referat predsednika PK SKV druga Boška Krunića: »Značaj juskog sastanka PK i delovanje KPJ u organizovanju ustanka i razvoju socijalističke revolucije u Vojvodini«.

22. *sednica* — 30. jun 1981.

Razmatranje Predloga programa rada PK SKV za period do XVII konferencije SK Vojvodine; Usvajanje Predloga odluke sa uputstvom o održavanju izbora u osnovnim, opštinskim i gradskoj organizaciji SK Vojvodine; Informacija o toku i osnovnim karakteristikama idejno-političke aktivnosti u Savezu komunista Vojvodine po-

vodom događaja na Kosovu i o ostvarivanju Zaključaka 20. sednice SK SKJ.

23. *sednica* — 25. septembar 1981.

Aktuelna pitanja ekonomske i političke situacije u SAP Vojvodini; Kadrovska pitanja.

24. *sednica* — 8. decembar 1981.

Predlog nacarta izveštaja o radu PK SK Vojvodine i osnovnim karakteristikama aktivnosti Saveza komunista Vojvodine između XVI i XVII konferencije SK Vojvodine; Predlog izveštaja Komisije PK SKV za organizaciona i statutarna pitanja SKV o sugestijama, mišljenjima i predlozima u vezi s aktuelnim pitanjima iz oblasti organizacione izgradnje i razvoja SK; Predlozi odluka: a) o sazivanju XVII konferencije SK Vojvodine, b) o broju, sastavu i načinu izbora delegata XVII konferencije SK Vojvodine, c) o broju članova, strukturi i načinu izbora organa SK Vojvodine; Predlog odluke o organizaciji foruma i organa u opštinskoj i gradskoj organizaciji SK Vojvodine; Informacija o toku i idejno-političkoj sadržini izbornih aktivnosti u osnovnim i opštinskim organizacijama SK Vojvodine; Neka kadrovska pitanja.

25. *sednica* — 21. decembar 1981.

Ostvarivanje Zaključaka 20. sednice CK SK Jugoslavije o potrebi razmatranja iskustava i problema u ostvarivanju zajedništva na osnovama izgradnje socijalističkih samoupravnih odnosa, kao i sa stanovišta ustavnih funkcija

federacije, SR Srbije kao republike i socijalističkih autonomnih pokrajina koje su sastavni deo SR Srbije i konstitutivni elementi federacije; Operativni program za sprovođenje Političke platforme za akciju SKJ o razvoju socijalističkog samoupravljanja, bratstva i jedinstva i zajedništva na Kosovu.

26. *sednica* — 8. februar 1982.

Zadaci Saveza komunista Vojvodine u pripremi i sprovođenju izbora za delegatska tela; Kadrovske pripreme za XVII konferenciju SK Vojvodine; Donošenje Odluke o sazivanju, datumu i mestu održavanja, dnevnom redu i načinu rada XVII konferencije Saveza komunista Vojvodine.

27. *sednica* — 12. mart 1982.

Utvrđivanje Predloga izveštaja o radu PK SKV i osnovnim karakteristikama aktivnosti Saveza komunista Vojvodine između XVI i XVII konferencije SKV; Prednacrt zaključaka XVII konferencije Saveza komunista Vojvodine; Nacrt promena i dopuna Statuta Saveza komunista Vojvodine.

28. *sednica* — 15. april 1982.

Utvrđivanje predloga sastava organa Saveza komunista Vojvodine i predloga kandidata za članove organa Saveza komunista Jugoslavije i Saveza komunista Srbije iz SK Vojvodine; Utvrđivanje Predloga delegata za XII kongres SKJ iz SK Vojvodine; Utvrđivanje Predloga zaključaka XVII konferencije Saveza komunista Vojvodine.

S A D R Ž A J 1982.

Opštenarodna odbrana	85—94 (1—10)	Proizvodnja i prerada olova i cinka 1969—1981.	121—126 (27—32)
Rezolucije Dvanaestog kongresa Saveza komunista Jugoslavije.....	181—218 (11—48)	Saobraćaj 1976—1980.	55—60 (11—16)
Kongresi i konferencije Saveza komunista republika i autonomnih pokrajina—hronika	219—220 (49—50)	Kreditiranje izvoza kapitalnih dobara	61—64 (17—20)
Tematika sednica centralnih i pokrajinskih komiteta Saveza komunista	221—232 (51—62)		
OBRAZOVANJE, NAUKA I KULTURA			
		Solidarnost i uzajamnost u vaspitanju i obrazovanju	17—24 (1—8)
		Osnovno vaspitanje i obrazovanje	65—76 (9—20)
		Nastavni kadar u visokom školstvu	161—166 (35—40)
		Učeničke zadruge	137—140 (31—34)
		Proizvodnja i plasman knjiga	127—136 (21—30)
		Savez pionira Jugoslavije	167—174 (41—48)
SOCIJALNA POLITIKA I ZDRAVSTVO			
		Zdravstvena zaštita i zdravstveno stanje dece omladine	25—30 (1—6)
FIZIČKA KULTURA			
		Odbojka.....	31—36 (1—6)
SPOLJNA POLITIKA			
		Učešće Jugoslavije na XXXVI zasedanju Generalne skupštine UN	37—44 (1—8)
		Odnosi Jugoslavije i Bugarske 1967—1981.	77—84 (9—16)
		Odnosi Jugoslavije i Grčke 1973—1982.	175—180 (17—22)
DRUŠTVENO-POLITIČKO UREĐENJE			
Edvard Kardelj o Savezu komunista Jugoslavije	1—10 (1—10)		
Delegatski sistem	45—50 (11—16)		
Savezni ograni uprave i savezne organizacije 1978—1981.	95—102 (17—24)		
Javno pravobranilaštvo	103—108 (25—30)		
Savet federacije i saveti republika i autonomnih pokrajina	141—144 (37—40)		
Privremene mere društvene zaštite samoupravnih prava i društvene svojine	109—114 (31—36)		
Članstvo Saveza komunista Jugoslavije	145—150 (41—46)		
PRIVREDA			
Dohodak i važniji činioci sticanja dohotka u privredi 1976—1981.	115—120 (21—26)		
Privredne investicije i promene u strukturi privrede 1971—1980.	151—156 (33—38)		
Sistem i politika opozreivanja prometa nepokretnosti i prava	51—54 (7—10)		
Šumarstvo 1966—1980.	11—16 (1—6)		
Pomorsko ribarstvo 1970—1980.	157—160 (39—42)		

Jugoslovenski pregled izlazi u mesečnim sveskama

Godišnja pretplata 1 600 dinara. Redakcija i administracija:
Moše Pijade 8/I, Beograd, Tel. 333-610 i 338-671. Pošt. fah 677,
Žiro-račun 60806 — 603 — 15832 — OOUR Jugoslovenski pregled,
Beograd.

Štampa: Beogradski izdavačko-grafički zavod, Bulevar vojvode Mišića 17,
Beograd.